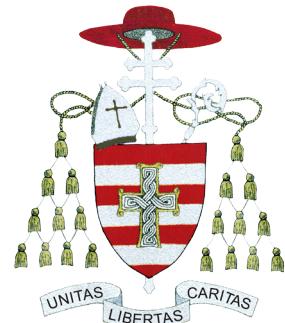

VJESNIK ZADARSKE NADBISKUPIJE

Broj: 1-2/2018. SIJEČANJ - VELJAČA

VJESNIK ZADARSKE NADBISKUPIJE

Izdaje: Nadbiskupski ordinarijat, Jurja Biankinija 2, 23000 Zadar
tel: 023/208-650; faks: 208-640;

e-mail: izdavstvo@zadarskanadbiskupija.hr

Odgovara: Mons. Želimir Puljić, nadbiskup zadarski

Uredništvo: Don Josip Lenkić, don Šimun Šindija, don Marin Batur, Ines Grbić, prof

Fotografije: Ines Grbić; Računalni slog: don Šimun Šindija

Tisak: IT CENTAR - BIOGRAD

Slika na naslovnoj stranici: Četri zadaarske crkve: katedrala sv. Stošije, crkva sv. Krševana, crkva sv. Šime i crkva sv. Marije

3. PLANINARSKI KRIŽNI PUT MLADIH ZADARSKE NADBISKUPIJE NA OTOKU IŽU
10.-11. OŽUJAK 2018.

Poruke Alojzija i Miroslava, dvojice naših blaženika, suvremene su i aktualne

1. Veliki apostol Pavao povijest čovječanstva podijelio je u dva razdoblja: vrijeme prije Krista i poslije Krista. A povijest čovječanstva uglavljuje u dva lika: u Adamu i u Kristu, „novom Adamu“. Prvog Adama on predstavlja kao „rušitelja sklada“, a Krista kao Spasitelja i Otkupitelja po kojem smo i mi postali subaštinici i zajedničari dobara Oca nebeskoga. Stoga Pavao kao mahnit dovikuje: „Tko će nas rastaviti od ljubavi Kristove?“ I nabraja sedam gotovo beznadnih stanja koja nas ne mogu od njega rastaviti: nevolja, tjeskoba, progonstvo, glad, golotinja, pogibao, mač. A onda dodaje još deset viših tajanstvenih, nadljudskih sila koje su nemoćne u tom vidu: smrt, život, andeli, vlasti, sadašnjost, budućnost, sile, dubina i visina, niti ikoji drugi stvor. „Ništa. Ama baš ništa nas ne može rastaviti od ljubavi Božje u Kristu Isusu Gospodinu našemu“ (Rim 8, 18). U tom kontekstu gledamo i Božjega viteza Alojzija koga ništa nije moglo slomiti u njegovoj ljubavi prema Kristu i narodu Božjem komu je vjerno služio. I posebice prema Crkvi koju je iz duše volio. Znao je da ona nije proizvod povijesnog slučaja, nego izvorni Božji naum (Ef 5, 22-23), koja je na Duhove počela rasti i osvajati svijet. I razvija se, evo, kroz stoljeća sve do naših dana. Zbog toga je Crkva „znak i čuvar transcendentnosti ljudske osobe“ (GS 76) koja je pozvana pružati svijetu dokaze otajstvenog zajedništva. U brojnim povijesnim iskušenjima kada je bila ušutkivana ili isključivana iz javnosti, ograničavana u poslanju ili do krvi progonjena, Crkva je po svojoj hrabroj djeci branila dostojanstvo i slobodu svakoga čovjeka.

2. Hrvatski narod je ponosan na dvojicu svojih hrabrih sinova i svjetlih likova koje je Crkva ubrojila među blažene. To su zagrebački nadbiskup i kardinal blaženi Alojzije Stepinac, koga smo 10. veljače proslavili i temelje nove crkve na Bilom Brigu balgoslovili i svećenik blaženi Miroslav Bulešić kojega je 70. obljetnica smrti ljetom obilježena. Obojica su živjeli u vrlo teškom i kompleksnom povijesnom vremenu triju susljednih diktature. Kad je Alojzije preuzeo upravu zagrebačke crkve, a mladi Miroslav studirao teologiju u Rimu, iz Njemačke se širio zadah nacizma i fašizma, a iz Rusije bezbožna ideologija komunizma. Obojica su se žestoko protivili svim tim ideologijama i branili ljudska i narodna prava. Blaženi Alojzije kao nadbiskup najveće i najvažnije dijeceze u Hrvatskoj izložio se opasnostima i radije pošao u tamnicu i u smrt, nego da prihvati odvajanje Katoličke Crkve od Svetе Stolice što mu je bilo nuđeno kao zalog osobne slobode. Njemu je bila draža tamnica nego tako uvjetovana sloboda. I to samo zato kako bi obranio slobodu Crkve i njezino jedinstvo. Nije se strašio okova kako ne bi bile okovane riječi Evandelja. Stepinčeva hrabrost u tom teškom i mračnom razdoblju bila je izvorom nade za potlačene i ugrožene. O njegovom neslomivom duhu govore „Pisma iz sužanjstva“ u kojima treperi njegova duša. Tako na pr. piše biskupu Čekadi: „Stavljam Ti toplo na srce, dragi preuzvišeni, da budeš potpuno vedar s obzirom na budućnost naše Crkve. Ako ja umrem ovdje, rado ću položiti svoj život za Boga i Crkvu Katoličku.. Bog bitke nikada ne gubi, rekao sam više puta, a to ponavljam i sada. Neće je izgubiti niti u borbi s Komunističkom partijom Jugoslavije“.

3. U Istri, „krasnoj i miloj zemlji, domu roda hrvatskoga“, u to vrijeme djelovao je mladi svećenik don Miroslav Bulešić koji se nakon teološkoga studija vratio u biskupiju gdje je (1943.) zaređen za svećenika i počeo pastoralno djelovati. Ali, ne dugo jer komunisti su ga 24. kolovoza 1947. godine nakon krizme u Lanišću u župnom uredu ubili nožem. Ljetos u kolovozu navršila se 70. obljetnica njegove mučeničke smrti. A on je u Pulskoj Areni, 28. rujna 2013., uzdignut na čast olтарa jer je ubijen „in odium fidei“, a mučeničku smrt podnio je „in amorem fidei“. Svojom krvlju,

dakle, potvrdio je vjernost Isusu Kristu. Tu vjernost i spremnost ići do kraja najavio je u dnevniku od 22. ožujka 1944. gdje je zapisao: „Svoj život sasvim Ti darujem za svoje stado. S Tvojom milošću ako me Ti učiniš dostoјnim, ne bojim se mučeništva, već ga žudim. Neka bude Tvoja volja“. A i blaženi Alojzije je službu naviještanja Evandjela ispunio prije svega svojom patnjom za Crkvu, a svoju je poruku vjere zapečatio smrću. Hrvao se s moćnicima da zaštititi nemoćne. Povijest Crkve i svijeta upisat će ga u niz najhrabrijih biskupa Europe onog tragičnog vremena. Njegova duhovna oporuka potvrđuje o kakvom se velikanu radi: „Dragi moji vjernici, pod svaku cijenu, pa i uz cijenu istoga života svoga, ostanite vjerni Kristovoj Crkvi, koja ima svoga vrhovnoga pastira Petrova nasljednika! Naši su očevi kroz tolika stoljeća prolili potoke krvi kako bi očuvali sveto blago katoličke vjere i ostali vjerni Kristovoj Crkvi. Nitko neće biti dostojan imena otaca naših, ako dopusti da ga netko otrgne od pećine na kojoj je Krist sazidao Crkvu svoju“.

4. I mladi svećenik Miroslav izgarao je za svetu Crkvu Katoličku i za povjerene ljude. Imao je veliko srce za siromahe i za njih se u ratnom vihoru hrabro i nesebično zauzimao, iako su mu stizale prijetnje s raznih strana. Stoga je u dnevniku napisao: „Ako me hoćeš k sebi, Gospodine, evo me pripravna. Darujem Ti sasvim život za svoje stado. A protivnicima i progoniteljima poručujem: Moja je osveta oprost“. Koliko je izgarao za Krista i povjerene duše svjedoči događaj dan uoči pogibije, 23. kolovoza 1947. godine. Razulareni komunisti upali su u župnu crkvu u Buzetu. Bulešić je svojim tijelom branio svetohranište: „Ovamo možete proći samo preko mene mrtva“, govorio je blijeda lica, ali smirena duha. Stao je ispred oltara i bio spreman dati život da spasi svetinje. Iako danas nema onako opakih ideologija koje su stoljećima zavodile ili plašile ljude, tu su druge opasnosti, stupice i zavođenja kojima su vjernici izloženi. Stoga su riječi ove dvojice naših blaženih vitezova, Alojzija i Miroslava, vrlo aktualne. Posebice u obrani kršćanske antropologije koja je ugrožena u ovo naše doba. Stoga su suvremene njihove poruke i njihovo držanje. Sa svojih grobova, u zagrebačkoj katedrali i u župnoj crkvi u Svetvinčentu, oni nas uče kako ljubiti Boga i brata čovjeka. Na njihove grobove rado dolaze mladi, odrasli i stari; radnici, zemljoradnici, intelektualci; svećenici, redovnici i biskupi iz domovine i svijeta. Neka nas svojim uzornim životom i hrabrim svjedočanstvom nauče kako se družiti s Isusom u molitvi i euharistiji. A svojim nebeskim zagовором neka nas prate kako bi rasla kršćanska i obiteljske, župna i crkvena svijest i odgovornost koju nam je Bog povjerio na našem krštenju. Molimo se njima da nam pomognu ne umarati se pružati svojom vjerom i dosljednošću „razloge nade koja je u nama“ (1 Pet 3, 15). Blaženi Alojzije i blaženi Miroslave, molite za nas, naš narod i Domovinui našu!

SVETA STOLICA

“Istina će vas oslobođiti” (Iv 8, 32). Fake news i novinarstvo mira

Poruka pape Franje za 52. svjetski dan sredstava društvene komunikacije

Draga braćo i sestre,

komunikacija je dio Božjeg nauma sa čovjekom i osnovni način na koji doživljavamo zajedništvo. Čovjek, stvoren na sliku i priliku svoga Stvoritelja, može izraziti i dijeliti sve što je istinito, dobro i lijepo. Kadar je opisati svoja iskustva i svijet koji ga okružuje, i tako stvarati povjesno sjećanje i razumjeti zbivanja. Ali ako čovjek slijedi vlastitu oholost i sebičnost, tada može i svoju sposobnost komunikacije koristiti na krivi način kao što se vidi od samih početaka iz biblijskih izvješća o Kajinu i Abelu i Babilonskoj kuli (usp. Post 4, 4-16; 11, 1-9). Iskrivljivanje istine tipični je znak toga izobličavanja, kako na pojedinačnoj razini tako i na razini zajednice. Naprotiv, kad smo vjerni Božjem planu, komunikacija postaje djelotvoran izraz našeg odgovornog traganja za istinom i našeg stremljenja dobru.

U današnjem svijetu sve brže komunikacije i digitalnih sustava, svjedoci smo širenja onoga što se naziva “lažne vijesti”, takozvane fake news. To nas poziva na razmišljanje i zato sam odlučio u ovoj poruci vratiti se temi istine o čemu su već više puta govorili moji predčasnici počevši od pape Pavla VI. (usp. Poruka iz 1972. godine: “Društvene komunikacije u službi istine”). Na taj način želim dati doprinos zajedničkom nastojanju oko sprječavanja širenja lažnih vijesti i ponovnom otkrivanju dostojanstva novinarskog zanimanja i osobne odgovornosti novinara u priopćivanju istine.

1. Što je to lažno u “lažnim vijestima”

Fake news je izraz o kojem se mnogo raspravlja i govori. Općenito se odnosi na širenje dezinformacija putem interneta ili tradicionalnih medija. Pod tim se izrazom dakle misli na lažne informacije, utemeljene na nepostojećim ili iskrivljenim činjenicama a koje imaju za cilj zavaravanje i čak manipuliranje čitateljima. Širenjem lažnih vijesti može se težiti postizanju određenih ciljeva, vršenju utjecaja na političke odluke i pogodovanju gospodarskim interesima.

Učinkovitost lažnih vijesti prvenstveno se ogleda u njihovoj sposobnosti oponašanja stvarnih vijesti, to jest njihovoj sposobnosti da izgledaju uvjerljive. Kao drugo, ove lažne, ali uvjerljive vijesti su zavodljive, u smislu da su kadre privući pažnju onih kojima su namijenjene, pribjegavajući stereotipima i predrasudama raširenim u društvu i iskorištavajući emocije koje se mogu lako i brzo pobudit poput tjeskobe, prezira, ljutnje i frustracije. U širenju takvih lažnih vijesti često se pribjegava manipulativnom korištenju društvenih mreža i načina na koji one funkcioniraju. Tako se sadržaji, iako neutemeljeni, mogu tako brzo proširiti da se i njihovim službenim opovrgavanjem teško više uspijeva popraviti nanesenu štetu.

Fake news je teško razotkriti i iskorijeniti među ostalim i zato što se interakcija među mnoštvom osoba odvija u homogenim digitalnim okruženjima u koja ne prodiru različiti pogledi i mišljenja. Plod te logike dezinformacija je izostanak zdrave poredbe s drugim izvorima informacija što bi moglo dovesti do pozitivnog sraza s predrasudama i otvoriti konstruktivan dijalog; namjesto toga javlja se opasnost da se osobe pretvori u nenamjerne sudionike u širenju pristranih i neutemeljenih ideja. Tragedija dezinformiranja je u tome da se diskreditira drugoga kojega se predstavlja kao neprijatelja do te mjere da ga se demonizira što može imati za posljedicu raspisirvanje sukoba. Lažne vijesti ukazuju tako na prisutnost nesnošljivih i odviše osjetljivih stavova i vode jedino prema širenju arogancije i mržnje. To je konačni ishod neistine.

2. Kako ih prepoznati?

Nitko se od nas ne može smatrati oslobođenim dužnosti suprotstavljanja tim lažima. To nije lak

zadatak, jer se u širenju dezinformacija često namjerno pribjegava uvijenom govoru i retorici koja suptilno dovodi u zabludu, a katkad se koriste i sofisticirani psihološki mehanizmi. Hvalevrijedne su stoga odgojne inicijative i obrazovni programi koji imaju za cilj pomoći osobama da tumače i vrednuju informacije koje pružaju mediji i podučavaju ih da ne budu nesvjesni širitelji dezinformacija, nego protagonisti razotkrivanja laži. Hvalevrijedne su također one institucionalne i zakonske inicijative koje su usmjerene na razvijanje propisa za suzbijanje tog fenomena, kao i inicijative koje poduzimaju tehnološke i medijske tvrtke sa ciljem definiranja novih kriterija za provjeru osobnih identiteta koji se skrivaju iza milijuna digitalnih profila.

No, sprječavanje i prepoznavanje mehanizama dezinformacije zahtijeva također duboki i pažljivi proces razlučivanja. Moramo razotkriti ono što bi se moglo nazvati "zmajskim taktikama" koje koriste oni koji se prerušavaju kako bi mogli udariti u bilo koje vrijeme i na bilo kojemu mjestu. To je bila strategija kojoj je pribjegla "lukava zmija" o kojoj se govori u Knjizi Postanka, koja je, u počecima čovječanstva, bila tvorcem prve "fake news" (usp. Post 3, 1-15), a što je dovelo do tragičnih posljedica grijeha, počevši od prvog bratoubojstva (usp. Post 4) i bezbrojnih drugih vrsta zala počinjenih protiv Boga, bližnjega, društva i stvorova. Strategija ovog vještog "oca laži" (Iv 8, 44) upravo je prikrivanje, podli i opasni oblik zavođenja koji probija put do čovjekova srca lažnim i privlačnim argumentima. U izvješću o istočnome grijehu napasnik se približava ženi pretvarajući se da joj je prijatelj, da se zanima za njezinu dobro i počinje svoj govor tvrdnjom koja je samo djelomice istinita: "Zar vam je Bog rekao da ne smijete jesti ni s jednog drveta u vrtu?" (Post 3, 1). Bog, zapravo, nikada nije rekao Adamu da ne jede ni s jednog drveta, već samo s jednog stabla: "sa stabla spoznaje dobra i zla da nisi jeo!" (Post 2, 17). Žena je, istina, u svome odgovoru ispravila zmiju, ali je "zagrizla" na njezinu provokaciju: "Samo za plod stabla što je nasred vrta rekao je Bog: "Da ga niste jeli! I ne dirajte u nj, da ne umrete!" (Post 3, 3). Njezin je odgovor formuliran u legalističkom i negativnom smislu: nakon što je povjerovala varalici i dopustila da bude uvedena u njezinu verziju činjenica, žena podliježe zavođenju. Tako najprije posvećuje pažnju njezinu uvjerenju: "Ne, nećete umrijeti!" (r. 4). Napasnikova "dekonstrukcija", zatim, poprima privid istine: "Nego, zna Bog: onog dana kad budete s njega jeli, otvorit će vam se oči, i vi ćete biti kao bogovi koji razlučuju dobro i зло" (r. 5). Božja očinska preporuka, koja je bila za njihovo dobro, osporavana je privlačnim zavođenjem neprijatelja: "Vidje žena da je stablo dobro za jelo, za oči zamamljivo, a za mudrost poželjno" (r. 6). Taj nam biblijski prikaz otkriva dakle bitnu činjenicu za naše razmišljanje: ne postoje bezopasne dezinformacije. Štoviše, vjerovati u laži može imati kobne posljedice. Čak i blago iskrivljavanje istine može imati opasne učinke.

U tome je uključena naša pohlepa. Fake news često postaju viralne, šire se naime tako brzo da ih je teško zaustaviti, ne zbog logike dijeljenja koja karakterizira društvene medije, već zato što oni koji ih šire igraju na kartu nezasitne pohlepe koju je lako pobuditi kod čovjeka. Sami ekonomski i oportunistički razlozi za širenje dezinformacije ukorijenjeni su u žedi za moći, želji za posjedovanjem i uživanjem, što nas u konačnici čini žrtvama još tragičnije prevare: prijevarnoj moći zla koje ide od jedne laži do druge kako bi nam otelo slobodu srca. Zato poučiti istini znači podučavati ljude kako razlučiti, procijeniti i razumjeti naše najdublje želje i sklonosti, da ne bismo izgubili iz vida što je dobro podliježući svakoj napasti.

3. "Istina će vas oslobođiti" (Iv 8, 32)

Stalno trovanje lažima završava potamnjivanjem našeg unutarnjeg života. Dostojevski je mudro primijetio: "Onaj, koji sam sebi laže i sluša vlastitu laž svoju, dotjerat će dotle da neće više poznati nikakve istine ni u sebi, ni oko sebe, nego će, dosljedno, prestati poštovati i sebe i druge. A ne štujući nikoga, prestajete ljubiti, a da bi se bez ljubavi zabavio i razonodio, odaje se strastima i grubim slastima, te postaje prava životinja u svojim porocima, a sve zato, jer neprestano laže i drugima i samom sebi" (Braća Karamazov, II, 2).

Kako se dakle obraniti? Najradikalniji protulijek za "virus laži" je čišćenje istinom. U kršćanskom

shvaćanju, istina nije samo pojmovna stvarnost koja se tiče suda o stvarima, koje se definira kao istinite ili lažne. Istina nije samo iznošenje na vidjelo stvari koje su skrivene, "otkrivajući stvarnost", na što upućuje drevni grčki pojam aletheia (koji dolazi od a-lethēs, "neskriven"). Istina ima veze sa čitavim našim životom. U Bibliji uključuje značenja kao što su podrška, postojanost i povjerenje, kako što se vidi iz korijena 'aman, od kojeg dolazi također naš liturgijski izraz Amen. Istina je nešto na što se može osloniti da ne padneš. U ovom relacijskom smislu, jedini uistinu pouzdan i vrijedan povjerenja – onaj na koga možemo računati – odnosno "istiniti", je živi Bog. Isus kaže: "Ja sam... Istina" (Iv 14, 6). Čovjek, dakle, otkriva istinu i iznova otkriva istinu kada je doživljava u sebi samom kao vjernost i pouzdanost Onoga koji ga ljubi. Jedino to može oslobođiti čovjeka: "Istina će vas oslobođiti" (Iv 8, 32). Oslobođenje od laži i traženje odnosa: to su dva neizostavna sastojka da bi naše riječi i djela bili istiniti, vjerodostojni i pouzdani. Da bismo prepoznali istinu trebamo razlučiti sve što potiče zajedništvo i promiče dobrotu od svega onoga što teži izoliranju, razdvajajanju i suprotstavljanju. Istina se, prema tome, ne dohvaća kad se nameće izvana kao nešto neosobno, nego jedino kad proistječe iz slobodnog odnosa među osobama, iz međusobnog slušanja. K tome, istinu se nikada ne prestaje tražiti jer se laž uvijek može ušuljati, pa i onda kad tvrdimo stvari koje su istinite. Besprijeckorni argument može se, naime, temeljiti na neospornim činjenicama, ali ako se koristi zato da se povrijedi drugoga i da se tu osobu diskreditira u očima drugih, koliko god izgledao ispravno, nije istinit. Istinitu izjavu možemo prepoznati po njezinim plodovima: potiče li svađu, raspiruje li podjele, širi li rezignaciju, ili, pak, promiče informirano i zrelo promišljanje koje vodi prema konstruktivnom dijalogu i plodonosnim rezultatima

4. Istina je prava novost

Osobe, a ne strategije najbolji su protulijek za laži. Osobe koje su oslobođene od pohlepe, koje su spremne slušati i koje se trude stupiti u iskreni dijalog da bi na svjetlo dana izašla istina; osobe koje privlači dobrota i koje se odgovorno služe riječima. Ako je odgovornost odgovor na širenje lažnih vijesti, tada je velika odgovornost na onima čiji je zadatak pružati informacije, a to su novinari, čuvari vijesti. U današnjem svijetu njihov posao nije samo zanat, već pravo i istinsko poslanje. Oni imaju zadatak, u vrtlogu vijesti i silnoj pomami za senzacionalnim vijestima, sjetići se kako u središtu vijesti nije brzina njezinog objavljivanja niti njezin utjecaj na publiku, nego osobe. Informirati druge znači oblikovati ih, to znači biti u doticaju s ljudskim životima. Zato su jamčenje točnosti izvora i čuvanje komunikacije stvarna sredstva u promicanju dobra, stvaranju povjerenja i otvaranju puta prema zajedništvu i miru. Želim, dakle, pozvati sve na promicanje novinarstva mira. Pod time ne mislim na sladunjavu vrstu novinarstva koje nijeće postojanje ozbiljnih problema i ima prizvuk sentimentalizma. Naprotiv, pritom mislim na novinarstvo koje je istinito i protivi se lažima, dojmljivim sloganima i senzacionalnim naslovima; na novinarstvo koje su stvorili ljudi za ljudi, koje je u službi svih ljudi, posebno onih – a oni čine većinu u našem svijetu – koji nemaju glasa; na novinarstvo koje je manje usredotočeno na izvanredne vijesti, koje je zaokupljeno traženjem stvarnih uzroka sukobâ, kako bi potaknulo dublje razumijevanje i pridonijelo njihovu rješavanju pokretanjem blagotvornih procesa; na novinarstvo koje se stalno zalaže za to da upućuje prema rješenjima koja predstavljaju alternativu eskalaciji vike i verbalnog nasilja.

U tome smislu, nadahnjujući se na jednoj franjevačkoj molitvi, mogli bismo se ovako obratiti Istini u osobi:

Gospodine, učini nas oruđima svoga mira.

Daj nam da prepoznamo zlo koje je prikriveno u komunikaciji koja ne izgrađuje zajedništvo;

Pomozi nam da uklonimo otrov iz naših prosudbi.

Pomozi nam da govorimo o drugima kao našoj braći i sestrama.

Ti si vjeran i vrijedan povjerenja; daj da naše riječi budu sjeme dobra za svijet:

gdje je buka, da naučimo slušati;

gdje je konfuzija, da nadahnjujemo sklad;
gdje je nejasnoća, da donosimo jasnoću;
gdje je isključivost, da donosimo solidarnost;
gdje je senzacionalizam, da koristimo trezvenost;
gdje je površnost, da postavljamo prava pitanja;
gdje je predrasuda, da pobuđujemo povjerenje;
gdje je neprijateljstvo, da donosimo poštivanje;
gdje je laž, da donosimo istinu. Amen.

“Razmahat će se bezakonje i ohladnjeti ljubav mnogih” (Mt 24, 12)

Poruka Svetog Oca Franje za korizmu 2018.

Draga braćo i sestre,

Pasha Gospodinova ponovno nam je pred vratima! U našoj pripravi za Uskrs Božja nam Providnost svake godine daje korizmu, “sakramentski znak našega obraćenja”[1], koja poziva i omogućuje povratak Gospodinu svim srcem i čitavim životom.

I ove godine ovom porukom želim pomoći čitavoj Crkvi da doživi u radosti i istini ovo milosno vrijeme. Kao nadahnuće za to poslužile su mi Isusove riječi iz Matejeva Evandelja: “Razmahat će se bezakonje i ohladnjeti ljubav mnogih” (24, 12).

Ova se rečenica nalazi u Isusovu govoru o posljednjim vremenima i izgovorena je u Jeruzalemu, na Maslinskoj gori, na istom onom mjestu na kojem će započeti Gospodinova muka. Odgovaraajući na pitanje učenikâ, Isus najavljuje velike nevolje i opisuje situaciju u kojoj bi se mogla naći sama zajednica vjernika: usred velikih nevolja, neki će lažni proroci mnoge zavesti na krivi put a ljubav, koja je središte čitavog Evandelja, ohladnjet će u srcima mnogih.

Lažni proroci

Poslušajmo ovaj ulomak i zapitajmo se u kojim se oblicima mogu pojaviti ti lažni proroci?

Oni su nalik “šaptačima zmija”, odnosno služe se ljudskim emocijama da porobe ljudi i vode ih kamo im se prohtije. Kolika su Božja djeca podlegla zavodljivosti kratkotrajnih užitaka, koje su zamijenili s istinskom srećom! Koliki muškarci i žene žive kao općinjeni opsjenom novca, koji ih zapravo čini robovima profita i sitnih interesa. Koliki samo prolaze kroz život misleći da su sami sebi dostatni i na kraju postaju plijenom samoće!

Drugi lažni proroci su oni “šarlatani” koji nude jednostavna i brza rješenja na patnje, koja se ubrzo pokažu potpuno nedjelotvornima. Kolikim se mladim ljudima nudi lažni lijek droge, “jednokratnih” odnosâ, lake ali nepoštene zarade! Koliki su, nadalje, uhvaćeni u zamku potpuno virtualnog života, u kojem se odnosi čine jednostavnijima i iskrenijima da bi se kasnije pokazali besmislenima u svojoj dramatičnosti! Ti prevaranti, koji nude bezvrijedne stvari, oduzimaju ljudima ono najvrjednije: dostojanstvo, slobodu i sposobnost za ljubav. U svojoj obmani igraju na kartu naše ispravnosti i taštine zbog čega se volimo razmetati i šepiriti poput paunova a zapravo ispadamo beskrajno smiješni pred drugima. To nas ne smije nimalo čuditi. Zloduh, koji “je lažac i otac laži” (Iv 8, 44), oduvijek prikazuje zlo kao dobro i lažno kao istinito, da bi zbumio čovjekovo srce. Svaki je od nas, stoga, pozvan razabrati u vlastitome srcu i preispitati se je li podlegao lažima i obmanama tih lažnih proroka. Moramo naučiti ne zaustavljati se na neposrednoj, površnoj razini, već prepoznati ono što ostavlja u nama dobar i trajni trag, jer je od Boga i doista je za naše dobro.

Hladno srce

U svome opisu pakla Dante Alighieri zamišlja đavla kako sjedi na ledenom prijestolju[2]; on stane u ledu ugušene ljubavi. Zapitajmo se dakle: kako se u nama hlađi ljubav? Koji su znaci koji nam pokazuju da se u nama ljubav počinje gasiti?

Ljubav, više od svega drugog, gasi pohlepa za novcem, taj "korijen svih zala" (1 Tim 6, 10); ubrzo nakon toga slijedi odbacivanje Boga i traženja utjehe i mira u njemu; draža nam je naša samoća no utjeha koju se nalazi u njegovoј Riječi i sakramentima[3]. Sve to prerasta u nasilje koje se okreće protiv onih koje se smatra prijetnjom našim "sigurnostima": nerođeno dijete, bolesna starija osoba, privremeni gost, stranac, ali također bližnji koji ne odgovara našim očekivanjima.

I stvoreni je svijet tihi svjedok tog hlađenja ljubavi. Zemlja je otrovana otpadom bačenim zbog nemara ili stjecanja koristi; mora, koja su također onečišćena, postala su groblja bezbrojnih brodolomaca žrtava prisilnih migracija; nebom, koje u Božjem naumu kazuje njegovu slavu, jure strojevi koji dažde oruđima smrti.

Ljubav se hlađi i u našim zajednicama: u apostolskoj pobudnici Evangelii gaudium pokušao sam opisati najočitije znakove toga pomanjkanja ljubavi. To su: sebičnost i duhovna lijenos, besplodni pesimizam, napast izoliranja i stalnih ratova među nama, svjetovni duh koji dovodi do bavljenja samo onim izvanjskim uslijed čega opada naš misionarski žar[4].

Što nam je činiti?

Ako vidimo duboko u sebi i oko nas upravo opisane znakove, Crkva, naša majka i učiteljica, zajedno s često gorkim lijekom istine nudi nam u ovom korizmenom vremenu slatki lijek molitve, milostinje i posta. Posvećujući više vremena molitvi, omogućujemo svome srcu da otkrije tajne laži kojima obmanjujemo sami sebe[5] kako bismo konačno pronašli utjehu u Bogu. On je naš Otac i želi da živimo.

Milostinja nas oslobađa od pohlepe i pomaže nam otkriti u našim bližnjima braću i sestre. To što posjedujem nije samo moje. Kako bih želio da se milostinja za svakog od nas pretvori u pravi način života! Kako bih želio da, kao kršćani, slijedimo primjer apostola i vidimo u mogućnosti dijeljenja s drugima svojih dobara opipljivo svjedočanstvo zajedništva koje živimo u Crkvi. Zato ponavljam poticaj svetoga Pavla koji upućuje poziv Korinćanima za prikupljanje milostinje za jeruzalemsku zajednicu kao nešto što je njima na korist (usp. 2 Kor 8, 10). To osobito priliči činiti u korizmi, tijekom koje mnoga tijela organiziraju prikupljanje priloga za pomoć Crkvama i narodima u potrebi. Kako bih htio da i u našim svakodnevnim susretima s braćom koja od nas traže pomoć vidimo zov same Božje providnosti: svaka je milostinja prilika za sudjelovanje u Božjoj providnosti prema njegovoј djeci. I ako se On služi sa mnom da pomogne nekom bratu, kako se neće sutra pobrinuti za moje potrebe? Jer on se ne da nadmašiti u darežljivosti[6]. Post, na kraju, slab u nama sklonost nasilju, razoružava nas i predstavlja važnu prigodu za rast. S jedne strane nam omogućuje iskusiti ono što proživljavaju oni kojima nedostaje i ono najnužnije i svakodnevno gladuju; s druge pak to je izraz stanja našeg duha koji je gladan dobrote i žedan Božjeg života. Post nas budi, čini nas pozornijima prema Bogu i bližnjemu i ponovno oživljava u nama želju da slušamo Boga koji je jedini kadar utažiti našu glad. Želio bih također da moj glas odjekne izvan granica Katoličke Crkve i dopre do svih vas, muškaraca i žena dobre volje, koji ste otvoreni Božjem glasu. Ako ste poput nas ožalošćeni zbog širenja bezakonja u svijetu, ako vas brine led koji paralizira srca i djela, ako vidite da u nama slab osjećaj pripadnosti jednoj ljudskoj obitelji, pridružite nam se da zajedno uzdignemo molitvu Bogu, da zajedno postimo i da zajedno s nama darujete koliko možete braći i sestrama u potrebi!

Uskrsni oganj

Pozivam prije svega članove Crkve da gorljivo prionu korizmenom hodu, poduprti milostinjom, postom i molitvom. Ako se katkad čini da se ljubav gasi u mnogim srcima, znajmo da se to nika-

SVETA STOLICA

da ne događa u Božjem srcu. On nam neprestano daje prigode da počnemo iznova ljubiti.

Jedna takva zgodna prigoda bit će i ove godine inicijativa “24 sata za Gospodina”, koja poziva čitavu crkvenu zajednicu slaviti sakrament pomirenja u sklopu euharistijskog klanjanja. Ove, 2018. godine, održat će se u petak 9. i subotu 10. ožujka, nadahnjujući se na riječima Psalma 130, 4: “U tebe je praštanje”. U svakoj biskupiji bar jedna crkva će ostati otvorena dvadeset i četiri sata bez prestanka, pružajući vjernicima priliku i za euharistijsko klanjanje i za sakramentalnu ispovijed.

U vazmenoj noći još ćemo jednom proslaviti dirljivi obred paljenja uskrsne svijeće. Preuzeto s “novoga ognja” to će svjetlo malo po malo rastjerivati tamu i prosvjetljivati vjerničku zajednicu okupljenu na bogoslužju: “Svetlo slavno uskrsnulog Krista raspršilo tmine pameti i srca”[7] kako bismo svi uzmogli ponovno doživjeti iskustvo učenikâ iz Emausa. Slušajući Gospodinovu riječ i blagujući euharistijski Kruh naše će srce sve više gorjeti u vjeri, nadi i ljubavi.

Od srca vas blagoslivljam i molim za vas. Ne zaboravite moliti za mene.

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

Božićna čestitka predsjednika HBK mitropolitu SPC Porfiriju i episkopu Nikodimu

Molimo Boga neka nam daruje priprosto i jednostavno srce pastira, kao i mudri i poučljivi um mudrača s Istoka kako bismo u božićnom vremenu mogli pjevati, moliti i ponavljati: Dijete nam se rodilo, Bog nam je darovan.

Predsjednik Hrvatske biskupske konferencije zadarski nadbiskup Želimir Puljić uputio je božićnu čestitku mitropolitu SPC zagrebačko-ljubljanskom Porfiriju i dalmatinskom episkopu Nikodimu koju prenosimo u cijelosti.

„Zahvaljujem Vam na čestitki koju ste mi uputili u povodu božićnih i novogodišnjih blagdana. Rođenje Isusa Krista, koje se dogodilo u Palestini, u gradu Betlehemu, doista je osobiti događaj ljudske povijesti. Tada se ostvarila povezanost neba i zemlje za kojom su čeznuli starozavjetni pisci i proroci.

Zato se svake godine uz ove svečane dane pridružujemo nebeskoj i zemaljskoj liturgiji pjevajući radosno i odano: „Teb' Isuse hvalimo, sveto Trostvo slavimo, Majku tvoju častimo, svetu Djevu Mariju". I molimo Boga neka nam daruje priprosto i jednostavno srce pastira, kao i mudri i poučljivi um mudraca s Istoka kako bismo u božićnom vremenu mogli pjevati, moliti i ponavljati: Dijete nam se rodilo, Bog nam je darovan.

Sretan i radostan Božić, te blagoslovljena nova 2018. godina. U toj radosti želim neka nas sve Novorođeni obdari svojim darovima radosti, blagoslova i mira! A Vama, Vašem svećenstvu i monaštvu, kao i vjernom Božjem puku upućujem iskrene božićne i novogodišnje čestitke uz andeosku pjesmu: Slava na visinama Bogu, a na zemlji mir ljudima, miljenicima njegovim (Lk 2,14). Hristos se vaistinu rodi!".

Kolokvij o majčinstvu

Vijeće HBK za život i obitelj priredilo je kolokvij o majčinstvu koji je održan 26. siječnja 2018. u prostorima Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu. Glavni naglasci s kolokvija predstavljeni su javnosti istoga dana na konferenciji za novinare na kojoj su sudjelovali predsjednik Vijeća biskup Mate Uzinić, dr. Danijela Rupčić, dr. Jadranka Garmaz,

prof. dr. Slavica Blažeka Kokorić i dr. o. Vinko Mamić.

U povodu Dana života koji se ove godine obilježava u nedjelju 4. veljače u sjedištu Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu održana je konferencija za novinare na kojoj su predstavljeni naglasci kolokvija o majčinstvu Vijeća HBK za život i obitelj.

Pozdravljajući novinare, predsjednik Vijeća dubrovački biskup Mate Uzinić istaknuo je kako je taj susret Vijeća i medija postaje tradicionalan, jer se događa u ozračju Dana života koji Katolička Crkva slavi na prvu nedjelju u veljači. Dodao je kako se ove godine ovom ozračju želi dodati priprava za Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji pod geslom „Obitelj izvor života i radosti”.

Riječ radost je ono što nas je motiviralo da u ovoj godini kako poruku za život, i ovaj kolokvij povežemo uz radost i to radost ne bilo koga, nego jednog od bitnih aktera života u braku i obitelji, onoga tko je sposoban unijeti radost u cijelu obitelj, a to je žena i majka, rekao je biskup Uzinić. Najavio je da će poruka za ovogodišnji Dan života biti naslovljena „Uzvišenost i ljepota

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

i snaga majčinstva”, te će biti objavljena sljedeći tjedan. Istaknuo je da se kroz kolokvij željelo progovoriti o ženi i majci na nov način suočavajući se s izazovima, ali i pokazujući da je biti žena i majka nešto što može ispuniti žene i koje biraju biti uz to što su žene i majke. „Živimo u vremenu u kojem žena može postići svoju ravnopravnost na svim poljima i zato smo zahvalni našem vremenu, ali nam se istovremeno čini da žena iako je postala ravnopravna na svim poljima, da se pomalo zaboravlja ili je u opasnosti da se zaboravi ona njezina bitna dimenzija, biti uz to što je žena i majka. Zato bismo i kroz ovo naše okupljanje željeli poslati određene poruke i potporu onim ženama koje žele biti i majke”. U tom je kontekstu biskup Uzinić uputio na poruku iz Amoris laetitia (br. 170) gdje se obraća trudnici pa kaže: „Budi sretna i ne dopusti da ti išta oduzme duboku radost majčinstva”.

Polazeći od te Papine rečenice, i ja nakon kolokvija koji je i mene osobno puno obogatio i kroz koji sam naučio mnogo novih stvari, dobio puno novih poticaja, pa se i malo zastidio kao svećenik i biskup što ne činimo više za majke, da im pomognemo i budemo potpora u ovom teškom vremenu da budu snaga obitelji, rekao je biskup Uzinić, te s toga okupljanja poslao kratku poruku svim ženama: „Drage žene, ne dajte da vam ukradu radost majčinstva”.

Na kolokviju je o temi „Majke pred izazovima suvremenih ideoloških kolonizacija” govorila je dr. Danijela Rupčić, članica vijeća HBK za život i obitelj. Podsjetila je kako je papa Franjo kojima je ukazao na to što prijeći u proživljavanju duboke radosti majčinstva. „To je kulturološka, ideološka kolonizacija koja se provodi vrlo suptilno. Papa je ukazao i na pokazatelje te kolonizacije, to su dokidanje slobode, brisanje sjećanja i indoktriniranje. Koliko to god apstraktno zvučalo, to se reflektira na svakodnevni život majke. Žena je još prije nego što postaje majka pozvana odgovoriti na te izazove, pozvana je otkriti što stoji iza antropo-tehničkog projekta koji stvara i nameće jednu novu antropološku paradigmu, a u prenesenom smislu ona predstavlja svođenje odnosa majke prema djetu na robno-proizvodni odnos u kojem ima vrlo malo personalnoga.” Papa nam je dao jasnú poruku, ali nam je ukazao na nadu, jer je rekao da se samo snaga žene može oduprijeti ideološkoj kolonizaciji, rekla je dr. Rupčić, te dodala: „Stoga je majka pozvana vratiti personalni odnos, a to može učiniti samo ljubavlju i živeći ono što mi kršćani možemo naći u Kristu, a to je ljubav, dobro i istina”.

Prof. dr. Jadranka Garmaz na kolokviju je održala izlaganje „Majke pred izazovima odgoja i obrazovanja svoje djece”. Podsjetila je kako u dokumentima Svetе Stolice i Europske unije vidimo koliko je jednima i drugima važna obitelj. No, važno je napomenuti kako uz riječ obitelj i jedni i drugi vežu riječ život. Iz toga je vidljivo da su izuzetno umreženi život i obitelj, a majčinstvo je izvor života, te je posebice u prvim godinama života neizmјerno važno. Stoga možemo reći da se negativne posljedice mogu javiti po dijete ako se majka nije djetu potpuno posvetila. Utoliko je važno pomoći majkama i zaštiti ih u tim prvim godinama, a da bismo to mogli potrebno je državne i društvene institucije pozvati na veći angažman oko majčinstva. Npr. omogućiti majkama da mogu raditi pola radnog vremena, ili od kuće, dati podršku zakonskim preduvjetima, ali i crkvenim ustanovama. Kao i uvijek, majčinstvo je važno, no danas se uloga majčinstva drukčije ostvaruje. Potrebno je ulagati u majke, i usmjeriti ih da pomognu sebi kako bi bile uspješne odgajateljice i kako bi uspostavile dobre odnose sa svojom djecom, te u konačnici bile sretne žene, rekla je dr. Garmaz.

Prof. dr. Slavica Blažeka Kokorić na kolokviju je održala izlaganje „Cjelovita priprava za majčinstvo kao odgovor na izazove”. U svakodnevnom životu susrećemo se s izazovima koji se reflektiraju i na ulogu majke i nameću svima nama potrebu za promišljanjem o cjelovitoj i raznovrsnijoj potpori majkama u ostvarenju majčinske uloge. Promjene kojima smo svakodnevno svjedoci ostavljaju pečat i na roditeljske uloge, te ih stavljaju u poziciju pojačanih zahtjeva i novih odgojnih teškoća s kojima se moraju nositi. U tom kontekstu važno je apostrofirati da danas imamo

neke nove trendove prezaštićivanja djece, fenomene preokupiranog roditeljstva s mnoštvom aktivnosti djece koje ostavljaju malo vremena za življenje obiteljskog zajedništva. K tomu danas se jako naglašavaju vrijednosti individualnog postignuća i nesputane potrage za osobnim zadowoljstvom, a takve vrijednosti u svojoj biti nisu usmjerene na njegovanje obiteljskog zajedništva i one onemogućuju skladno funkcioniranje obitelji i dovode do konfliktnog potencijala. Majke su usmjerene na njegovanje emocionalnih odnosa, te je u tom smislu posebna vrijednost majčinske i ženine uloge u današnjim obiteljima. Sve to traži od nas proširivanje znanja, upoznavanje bolje sebe i drugih, i pomno promišljanje o mogućim događajima, ali i jačanje povjerenja u Božju providnost, jer kao vjernici svjesni smo da danas živimo u nametnutoj kulturi straha i nepovjerenja koja na različite dimenzije još pojačava osjećaj sagorijevanja roditelja u njihovim ulogama, i to sigurno blokira otvorenost za prihvaćanje novoga života i umanjuje njihovu spremnost za proširivanje obitelji. U tom pozivu žene i majke pozvane smo živjeti za zauzeto zajedništvo, pozvane smo se oduprijeti kulturi straha i nepovjerenja, narcisoidnosti i samodokazivanja, te biti primjer radosnog svjedočenja drugih životnih vrijednosti, brižnosti, i na kraju civilizacije ljubavi”.

Prof. dr. Vinko Mamić na kolokviju je govorio o temi „Duhovnost kao sredstvo osnaživanja majki za preuzimanje odgovornosti”. Za preuzimanje odgovornosti potrebna je formacija, kako intelektualna tako i emocionalna, socijalna, a onda i duhovna, napomenuo je, te podsjetio kako je Isus preuzeo najveću odgovornost koju je netko imao u ovome svijetu, a za nju se pripremio i na duhovnoj razini. „Imao je potrebu za intenzivnim duhovnim životom da bi mogao preuzeti i nositi odgovornost koju mu je namijenio Otac. Isus je uzor svakog kršćanina, pa onda i kršćanskoj majci, jer njegova duhovnost je ponuda svima. I majka se bori s izazovima s kojima se susreće u obitelji, društvu, Crkvi, i s izazovima koje reflektira u odgoju svoga djeteta. Tako se najprije bori za svoju duhovnost, a onda za duhovnu izgradnju svoga djeteta”. Mamić je podsjetio na Isusovu 40-dnevnu pripremu u pustinji prije nego je počeo poslanje. „Trebala mu je molitva da bi mogao razumjeti ono što mu je bilo povjерeno. Isus je molio prije svake važne odluke, molio je za sebe da uspije u onome što je stajalo pred njim, osobito u trenutku kad je stao pred križ. Tako se i majka susreće s izazovima u odgoju djeteta s kojima se treba nositi, koje treba razumjeti i integrirati kao dio puta za sebe i svoje dijete, i ponuditi adekvatno rješenje”.

Putem skypea predavanje „Promicanje majčinstva u digitalnom okruženju” na kolokviju je održala Katarina Matijaca, glavna urednica portala „Žena vrsna”. Govorila je o izazovima digitalnog doba s kojima se roditelji suočavaju, s problemom mnoštva informacija s kojima se susrećemo na internetu, te o problemu filtriranja istih. Također je ukazala na nedostatak sadržaja koji bi usmjerivali na majčinstvo prema učenju Crkve. Tako je predstavila primjer portala „Žena vrsta” koja nastoji pružiti informacije širokoga spektra potrebne katoličkoj ženi, majci.

Pitanje koje je bilo postavljeno bilo je vezano uz neradnu nedjelju, te utjecaj na majke. Biskup Uzinić naglasio je kako je za neradnu nedjelju, no s obzirom na aktualno stanje, ukoliko majke već moraju raditi nedjeljom trebamo omogućiti da u to vrijeme netko brine za njihovu djecu, npr. da se i vrtići i jaslice otvore nedjeljom, a da se i za školsku djecu organiziraju aktivnosti kako bi mogli imati skrb dok su im majke zaposlene.

Iz predavanja moglo se otkriti da želimo poslati poruku majkama da se one same trebaju odgajati, da bi mogle biti odgojiteljice. Da se one same trebaju evangelizirati, da bi mogle evangelizirati vlastitu djecu, da se one same trebaju povlačiti u molitvu i moliti za sebe, da bi mogle na pravi način moliti za svoju djecu, a majka koja se odgaja da bi odgajala, koja se evangelizirala da evangelizira, koja moli za sebe i svoju djecu sposobna je biti snaga koja će odoljeti svim izazovima i biti doista pokretač u vlastitoj obitelji i prenositelj te radosti na sve članove obitelji, zaključio je biskup Uzinić, te najavio kako će sljedeći trogodišnji ciklus u pastoralu obitelji biti vezan uz starije, tj. djedove i bake.

Uzvišenost, ljepota i snaga majčinskoga odgoja

Poruka za Dan života predsjednika Vijeća HBK za život i obitelj dubrovačkog biskupa Mate Uzinića

Uzvišenost, ljepota i snaga majčinskoga odgoja

U pripravi za Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji koji će se, pod geslom „Obitelj – izvor života i radosti”, održati u Splitu i Solinu 15. i 16. rujna 2018., svoj pogled i pozornost ove godine usmjeravamo osobito prema ženama i majkama.

Čini se da je u postmodernome vremenu za odgovorno ispunjavanje majčinskoga poslanja u obitelji, Crkvi i društvu potrebno sve više snage i hrabrosti kako bi se moglo živjeti i svjedočiti uzvišenost i ljepotu majčinstva. Majčinstvo se ne doživljava kao neko junačko djelo, niti se na majke gleda kao na junakinje. Posvećivanje godina života djeci zahtijeva suosjećanje, osjetljivost i preobilnu ljubav. Zajedno sa suprugom, a ponekad, nažalost, i posve sama, žena/majka podiže novu osobu, pripremajući je da bude dio društva. Čineći to s ljubavlju i predanjem te pouzdanjem u Božju providnost majke na taj način svijet čine boljim mjestom.

Veliki papa sv. Ivan Pavao II. u svojoj enciklici Evandelje života ističe junaštvo “svih hrabrih majki koje se bezrezervno posvećuju vlastitoj djeci, koje trpe donoseći ih na svijet, a zatim su spremne poduzeti svaki napor, suočiti se sa svakom žrtvom, da bi njima prenijele ono najbolje što u sebi čuvaju” (br. 86).

Uzvišenost i ljepota majčinstva nipošto nisu prevladane ili zaostale jer su duboko usaćene u samu srž svake žene. Majka svojim svagdašnjim žrtvama nadilazi samu sebe, u služenju drugima otvara se spremnosti na junaštvo i dan za danom sve potpunije otkriva duboki smisao života sadržan u Isusovim riječima: “Hoće li tko za mnom, neka se odrekne samoga sebe, neka danomice uzima križ svoj i neka ide za mnom” (Lk 9,23).

Danas, kada se ljudi na sve načine pokušavaju izmaknuti križu i učiniti da drugi umjesto njih podmeću svoja leđa, zajedno sa sv. Ivanom Pavlom II. valja glasno reći: “Zahvaljujemo vam, herojske majke, za vašu nepobjedivu ljubav! Zahvaljujemo vam za neustrašivo povjerenje u Boga i njegovu ljubav. Zahvaljujemo vam za žrtvu vašega života...”. Zahvalu valja izreći i svim onim ženama koje, ne mogavši ostvariti biološko majčinstvo, svoje majčinsko poslanje ispunjavaju na druge načine, primjerice udomljavanjem ili posvojenjem djece, humanitarnim i volonterskim radom te duhovnim majčinstvom.

Majka ne može isključivo svojim snagama i sredstvima odgovoriti na rastuće izazove majčinstva. Uronjenost u Božju ljubav i otvorenost darovima Duha Svetoga čine da majke iz dana u dan rastu u svojoj majčinskoj ljubavi, brizi i odgoju, koji im je osobito na srcu. S druge strane, nedostatak muževe i očinske podrške majkama otežava ispunjavanje njihova poslanja odgoja djece i uklapanja djece u društvo (usp. papa Franjo, Amoris laetitia, br. 55).

Među izazovima s kojima su roditelji u posljednje vrijeme suočeni sve je naglašenija ideološka i kulturna kolonizacija, o čemu je višekratno govorio i papa Franjo. On ukazuje na tri pokazatelja kulturološke i ideološke kolonizacije svojstvene svim povijesnim razdobljima: dokidanje slobode, brisanje sjećanja i indoktriniranje mladih. Pritom je naglasio jedinstvenu ulogu ženâ u čuvanju sjećanja, povijesnih korijena i vjere, te njihovu snagu i sposobnost oduprijeti se kulturološkoj kolonizaciji (usp. papa Franjo, Propovijed u Domu Svetе Marte od 23. XI. 2017.).

Ta snaga žene i majke u odupiranju kulturološkoj kolonizaciji ponajprije se očituje u odgojnoj ulozi majke. Kulturološka kolonizacija koristi sve raspoložive medijske kanale i preko različitih ekrana “nepozvana” i prodorno ulazi u obiteljske domove, u umove i duše djece.

Zadaća i uloga roditelja, a osobito majki koje u prosjeku više vremena provode s djecom, je budno bdjeti nad tiskanim i multimedijalnim sadržajima koji su dostupni djeci, ali i nad školskim i drugim programima koji se nude ili nameću u odgojno-obrazovnom sustavu. Roditeljska dužnost je i birati odgojne programe u skladu sa svojim čudorednim i vjerskim uvjerenjima, ali i ustavnim pravima, budući da su upravo roditelji "prvi i poglaviti odgojitelji svoje djece" (usp. Povelja o pravima obitelji Svete Stolice, čl. 5).

Roditeljska odgojna zadaća podrazumijeva i spremnost oca i majke da trajno rade na sebi i uče, odnosno da budu poučljivi kako bi kompetentno mogli poučavati svoju djecu. Nažalost, u suvremenim obiteljima, gdje bi se trebalo odvijati prvo učenje, sve se teže događa transgeneracijski prijenos i razvijanje kreposti, znanja i vještina svojstvenih roditeljstvu. U odgojno-obrazovnom sustavu to se također ne događa, pa mnoge roditeljstvo zatekne nespremne te dolazi do različitih nesnalaženja koja mogu imati, i često imaju, štetne posljedice. Žurno je potrebno unijeti odgovarajuće sadržaje u sustav odgoja i obrazovanja, a potom i razvijati programe koji će dodatno osposobljavati i osnaživati mlade ljude za preuzimanje roditeljskih uloga i obveza.

Od ključne je važnosti i da roditelji, usprkos teškoćama, sačuvaju radost u roditeljstvu i odgoju, a djeci svakodnevno izražavaju ljubav i nježnost. Sačuvati radost majčinstva neprocjenjivo je bogatstvo za buduće naraštaje, ali i izazov u kojem majke trebaju pomoći da ne dopuste da im išta oduzme "duboku radost majčinstva" (papa Franjo, Amoris laetitia, br. 171). U konačnici, roditelji trebaju učiniti sve što je u njihovo moći da se ne predaju malodušju i pod teretom borbe za preživljavanje postupno pokleknu, a njihova djeca da ne postanu takozvana "nevidljiva djeca" koja, iako imaju roditelje, doživljavaju da ih roditelji ne vide.

Crkva majkama današnjice nudi mnoge uzore žena/majki. U kontekstu današnjega spomendana valja spomenuti službenicu Božju Margaretu Bosco, majku sv. Ivana Bosca, koja je mlada ostala udovica. Ona je cijelu sebe najprije dala da u krepotima odgoji trojicu vlastitih sinova, usadujući im u srce nauk Katoličke Crkve, a zatim je to nastavila činiti pomažući sinu Ivanu u ostvarivanju salezijanskog apostolata među siromašnim dječacima koji su njenu ljubav prepoznali prozvavši je "Mama Margarita". Hvalevrijedan primjer za nasljedovanje ostavila je i sv. Marija-Zelija Gueerin, majka sv. Male Terezije, kojoj je najvažnija briga bio upravo primjereni odgoj i spas duša sve njezine djece. Ona i njen suprug Ljudevit proglašeni su svetima 2015. godine ne zato što su bili roditelji jedne svetice, nego jer su u svojoj svagdašnjici nastojali živjeti svetim životom. Njima bismo zasigurno mogli pridružiti i mnoge druge majke i očeve, uključujući i one koje mi poznajemo.

Stoga, u prigodi Dana života 2018. godine, upućujemo svoje molitve Trojedinom Bogu da, po zagovoru Blažene Djevice Marije, Majke Gospodina našega Isusa Krista i majke Crkve, sv. Zelije i drugih svetih majki, i današnje majke uzmognu u svojoj svagdašnjici živjeti sveto i životom svjedočiti uzvišenost, ljepotu i snagu majčinstva.

ZADARSKA NADBISKUPIJA

ZADAR: SVETKOVINA MARIJE BOGORODICE I SVJETSKI DAN MIRA

Propovijed mons. Želimira Puljića na svetkovinu Marije Bogorodice i svjetski dan mra

1. Tri su naslova ove današnje svetkovine. Najprije ovo je početak nove godine, pa se i prvi dan tako i naziva: Nova godina. No, ovaj prvi dan godine posvećen je i dvjema temama o kojima valja razmišljati. Nova godina je i svetkovina Marije Bogorodice te međunarodni svjetski Dan mira, koji je ove godine papa Franjo posvetio „migrantima i izbjeglicama koji su u potrazi za mirom“. Pogledajmo malo temelje i razloge ove velike svetkovine. Zašto je ovaj dan posvećen Mariji Bogorodici? Znamo iz katekizma da su četiri su dogmatske istine o Blaženoj Djevici Mariji: Prva je da je ona „Majka Božja“, Bogorodica. Ova je istina davno proglašena protiv krivovjerja „nestorijanaca“ koji su naučavali da je Marija rodila običnoga čovjeka, a ne Sina Božjega Isusa Krista. Ta je istina proglašena na saboru u Efezu 431. godine, pa se stoga Mariju naziva Bogorodicom (Theotokos). I, evo, posvećena joj je ova svetkovina prvoga dana Nove godine. Druge su istine da je „bila i ostala djevica prije poroda, u porodu i poslije poroda“, da je bez grijeha začeta, a to znači „očuvana od ljage istočnoga grijeha“, kako je i proglašeno 1854. godine, te da je „dušom i tijelom odmah poslije smrti na nebu uznesena“. Ove dvije posljednje istine obilježavamo svetkovinom Bezgrješnoga začeća (8. prosinca) i svetkovinom Marijinoga uznesenja (15. kolovoza).

Crkva, dakle, već dvije tisuće godina razmišlja o tim istinama naše svete vjere i pohranjuje u srcu sve događaje o kojima ove istine zbore. I evo, osmi dan po Božiću, a prvi dan kalendarske godine, spominjemo lik Svete Marije Bogorodice. I kao što je naš pobožni hodočasnik u marijanskem svetištu na Trškom Vrhu zapisao da je „Marija početak boljega svijeta“ (mundi melioris origo), tako je, eto, simbolično i znakovito započeti građansku godinu sa slavljem one koja je davno najavljena kao nova Eva, kao početak novoga svijeta. Neka nas ona, koja je rodila Spasitelja svijeta, prati i zagovara cijele ove godine svojom majčinskom zaštitom i svojim blagoslovom.

2. No, ovaj prvi dan Nove godine obilježava se već pola stoljeća kao međunarodni svjetski Dan mira. Uveo ga je blaženi Pavao VI. 1968. godine. I, evo, ove 2018. obilježava se taj dan 51. put. Papa Pavao VI. slavio ga je 11 puta; njegov naslijednik sveti Ivan Pavao II. 27 puta, a papa u miru, Benediktu XVI. proslavio ga je osam puta. Papa Franjo ga obilježava peti put i posvetio ga je temi „migranata i izbjeglica koji su u potrazi za mirom“. Kad pogledamo teme o kojima su četvorica papa dosada zborili, vidjet ćemo da su veoma raznolike. Ali, uvijek aktualne. Spomenimo samo neke kako bi se uočio široki spektar tema i ideja na koje su nas pape poticali i pozivali: Promaknuće ljudskih prava put je k miru; Odgajati za mir putem pomirenja; Želiš li mir, čini pravdu; Želiš li mir, brani život; Mir zavisi i od tebe; Istina je snaga mira; Mir je Božji dar; Razvoj je novo ime mira; Iz obitelji se rađa mir čovječanstva; Ako želiš mir, pomaži siromasima; Nema mira bez ljubavi i oprosta; U poštivanju ljudskih prava tajna je pravoga mira; Vjerska sloboda je put koji vodi k miru. Odgajati mlade za pravdu i mir. Blago mirotvorcima. Bratstvo je osnova i put k miru. Nikad više ropstva, itd.

Možda se ljudi ponekada pitaju kakva je povezanost Crkve i Pape s temom mira?! Nije li to neka vrsta upitanja Pape u svjetovne stvari, a zna se da su Crkva i svijet dvije odvojene stvarnosti. No, budući da čovjek nije ograničen samo na ovozemaljski red, već „posjeduje i svoj vječni poziv“, Crkva se osjeća pozvanom propovijedati istinu o njemu, te „osvjetljavati sva područja ljudskog djelovanja svojim naukom i vjerničkim svjedočanstvom“, te kao navjestiteljica Riječi Božje „pozvana je i ovlaštena izricati moralni sud i o stvarima koje se odnose na politički poredak, kada to traže temeljna prava ljudske osobe ili spas duša“ (GS 76). Takve „moralne prosudbe“ ne treba

tumačiti kao „uplitanja i miješanjem u svjetovne stvari države“. Dapače, kad Crkva to ne bi činila, izdala bi svoje poslanje. To pak ne znači kako Crkva „nameće svoje stavove i uvjerenja“ onima koji drukčije misle i drukčije vjeruju. Ne, ona samo vrši svoju proročku ulogu i poziva ljudi neka temeljem prirodnog i zdravog razuma i čudorednih zasada razlučuju „prave od krivih“ vrjednota i istine od zabluda. Vjerna evanđelju i svome poslanju u svijetu, ona „promiče što je god istinito, dobro i lijepo u ljudskoj zajednici“ (LG 13), te nastoji učvršćivati mir među ljudima na slavu Božju i spasenje ljudi (Lk 2, 14).

3. Za vrijeme Drugoga Vatikanskoga sabora biskupi su progovorili o nekim „gorućim problema“ s kojima se susreću vjernici danas. To su „promicanje dostojanstva braka i obitelji“, „promicanje kulturnoga napretka“, „ekonomsko-socijalni život“, „život političke zajednice“, te „promicanje mira i izgradnja zajednice naroda“ (GS 46-90). „Zbog toga mora Crkva, pišu biskupi, biti prisutna u samoj zajednici naroda da bi pospješila i pobudila suradnju među ljudima.. Korisno je između spomenutih „gorućih problema“ navesti tri stvari kojima se često bavi tisak i javno mnenje, a važni su za pastoralno-diplomatsku aktivnost Svetе Stolice. To su njezino nastojanje u promicanju mira, razoružanja i razvoja, te promicanju ljudskih prava i kulturnog rada i razvoja. Kad se govori o miru, treba imati u vidu da to nije samo odsutnost rata, već aktivno uključivanje s brojnim ugovorima i preventivnim činima da do rata ne dođe. U tom, vidu Svetu Stolicu se vrlo aktivno uključila i dala podršku brojnim ugovorima kao napr.: „O nuklearnom razoružanju“ (1968); „O obustavi nuklearnih eksperime-nata“ (1996); „O zabrani širenja i proizvodnje kemij-skoga oružja“ (1993); „O zabrani proizvodnje biloškoga oružja“ (1972); „O zabrani proizvodnje mina protiv čovjeka“ (1997).

Uz temu mira i razvoja, Sveti Stolica preko svojih službenih predstavnika uključuje se aktivno i u promicanju ljudskih prava, posebice prava djece. Jer, prema statističkim podatcima, u svijetu ima preko milijardu djece koji su žrtve siromaštva, nepismenosti, nasilja i iskorištavanja. Uz prava djece, Sveti Stolica se vrlo živo uključila u obrani prava žena i obitelji. Bolni su, naime, slučajevi žena koje trpe nasilje, stradavaju ili proživljavaju diskriminaciju i povrede ljudskoga dostojanstva, seksualno zlostavljanje i iskorištavanje i drugo; te u obrani prava prognanika i izbjeglica kojih je danas u svijetu sve više i više. Mir je stoga krhkak, a nepravde izobilne. U mnogim zemljama haraju nesmiljeni ratovi.. krše se ljudska prava, izigrava sloboda. Ljude se nepravedno drže po zatvorima, a čovječanstvo je gotovo bespomoćno zaustaviti zlouporabe koje stvaraju nerede. Zaboravlja se, međutim, da neredi i ratovi proizlaze iz čovjekova srca. Čovjek je taj koji ubija, a ne njegov mač ili njegova raketa. Kad se govori o srcu, onda se misli na njegovu svijest i savjest, na njegova uvjerenja i stavove. Pravi mir se rađa iz obraćenoga i novoga srca.

4. Mir je zapravo temeljno dobro koje uključuje promicanje bitnih ljudskih vrijednosti kao što su pravo na život u svim fazama razvoja; pravo na poštivanje neovisno o rasu, spolu i religiji; pravo na materijalna dobra potrebna za život; pravo na rad i pravednu naknadu; kao i pravo na vjersku slobodu i slobodu savjesti. Nije bez razloga papa Franjo u drugoj godini svojega pontifikata (2014.) odredio kao temu „Bratstvo kao temelj i put mira“. Mir je, naime, Božji dar, ali i čovjekovo djelo. On se odnosi na cijelovitu osobu i njegov odnos s Bogom darovateljem mira. To je, zapravo, onaj nutarnji mir sa samim sobom koji je usklađen s izvanjskim mirom i suživotom s bližnjima i s čitavim stvorenim svijetom. Stoga u ovogodišnjoj poruci papa veli: „Mir svim ljudima i svim narodima na zemlji! Mir, koji su anđeli navijestili pastirima u božićnoj noći duboka je težnja svakog pojedinca i svih naroda, a osobito onih koji najviše trpe zbog njegove odsutnosti“. A onda Papa navodi da je „više od 250 milijuna migranata diljem svijeta, od čega 22,5 milijuna čine izbjeglice, zbog „užasnih ratova, sukobâ i etničkih čišćenja“ koji su obilježili dvadeseto stoljeće. „Oblici organiziranog nasilja, dakle, uzrokuju seljenje ljudi koji žude za mirom i boljim životom“.

Uz ozbiljno upozorenje na probleme migranata i izbjeglica, Papa u ovogodišnjoj poruci nudi četiri glagola kao miljokaze za djelovanje. To su: primiti, zaštititi, promicati i integrirati. Primiti u duhu Svetoga Pisma koje nas uči o „gostoljublju koje se ne zaboravlja“. Zaštititi znači prepoznati i braniti nepovredivo dostojanstvo onih koji bježe od stvarnih opasnosti u potrazi za azilom i sigurnošću. A Biblija veli kako „Bog štiti tuđince, sirote i udovice podupire“. Treći glagol „promicati“ podrazumijeva podupirati cjeloviti razvoj migranata i izbjeglica. Jer, „Bog ljubi pridošlicu i daje mu hranu i odjeću. Stoga, ljubite i vi pridošlicu, jer ste i sami bili pridošlice u zemlji egi-patskoj“, veli Jahve svom izabranom narodu (Pz 10, 19). I na kraju papa veli kako valja pomoći da se prognanici i izbjeglice čim prije „integriraju“, a to znači omogućiti im da sudjeluju u životu društva. I ovaj „miljokaz“ Papa potkrjepljuje mislima svetoga Pavla Efežanima kako više „nisu tuđinci ni pridošlice, nego sugrađani svetih i ukućani Božji“ (Ef 2, 19).

5. I dok nas svojom porukom poučava kako se ophoditi prema prognanicima i izbjeglicama, Papa izražava nadu da će tijekom 2018. doći do definiranja i odobravanja dvaju svjetskih sporazuma pri Ujedinjenim narodima: Jedan se odnosi na sigurnu, uređenu i redovnu migraciju, a drugi na izbjeglice. A da to nije puka utopija, papa Franjo zaziva zagovor jedne izvanredne žene koja se posvetila služenju migrantima i postala je njihovom nebeskom zaštitnicom. To je sveta Franciska Ksaver Cabrini koja nas uči kako primiti, zaštititi, promicati i integrirati tu našu braću i sestre.

Ako želimo imati mir u sebi i oko sebe, valja nam pomagati prognanicima i izbjeglicama. Jer, u poštivanju ljudskih prava, tajna je pravog mira, pa je „bratstvo dobar i osnovni miljokaz na tom putu“, kako reče papa Franjo. Neka nam Gospodin, po zagovoru svete Franciske Cabrini, udijeli svima iskusiti da je mir Božji dar i plod našega osobnog angažmana. Stoga, blago mirotvorcima, oni će se sinovima Božjim zvati. Amen.

MUDRACI S ISTOKA POČETAK SU HODA ČOVJEČANSTVA PREMA KRISTU

Propovijed mons. Želimira Puljića na svetkovinu Bogojavljenja

1. Jedva da je koja biblijska pripovijest toliko potaknula maštu, ali i istraživanje i razmišljanje, kao pripovijest o „mudracima s Istoka“, koju evanđelist Matej stavlja neposredno iza vijesti o Isusovu rođenju: „Kad se Isus rodio u Betlehemu judejskome u dane Heroda kralja, gle, mudraci (zvjezdoznaci) se s Istoka pojaviše u Jeruzalemu raspitujući se: Gdje je taj novorođeni kralj židovski? Vidjesmo gdje izlazi zvijezda njegova pa mu se dodosmo pokloniti“ (Mt 2, 1). Matej kao Izraelac dovodi Novorođenome predstavnike poganskih naroda. Luka rodom iz sirijskog grada Antiohije čini se nije bio Židov, ali oko Novorođenoga okuplja samo one koji su iz Izraela. Evanđelist Ivan s druge strane prelazi te granice, pa s Novorođenim povezuje nebo i zemlju, transcendentni i immanentni svijet. Sedam i po stoljeća prije nego su evanđelisti napisali povijest Isusova života i rada, predgovor im je dao prorok Izaija kad je pisao „Ustani, zasini, Jeruzaleme, jer dolazi svjetlost tvoja ... Zemlju tmina pokriva i mrklina narode. A tebe Gospodin obasjava ... K twojоj svjetlosti koračaju narodi i kraljevi k sjaju zore tvoje.“

Uočljivo da mudraci s Istoka predstavljaju početak hoda čovječanstva prema Kristu. S njima započinje povorka koja ide tijekom čitave povijesti, a predstavlja iščekivanje ljudskoga duha i kretanje religija i ljudskoga uma prema Kristu. Mudraci pred Djetetom-Kraljem padaju ničice i prinose darove. Crkvena predaja drži kako tri dara predstavljaju tri vida Kristova otajstva: zlato upućuje na Isusovo kraljevanje, tamjan na Božje sinovstvo, a smirna na otajstvo njegove muke.

2. Opisani odlomak pokazuje kako tri subjekta različito reagiraju na objavu Isusovoga rođenja. Herod čuvši da se rodio „kralj židovski“ bijaše vrlo zatečen, pa saziva vijeće stručnjaka, ne da dozna istinu, već da prevari mudrace i na vrijeme ukloni toga najavljenoga kralja. Stoga su mu mu-

draci imali biti špijuni. Skupina pismoznanaca tumači kralju Herod gdje se to Mesija ima roditi. U Betlehemu Judejskom jer стоји pisano: „I ti Betleheme, zemljo Judina, nipošto nisi najmanji među kneževstvima Judinim, jer iz tebe će izići vladalac koji će pasti narod moj – Izraela“ (Mt 2, 6). Oni znaju objasniti i pokazati gdje se Isus ima roditi. Ali, ne miču se niti trče u Betlehem, već ostaju u svojim mjestima i u svojim stavovima. Nisu li mnogi kršćani često poput pismoznanaca: Znaju što treba činiti za Isusa i za svoje spasenja. Sposobni su to i protumačiti. Ali, odlučiti se radikalno kršćanski živjeti nemaju hrabrosti. Treći akteri današnje svečanosti, mudraci s Istoka, ili kraljevi kako ih često nazivamo, ne poučavaju nas nekim mudrim savjetima, već nadahnjuju svojim činima. Oni su predstavnici poganskih naroda, ali i svih koji se znanošću bave, koji istražuju tajne čovjeka ik prirode kako bi došli do Boga.

A kad su Jeruzalem stigli, oni jednostavno isповijedaju: „Vidjeli smo gdje izlazi zvijezda njegova pa mu se dodosmo pokloniti“ (Mt 2,2). „Vidjesmo i dodosmo pokloniti se“ poruka je i pouka ovih „šutljivih propovjednika“. Jer, da su kalkulirali kakve sve opasnosti vrebaju na tom putu, sigurno nikada Jeruzalama ne bi vidjeli. Vidjeti i krenuti tajna je Božjega nadahnuća. Ona je nosila i praoca Abrahama da se „zaputi ne znajući kamo ide“ (Heb 11, 8). Nije znao, ali bio je siguran da ga Jahve ostaviti neće. Kraljevi ne idu u Betlehem iz znatiželje, nego iz pobožnosti. Nije im do turističke želje upoznavati druga mjesta i gradove, nego izraziti odanost, poklonstvo, pobožnost i podložnost Bogu Svemogućemu. A poklonstvo i klanjanje najbolji je način koji jedno stvorene može učiniti svome Stvoritelju. I to su kraljevi učinili djetetu do Marijinih nogu.

3. Današnja svetkovina Bogojavljenja, kojom Crkva slavi dolazak ove trojice nežidova u Betlehem, da se poklone židovskom kralju, jasno upućuje na to da događaj Isusa Krista, počevši već od njegova rođenja, ima značenje širih razmjera. Krist se istina rodio u skrovitosti betlehemske noći i u okružju jedne skromne obitelji. No, time što se rodio u židovskom narodu, ne znači da nije došao i za sve ostale narode. Dapače, on želi pristupiti svakom čovjeku, bez obzira iz kojeg plemena, puka i naroda bio. Mudraci ili kraljevi s istoka predstavljaju te poganske narode i sve koji Boga traže. I ne zaboravimo kako su samo dvije vrste ljudi prepoznale i radovale se dolasku Nebeskog djeteta: priprosti, jednostavni i siromašni pastiri, te učeni i mudri kraljevi s istoka. Za prepoznati Boga, dakle, treba jednostavno, otvoreno i djelinje srce. A za razumjeti ga potreban je um koji ga prihvata i skreno mu se klanja. To je zapravo jedini siguran put kako doći i pokloniti se Božanskom djetetu.

Ima još jedan detalj kojim Matej opisuje događaj dolaska triju kraljeva. Nakon što su se poklonili Isusu i prinijeli svoje darove, bili su „upućeni u snu da se ne vraćaju Herodu, pa su otišli drugim putem u svoju zemlju“ (Mt 2, 12). „Otići drugim putem daje nam povoda zaključiti slikovito kako onaj tko Krista sretne ne vraća se istim putem“. Susret s Kristom trebao rađa radikalnu promjenu ne samo našega života, nego i naših puteva. Jer, takav susret je obično životna prekretnica koja pokazuje drugi smjer našega opredjeljenja. Imajući pred očima tri životna opredjeljenja koje nam je Evanđelje donijelo (Heroda, pismoznanaca i kraljeva), koga bismo od njih najradije slijedili? Jer, i mi smo danas došli pokloniti se Kristu. Časteći ga kao kralja i svećenika koji je umro i uskrsnuo za nas, prinijet ćemo mu i svoje darove. Preostaje nam, dakle, svjedočiti za njega i poći novim putem, drugačijim od onoga kojim smo dosada hodili. Naše nam božićne pjesme u tomu dobro pomažu i pokazuju što nam je činiti i kamo krenuti: “Braćo pastiri pohitite; Podjite kralji, tamo se njemu poklonite! Spasenje je, dakle, nadomak ruke i valja nam žurno krenuti. Amen.

ZADAR, RELJA: BLAGDAN KRŠTENJA GOSPODINOVA*Propovijed mons. Želimira Puljića*

1. Nakon izvješća o Isusovom rođenju, poklonstvu pastira i jučer dolasku trojica mudraca, kraljeva, evo, danas na obali rijeke Jordana gledamo Isusa kako ga nebo objavljuje izraelskom narodu. Izlazi na javnu scenu nakon što je napustio Nazaret. Nalazimo ga u neobičnom okružju kod Ivana Krstiteljem pred kojim se okupilo mnoštvo ljudi, koji „bijahu u iščekivanju“ (Lk 3, 15). Dolazi, naime, Onaj koji će „krstiti Duhom Svetim i ognjem“ (Lk 3, 16). A, evo, danas i on stoji u redu kao i ostali čeka da ga Ivan krsti. I dok uronjen u molitvi izlazi iz vode, nebesa se otvaraju uz riječi: „Ti si Sin moj, u tebi mi sva milina!“

To je trenutak kojeg su stoljeća iščekivala, a prorok Izaija ovako formulirao: „Neka se razderu nebesa“ i siđe onaj koga čekamo (Iz 64, 1). I mi smo u došašću molili i pjevali: „Padaj s neba roso sveta, padaj s rajske visine..“ I, evo, danas čusmo potvrdu: Stigao je Mesija, ljubljeni Sin Božji. Zbog toga se i veli kako u krštenju započinje radosna i uzvišena avantura svakoga krštenika. A u krštenju, koje je „sakrament novoga rođenja“, uočljive su dvije stvarnosti: Jedna je vidljiva i dostupna našem vidu, sluhu i opipu, a to su formula obreda i sveta voda. Druga je izvan dosega našeg iskustva i odnosi se na milost i djelovanje Duha Svetoga. Zbog toga se u teologiji veli da su „sakramenti vidljivi znakovi nevidljive milosti i Božje ljubavi i prisutnosti“.

2. Riječ „sakrament“ dolazi iz latinskoga i znači što i grčka riječ „mysterion“ „sveta tajna“ ili „otajstvo“. Ima, naime, u životu puno nepoznatih stvari, tajni. Neke od njih ljudi istraživanjem otkriju, pa ih onda zovu znanstvenim otkrićima. Ali, uvijek ostaje puno „tajnovitih stvari“ za koje znamo, vidimo i osjećamo da su tu, prisutne su u nama i među ljudima. No, svjesni smo kako ih nikad nećemo do kraja razotkriti, kao npr. dobrotu ili zloču srca, mržnju, ljubav, prijateljstvo i slično. To su stvarnosti koje su živo prisutne, a neistražive. Nosimo ih u sebi, a izričemo tek u nekim trenutcima: riječima, činima, gestama, znakovima, ili simbolima. Prijateljstvo npr. pokazujemo stiskom ruke, pismom, posjetom ili nečim sličnim kada želimo očitovati svoju naklonost i pažnju. Poklonjeni dar, knjiga ili buket cvijeća npr. nije prijateljstvo ili ljubav. Ono se samo u tom činu prepoznaje, otkriva, izriče i događa. I Bog ima svojih „tajna i znakova“ preko kojih se ljudima čini vidljivim i prepoznatljivim.

To nalazimo u prvim izričajima biblijske vjere. „Mojsije, idi reci mome narodu“, govori Jahve, a Mojsije zbumjen veli: „A tko si ti, da im znam priopći?“ „Ja sam onaj koji jesam (Jahve)“. Iako je Bog nedohvatljiv i neizreciv, njegovu „otajstvenu prisutnost“ prepoznajemo u njegovim čudesnim djelima spasenja. „Više puta i na više načina Bog nekoć govoraše ocima po prorocima. Konačno, u ove dane, progovori nama u Sinu“, bilježi pisac poslanice Hebrejima (1,1-2).

3. Svetkovina Isusovog krštenja, koju danas liturgijski obilježavamo sjeća nas i našega krštenja koji je prvi i temeljni sakrament Crkve, ili kako to teolozi znaju reći: „vrata kroz koja se ulazi u Kristovu zajednicu“. On je, naime, rekao: „Tko užvjeruje i pokrsti se, spasit će se“, a Nikodemu je tumačio kako se čovjek mora „preporoditi i roditi odozgor, po vodi i Duhu Svetom“. Po krštenju se nastavljuj spašenjska Božja djela iz prošlosti, kao što su npr.: spasenje Noe i njegove obitelji pred općim potopom, spasenje Izraela iz Egipta prelaskom preko Crvenog mora, uvođenje Izraela u Obećanu zemlju preko vode rijeke Jordana. Na Mali Uskrs prije tri godine krstio sam u ovoj crkvi troje djece: Kristijana peto dijete obitelji Darije i Josipa Birkić, Emanuela kao šesto dijete u obitelji Zrinke i Vedrana Frakina i Dominika kao sedmo dijete u obitelji Katarine i Denisa Pleslića. Evo, me, opet među vama zbog krštenja Marije Rafaela koja je sedmo dijete u obitelji Zrinke i Vedrana Frakin.

Čestitam i radujem se što će doskora malu Mariju Rafaelu sakramentom svetoga krštenja pri-družiti velikoj obitelji sv. Ivana Krstitelja. Znakom vode Bog pokazuje da izbavlja svoje odabra-

nike od ropstva i propasti i dariva im novi život „odozgor“. Krštenjem, naime, postajemo slični i „suobličeni Kristu“; slični u njegovoj smrti, ukopu i uskrsnuću. U tom vidu kršćani su od davnina krštenje svečano slavili najradije u vazmenoj noći između Velike subote i Uskrsa, kad Crkva slavi Kristov vazam (pashu). tj. njegov prijelaz s ovog svijeta k Ocu po smrti i uskrsnuću. Neka nam krštenje male Marije Rafaele bude prigoda zahvaliti Bogu što smo i mi postali „rod izabrani, kraljevsko svećenstvo da navješta silna djela onoga koji nas iz tame pozva u divno svjetlo svoje“. Njemu slava u vjeke vjekova. Amen.

ZADAR: MISA ZA DOMOVINU POVODOM 25. OBLJETNICE AKCIJE MASLENICA

Propovijed mons. Želimira Puljića

1. Nitko od nas nakon prvih višestranačkih izbora (1990.) i proglašenja neovisnosti nije ni slušao kako su dani slobode odbrojani, i da će barjak Domovine doskora biti obliven krvlju naših branitelja. I često sam se tada pitao što Crkva može i treba činiti u „vremenu nepovjerenja, ratne psihote, mržnje i destrukcije“?! Učinilo mi se normalnim i prirodnim uključiti se s narodom u trpljenju, molitvi i vapajima za mirom, kao i u osudi rata i nasilja. Tih dana, naime, naši su liječnici, pisci, kulturni djelatnici i političari diljem zemlje, kao i svećenici i sportaši, umjetnici i vojnici vapsili, pisali i molili Europu i svijet neka zaštite pravo i slobodu hrvatskoga naroda. Obilježavanje ove srebrne obljetnice kojom se sjever povezao s jugom Hrvatske, znak je da ne zaboravljamo žrtvu koja je podnesene za našu slobodu.

U ovom misnom slavlju uključujemo zahvalni spomen na sve koji su položili svoje živote za obranu slobode, pa ih toplo preporučujemo Božjoj dobroti. No, mi ćemo danas moliti i za žive branitelje, kojima je potrebna ljudska i božanska pomoć, kako bi pozitivno nadvladali sve teškoće i nedaće s kojima se sučeljavaju. Posebice imamo u vidu ratne invalide i sve koji trpe u duši i na tijelu. I valja nam stoga vidati njihove rane, njegovati ih, tješiti i brisati suze, odgajati savjesti i poduzimati sve da se učvrsti miran život pojedinaca i naroda u ozračju slobode i kršćanske uljudbe.

2. Poštovani predstavnici Države, županijskih, gradskih i vojnih vlasti, dragovoljci i branitelji, braćo i sestre u Krist. Kada čitamo neke odlomke iz povijesti Izraela, posebice o oslobođanju iz egipatskog ropstva i sklapanju saveza koje je povezano s putovanjem naroda kroz pustinju, otkrivamo slične povijesne dionice. Poslije četiri stoljeća robovanja u Egiptu Jahve je oslobođio svoj narod i punih 40 godina vodio ga kroz pustinju do obećane zemlje. A onda sklopio savez i odredio neka „narod nikada ne zaboravi, nego u srcu čuva čudesne stvari koje je vlastitim očima video“ i neka to prenosi s koljena na koljeno, sve do „sinova svojih sinova“ (Pz 4, 9), kako smo danas čuli u prvom čitanju.

Nešto slično i mi smo prošli. Najprije petsto godina u obrani pred otomanskim osvajanjima kad je veliko hrvatsko kraljevstvo bilo svedeno na „Ostatke ostataka“ (Reliqiae reliquiarum). A onda pedeset godišnji hod kroz ideološku pustinju komunizma kojega smo se oslobodili prije 25 godina. Dok se neki pitaju treba li se vraćati u prošlost i razmišljati o onomu što se davno zabilježilo, čuli smo kako Jahve određuje neka se to ne zaboravlja. I neka se svake godine obilježava. Pamćenje je sastavni dio identiteta obitelji, zajednice i naroda. A spomen važnih povijesnih događaja govori o našem ishodištu i ukorijenjenosti. Obljetnica akcije Maslenica u vidu stjecanja slobode dobra je prigoda sjetiti se silnih Božjih djela i čudesnih zahvata. I uputiti nebu zahvalnu molitvu za sve one koji su se s krunicom oko vrata suprotstavili se agresiji, borili se i izborili mir i slobodu.

3. Obljetnice, dakle, obvezuju građane Lijepe Naše da se sjete svih koji su zaslužni za sve što danas imamo, te u slozi i odgovornosti izgrađuju zemlju na temeljima pravde, istine i ljubavi. Sveta Misa, kao veliki spomen i sjećanje na svetu gozbu ljubavi, osobito je mjesto našeg urastanja u hod pamćenja i spasenjske povijesti. Ona je znak i naše kršćanske odgovornosti za lice Domovine koje treba odsjevati u njezinim uredbama i zakonima, u njezinoj kulturi i socijalnoj

odgovornosti. Jer, „ako Gospodin kuću ne gradi, uzalud se muče graditelji“ (Ps 127, 1). Naš vrli pjesnik i istaknuti rodoljub Strahimir Kranjčević, koji počiva na Koševskom groblju u Sarajevu, pisao je kako on „ima domovinu čija brda dol u svom srcu nosi“.

A da bi dočarao njezine kozmičke dimenzije on ovako sanja: „Kad jednom s dušom po svemiru krenem, zaorit ću ko grom: O, gledajte ju divnu, vi zvijezde udивljene; to moj je, moj je dom!“ Domovina, dakle, nije samo zemljopisni prostor, već i onaj „svijet naših emocija, druženja i čežnji, slavlja i uspjeha“. Istina, ima ih koji misle kako je „domovina ostatak nekog romantičarskog doba“. Mi sljednici starozavjetnih obećanja i svjedoci uskrsnih zbivanja vjerujemo da Domovina ima svoje teološko mjesto u našem hodočasničkom životu. Naime, otkad je Krist ušao u ovaj svijet i prošao zemljom čineći dobro, on je usmjerio ljudski hod prema Nebeskoj domovini. Tako je domovinu vremenitoga i prolaznog života otvorio Bogu Ocu i njegovu spasenjskome naumu. Stoga, u našem „ovozemnom hodu prema Nebu“ domovina ima svoje „svete dane“ ispunjene spomenom i zahvalnošću, koji usmjerava i bistri naše poglедe prema Bogu i budućnosti.

4. Euharistija koju slavimo „napunja dušu milošću i daje nam zalог buduće slave“. Kao eshatološka anticipacija novog neba i nove zemlje ona najavljuje uskrsno svjetlo i postaje sigurnim obećanjem buduće nade. I dok ovom euharistijskom gozbom zahvaljujemo Bogu za dar mira i slobode, molimo za svoju Domovinu i njezine žitelje kako bi trajno bili zahvalni za silna djela koja nam je iskazao Gospodin. U slobodu, naime, „koju nam višnji Bog je dò“ ugrađeno je puno suza, žrtava i krvi. No, brojna stradanja, žrtva i patnja za našu slobodu ima puni smisao samo ako je povezana s kalvarijskom žrtvom Sina Božjega koji nas je svojom mukom, smrću i uskršnjcem spasio i oslobođio. I utemeljio Crkvu u kojoj nastavlja po euharistiji živjeti među nama. Crkva, dakle, nije proizvod povijesnog slučaja, nego izvorni Božji naum, Isusova zaručnica (Ef 5, 22-23), Tijelo Kristovo.

Isus je, dakle, među nama; naša popedbina i neprolazna hrana koja nam je potrebna na putovanju u ovom prolaznome svijetu. U svakoj svetoj Misi obnavlja se milost križa i otkupljenja. Teče i struji novi Božji život koji nam je Krist zasluzio svojom mukom, smrću i uskršnjcem. Njemu, jedinom Otkupitelju i Spasitelju čovjeka, danas kličemo i molimo: Dodi Gospodine Isuse! Dodi u Lijepu Našu i pohodi sve naše obitelji. Ponovi i nama ono što si rekao svojim učenicima u Dvorani Posljednje večere: Vi ste prijatelji moji! Prijateljstvo s Tobom u dobrim i teškim danima bilo nam je izvorom sigurnosti. Ono neka ostane i zalogom naše budućnosti. U duhu one starodrevne pjesme i molitve: „Isukrste srcu tvom, s nama naše se kune dom! Dušom, tijelom vijek sam tvoj, za krst časni bijuć boj! Slava ti kralju, slava ti Kristu. Pred tobom sve je pepeo prah. Dokle smo tvoji, tko nam što može. Ti si nam snaga ljubav i strah“. Amen.

KROZ MNOGE NAM JE NEVOLJE PLOVITI OVIM SVIJETOM!

Propovijed mons. Želimira Puljića na 8. godišnjicu smrti zadarskog nadbiskupa Ivana Prende

1. U Biskupskom ceremonijalu, u kojem se prikazuju obredi što ih biskup ‘urešen puninom sakramenta svetoga Reda i kao Kristov zamjenik u partikularnoj Crkvi’ (br. 5) ima obavljati, stoji odredba neka se ‘prema časnoj predaji svake godine slavi godišnjica posljednjeg pokojnog biskupa’, te dodaje kako treba ‘poticati vjernike i posebice svećenike da se spominju u Gospodinu svojih predstojnika koji su im Riječ Božju naviještali i euharistiju slavili (br 1168). Zbog toga vjerni puk sa svećenicima i Bogu posvećenim osobama moli za svoga biskupa. Kako u euharistijskom slavlju i Božanskom časoslovu, tako i u osobnim dnevnim preporukama. Biskup, naime, nije ‘privatni vjernik, već javni svjedok vjere’, koji je dužan ne samo svjedočiti i njegovati ono što vjeruje, već prosuđivati i na primjeren način nalagati što se ima vjerovati. Njegova je dužnost promicati zajedništvo u kleru i biti otac i brat svojih svećenika. Stoga bi prezbiterij jedne biskupije imao biti ‘kuća i škola zajedništva’. Pokojni nadbiskup Ivan, pastir Crkve zadarske, trudio se služiti evangeliju nade.

Slušali smo večeras dva teksta iz Biblije. Prvo čitanje donosi isповијед apostola Pavla o početcima njegova obraćenja. Pisac u kratkom odlomku dva puta upotrebljava glagol „ustati i poći“. Kao da je s ova dva glagola htio intonirati dinamiku Pavlovoga djelovanja. Naime, otkada se digao pred Damaščanskim vratima, on se nije zaustavljao. Ni onda kada su ga kamenovali i polumrtva izbacili izvan zidina. U svoja tri velika misijska putovanja, on je obilazio i učvršćivao braću u vjeri. A gdje nije stigao osobno doći, pisao je svoja nezaboravna pisma koja su i danas glavna teološka podloga onomu što se na učilištima uči i produbljuje. Zahvalni smo mons. Prendi što je Zadarsku zajednicu Božjeg naroda oko stola Gospodnjeg okupljao, s njom pjevao i molio, slušao i razmatrao. I kad je uzeo kao biskupsko geslo „ljubiti Crkvu“, htio je naglasiti koga želi zastupati, te istaknuti kako je spremjan za nju i s ljubavlju trpjeli ako bude trebalo. Posebice zbog radikalnoga sekularizma u obavijesnim sredstvima: na radiju, televiziji, kinu i kazalištu gdje se želi i najavljuje vrijeme „kada će religija iščeznuti“, a moral prestati biti društvenom potrebom i stvarnošću.

2. Arhitetkti kulture smrti, o čemu su studiozno pisali dvojica američkih znanstvenika, žanju obilne plodove „Francuskoga veleprevrata (1789.), Marksovoga materijalizmu, Nietzscheovoga nihilizma, Freudove psihoanalize, Staljinova komunizma i Hitlerova rasizma na području kulture, odgoja, obiteljskoga i društvenoga života. Šire i uvjeravaju ljudi kako je religija nešto „iracionalno, mitsko i paznovjerno“, te da šteti ljudskom napretku. I dok se stoljećima civilno zakonodavstvo trudilo uskladjavati se s deset Božjih zapovijedi, pa su moral i zakonodavstvo bili u kakvom takvom skladu, danas su, ne samo u neskladu, već se na Boga, njegove zapovijedi i Crkvu koja ih naviješta „gleda preko nišana“. Često čitamo, slušamo i gledamo, kako na europskoj, tako i našoj domaćoj sceni, da prijepori i rasprave, članci i kulturna skazanja prelaze granice lijepoga i ukusnoga. Zato se francuski Židov i agnostik, Bernard-Henri Levy, „pobunio protiv govora mržnje u medijima koji s plimom antikatolicizma optužuju Crkvu za sva zla u svijetu“ (Corriere della sera, 24. 05. 2006.).

Spomenuta „sekularistička netolerantnost“ posebice je uperena protiv odgojnih stavova i principa Crkvenog Učiteljstva. U tom vidu papa Benedikt XVI. je na ređenju biskupa (6. 01. 2013.) naglasio da se „vjera Crkve nerijetko nađe u sukobu s vladajućom pameću“. „Crkveni nauk, naime, ne podudara se s javnim mnijenjem“. A na upit „koja je ulogu Crkve u takvim vremenima i okruženjima“, on odgovara: „Odvažnost usprotiviti se destruktivnim i totalitarnim stavovima i razmišljanjima“, jer to je „trajna konstanta Kristovih učenika koji se ne boje nikoga osim Boga“. Svoju je homiliju zaključio praktičnim savjetima kako se takvom svijetu usprotiviti: „Ne očitovati svoju snagu agresijom i nasiljem, nego uspravnim držanjem i poštivanjem ljudskih, humanih i vjerničkih načela; a ako treba i strpljivim podnošenjem udaraca“. Iako smo žalosni što u našem društvu, koje pod zdravim sekularnim ustrojem Ustava i zakona ima obvezu štititi sve svoje građane od vjerske, nacionalne i svake druge diskriminacije, nasilja i uvreda često čitamo i slušamo da su predstavnici Crkve i vjernici, kao i njihovi vjernički osjećaji i dostojanstvo izloženi uvredama, preziru i omalovažavanju. A upravo su vjernici svojom žrtvom i molitvom dali neizmjerljivi doprinos stvaranju slobodnoga i demokratskoga društva.

3. Tužno je ovih dana čitati da su napr. biskupa Bogovića izrugali tako što su mu „stavili svinjsku masku pa prikazali kako kokainom pričešće glumce na pozornici“. A još je tužnije slušati pohvale i aplauze na račun takve blasfemije i povrjede vjerničkih osjećaja. Kao da se vraćamo u vremena Neronovih progona kad je okupljena svjetina klicala lavovima koji su bili puštani da unište okupljene kršćane u Koloseumu. Stoga, uljudno se moli odgovorne za javni red i poredak, neka nas zaštite od uvredljivih uradaka, komentara, te nekulturnih i blasfemičnih skazanja. Bilo bi lijepo kad bi se u tom „odvjetničkom poslu“ zaštite vjerničkih prava i osjećaja uključili i drugi. Jer, u ovom teškom poratnom vremenu posebice je potrebno stvarati pozitivnu klimu u društvu, širiti toleranciju, zajedništvo i mir. Svemu tomu usprkos vjernici, koji vole Crkvu i hrane se euharistijom koja izgrađuje Crkvu, ne osjećaju se ugroženima. I ne kane se „povlačiti u sakristiju“ zbog navedenih uvrjeda i napada.

Nadahnuti misionarskim duhom apostola Pavla oni će nastojati i nadalje svojim životom i svjedočanstvom biti „kvasac, sol zemlje i svjetlo svijeta“. Dok se većeras u molitvi sjećamo biskupa Ivana, koji je svojim geslom dao do znanja koliko je ljubio Crkvu, molimo neka nam Gospodin udijeli duha hrabrosti, savjeta i jakosti, a nadasve pobožnosti i straha Božjega kako bismo odgovorno ispunili ono što nam je Gospodin dodijelio na našem krštenju. Uvijek svjesni Pavlovi riječi koje uputio vjernicima u Antiohiji kako nam je „kroz mnoge nevolje“ ploviti ovim svijetom i „propovijedati evanđelje svakom stvorenju“ (Mk 16, 15). Zahvalni za to poslanje vjernici koji vole Crkvu i hrane se svetom euharistijom osjećaju se poput prvih kršćana i u ovo naše izazovno vrijeme pozvanima „pružati svima razloge nade koja u njima“, te u ime Kristovo biti subjektom povijesnih zbivanja.

HRVATSKA POD KOS-OVIM KRILOM: ZAVRŠNI RAČUN HAAŠKOGA SUDA

Propovijed mons. Želimira Puljića, predstavljanje knjige ‘Hrvati pod KOS-ovim krilom’ v. starešine

1. Duže vremena pratim i čitam što uvažena novinarka gospođa Višnja Starešina piše o „Vježbama međunarodne zajednice u laboratoriju Balkana“, te pokušava razjasniti i protumačiti zagonetnu „Haašku formulu“ koja u biti nije tako komplikirana. I među prvima je ustvrdila da je međunarodno sudište u Haagu „u službi politike“. Ona je čak i u okolnostima kad se opominjalo i optuživalo one koji „ne poštuju haaški sud ili kritički pišu o njemu“ (slučaj novinara Josipa Jovića), pisala da je „sud preuzimao uloge koju su mu političari dodjeljivali“. I upozoravala na paradox dvostrukih mjerila kod čega ono što se propisuje „malima ne vrijedi za velike“. Američki generali, na primjer, nisu podložni sudskim procesima.

Mi smo bili svjedoci kako se „haaškim sudom i ucjenjivalo“ RH porukama i pritiscima koji su stizali iz različitih središnjica za vrijeme pregovora s EU-om. Stoga je kardinal Kuharić govorio našim pregovaračima neka se ni pred kim „ne klanjaju i ne daju ucjenjivati“: Ni kreditima, ni obećanjima, ni ulaskom u EU. Sloboda se ne prodaje ni za kakvo blago, ostavili su nam stari Dubrovčani trajnu opomenu uklesanu u kamenu.

2. Gledom pak na ovu knjigu netko je rekao da je to „svojevrstan vodič kroz politički motivirane optužnice, montirane procese i nepravedne presude Haaškog suda. A taj sud je prikazan kao „arena za djelovanje obavještajnih službi koje su preko njega vodile rat poslije rata“. A tomu ide u prilog mnoštvo medijskih napisa koji Hrvatsku “denunciraju kao fašističku zemlju”, a “Domovinski rat prikazuju kao građanski”. Autori takvih napisa služe „uhodanim stilom i omiljenim stigma“ iz prošloga sustava kad se pisalo o “rastućem nacionalizmu unutar Katoličke Crkve”, kao i o “klerofašizmu koji uzima sve više maha”.

Autorica je uz to pokazala i na slabosti državničke politike koja je procesom “detuđmanizacije” oslabila, a u tomu su bili angažirani “brojni kosovci unutra i izvan zemlje”. Stoga, zaslužuje pohvalu što je prilozima iz novije povijesti, posebice Domovinskoga rata “hrabro, jasno, argumentirano i oštromumno” iznijela bitne elemente vrlo složenoga mozaika događaja iz nedavne prošlosti (Ž. Tanjić). A ovom studijom opisala je uloga “KOS-a koji je stručno i lukavo upravlja procesima pred Haaškim sudom”. Posljednja presuda šestorici Hrvata iz BiH ostavlja dojam “kao da ju je donio vojni sud bivše JNA po boljševičkom pravu kolektivizirane krivnje”.

3. Datum presude kad je “šestorka proglašena krivom”, a vrh JNA, koji je vodio planove okupacije i razaranja gradova i sela, amnestiran je kao “garant jugoslavenske sigurnosti”, bio je 29. studenoga (dan utemeljenja Jugoslavije). A slavna „oslobodilačka akcija Oluja“ (2005.), znamo, bila je zaustavljena pred Banja Lukom, u blizini Jajca gdje su udaren temelji te masonske tvorevine.

Često u romanima nalazimo rečenicu “da je svaka podudarnost slučajna”. Autorici čestitamo što je jasnom obradom “KOS-ovih krila” u završnom računu Haaškoga suda opisala i dokumentarno

upozorila kako spomenuta podudarnost ima svoju utemeljenost: Kako zbog aktivnoga djelovanja KOS-a, koji u areni "obavještajnih službi" i danas aktivno vodi "rat poslije rata", tako i zbog slabosti državnih institucija da otkriju i spriječe KOS-ovo razorno djelovanje. Autorici gospodji Višnji Starešina čestitamo, a predstavljačima zahvalujemo.

**ZADAR: PREDSTAVLJANJE KNJIGE mons. J. BATELJE
'KOMUNISTIČKI PROGON I MUČENIŠTVO BL. ALOJZIJA STEPINCA'**

Govor mons. Želimira Puljića

Nakon ovoga potresnoga izvješća srce nam se puni zahvalom za ovoga Božjega viteza koji je bio i jasan i glasan. Posebice što je u onom teškom vremenu rata i porača upućivao svoju pastirsku i učiteljsku riječ svima. I očevima i majkama. Mladićima i djevojkama. Studentima i radnicima. Svećenicima i redovnicima. Kulturnim djelatnicima i političarima. Uvijek je branio Božja prava i ljudsko dostojanstvo. Imao si osjećaj „pomazanoga sluge“ koji je pozvan i poslan navješćivati sružnjima oslobođenje, tužnim radost, a svima proglašiti godinu milosti Gospodnje i dan odmazde Boga našega.

U listopadu ove godine obilježit ćemo 20. obljetnicu kada ga je sveti Ivan Pavao II u Mariji Bistrici (3. listopada 1998.) proglašio blaženim. A to je dan kad je Stepinac obranom pred komunističkim sudom u Zagrebu 1946 godine, osudio ideologiju komunizma i najavio njezin kraj. Znakovito je bilo da ga baš papa Wojtyla, koji je srušio Berlinski zid –taj sramotni nadgrobni spomenik razdijeljene Europe- dođe u Hrvatsku (*antemurale cristianitatis*) proglašiti blaženim mučenika Stepinca, koji je imao hrabrosti reći komunističkim silnicima: „Na sve optužbe koje se ovdje protiv mene iznose odgovaram: moja je savjest mirna. Ja sam za svoje uvjerenje sposoban podnijeti prijezir i pripravan sam svaki čas i umrijeti..“

U pismu Mons. Čekadi piše kako su mu „bronhije sve drugo nego zdrave“. Kad su liječnici za tražili od vlasti da me puste na more, odgovorili su neka podnesem molbu. „Rekao sam: nikada! Volim umrijeti, negoli i za čas dati dojam da Crkva popušta; i to radi kukavnog zdravlja jednog biskupa...“ Stoga je sveti Ivana Pavao II. o njemu rekao: „U njegovom liku sažeta je cijela tragedija koja je pogodila Europu XX. stoljeća, obilježena velikim zlima fašizma, nacizma i komunizma. U kardinalu Stepincu blista u punini katolički odgovor: vjera u Boga, poštivanje čovjeka, ljubav prema svima potvrđena praštanjem, jedinstvom s Crkvom vođenom Petrovim nasljednikom“.

Zahvalni smo mons. Batelji, našem začasnom kanoniku, što se ne umara pisati, govoriti i istraživati sve što se tiče ovoga divnoga uzora kršćanskoga svjedočanstva. Blaženi Alojzije je, naime, službu naviještanja Evandjela ispunio prije svega svojom patnjom za Crkvu. A svoju je poruku vjere zapečatio je mučeničkim umiranje. Draža mu je bila tamnica negoli sloboda, i to samo zato da obrani slobodu Crkve i njezino jedinstvo. Nije se strašio okova kako ne bi bile okovane riječi Evandjela. Stoga lik blaženog Stepinca predstavlja točku oslonca u koju valja upirati pogled kako bi se njime nadahnjivali i na njegovom svetom životu oslonac nalazili.

STEPINAC JE PORUKA ISTINE I DOBROTE

Propovijed mons. Želimira Puljića, misno slavlje na blagdan bl. Alojzija Stepinca

1. Slavimo, braćo i sestre, dan kada je mučenik Stepinac blago usnuo u Gospodinu, u Krašiću 10. veljače 1960. Čuli smo nekoliko biblijskih odlomaka koji nas potiču na razmišljanje u prigodi ove časne obljetnice našega kardinala Stepinca. Dirljive su riječi i „udivljenja vrijedne uspomene majke čiji su sinovi bili osuđeni jer nisu htjeli žrtvovati poganskim božanstvima: „Sinko moj, ne boj se krvnika, nego budi dostojan svoje braće..“ Istu poruku o tomu kako se ne treba bojati onih koji ubijaju tijelo, a duha ne mogu, čuli smo u Isusovom govoru apostolima. A u poslanici Rimljanim Pavlao, zaljubljenik Isusa Krista veli: „Tko će nas rastaviti od ljubavi Kristove?“

Malo je koji spis Novoga zavjeta (izuzev evanđelja) imao toliki utjecaj u povijesti Crkve kao poslanica Rimljana koju nazivaju prvim „teološkim sustavom“. U njoj Pavao povijest čovječanstva dijeli u dva razdoblja: vrijeme prije Krista i poslije Krista. A povijest čovječanstva uglavljuje u dva lika: u Adamu i u Kristu, „novom Adamu“. Prvog Adama Pavao predstavlja kao ‘rušitelja sklada’, a Krista kao Spasitelja i Otkupitelja po kojem smo i mi postali subaštinici i zajedničari dobara Oca nebeskoga. Pa stoga Pavao kao mahnit dovikuje: „Tko će nas rastaviti od ljubavi Kristove?“ I nabrja sedam gotovo beznadnih stanja koja nas ne mogu od njega rastaviti: nevolja, tjeskoba, progonstvo, glad, golotinja, pogibao, mač. A onda dodaje još deset viših tajanstvenih, nadljudskih sila koje su nemoćne u tom vidu: smrt, život, anđeli, vlasti, sadašnjost, budućnost, sile, dubina i visina, niti ikoji drugi stvor. „Ništa. Ama baš ništa nas ne može rastaviti od ljubavi Božje u Kristu Isusu Gospodinu našemu“ (Rim 8, 18).

2. U tom kontekstu gledamo i današnjeg Božjeg junaka Alojzija koga ništa nije moglo slomiti u njegovoj ljubavi prema Kristu i narodu Božjem komu je vjerno služio. I posebice prema Crkvi koju je iz duše volio. Znao je da ona nije proizvod povijesnog slučaja, nego izvorni Božji naum (Ef 5, 22-23). Na Duhove je počela rasti i osvajati svijet. I razvija se, evo, kroz stoljeća sve do naših dana. To se otajstvo jedino vjerom može shvatiti i objaviti. Zato navjestitelji toga otajstva nisu ni znanstvenici, ni filozofi, nego svjedoci što ih Isus izabire i šalje. Zbog toga je Crkva „znak i čuvar transcendentnosti ljudske osobe“ (GS 76) koja je pozvana pružati svijetu dokaze otajstvenog zajedništva. U brojnim povijesnim iskušenjima kada je bila ušutkivana ili isključivana iz javnosti, ograničavana u poslanju ili do krvi progonjena, Crkva je po svojoj hrabroj djeci branila dostojanstvo i slobodu svakoga čovjeka. Jedan od tih hrabrih njezinih sinova i svjetlih likova naše narodne povijesti bio je blaženi Alojzije Stepinac. Živio je u vrlo teškom i kompleksnom povijesnom vremenu. Bio je nadbiskup u Zagrebu u tri suslijedne diktature. Kad je preuzeo upravu zagrebačke crkve, iz Njemačke se širio zadah nacizma i fašizma, a iz Rusije bezbožna ideologija komunizma. Žestoko se protivio i jednoj i drugoj i trećoj ideologiji braneći ljudska i narodna prava. Izložio se opasnostima i radije pošao u tamnicu i u smrt, nego da prihvati odvajanje Katoličke Crkve od Svetе Stolice. Stepinčeva hrabrost u tom teškom i mračnom razdoblju bila je izvorom nade za potlačene i ugrožene.

3. O njegovom neslomivom duhu govore „Pisma iz sužanstva“ u kojima treperi njegova duša. Tako na pr. Piše biskupu Čekadi: „Stavljam Ti toplo na srce, dragi preuzvišeni, da budeš potpuno vedar s obzirom na budućnost naše Crkve. Ako ja umrem ovdje, rado ću položiti svoj život za Boga i Crkvu Katoličku.. Bog bitke nikada ne gubi, rekao sam više puta, a to ponavljam i sada. Neće je izgubiti niti u borbi s Komunističkom partijom Jugoslavije“. Blaženi Alojzije je službu naviještanja Evanđelja ispunio prije svega svojom patnjom za Crkvu, a svoju je poruku vjere zapečatio smrću. Draža mu je bila tamnica negoli sloboda. I to samo zato da bi obranio slobodu Crkve i njezino jedinstvo. Nije se strašio okova kako ne bi bile okovane riječi Evanđelja.

Hrvao se s moćnicima da zaštiti nemoćne. Povijest Crkve i svijeta upisat će ga u niz najhrabrijih biskupa Europe onog tragičnog vremena. Njegova duhovne oporuka najočitije potvrđuje o kakvom se velikanu radi: „Dragi moji vjernici, pod svaku cijenu, pa i uz cijenu istoga života svoga, ostanite vjerni Kristovoj Crkvi, koja ima svoga vrhovnoga pastira Petra nasljednika! Naši su očevi kroz toliku stoljeća prolili potoke krvi kako bi očuvali sveto blago katoličke vjere i ostali vjerni Kristovoj Crkvi. Nitko neće biti dostojan imena otaca naših, ako dopusti da ga netko otrgne od pećine na kojoj je Krist sazidao Crkvu svoju“, poručuje blaženi Stepinac i nastavlja ‘ukoliko netko među vama, laik ili svećenik, bude i na časak kolebao u ovoj točki, neka mu kuća bude daleko od vaše“!

4. Čini se kako danas nema onako opakih ideologija koje su stoljećima zavodile ili plašile ljude. Ali, ima drugih opasnosti, stupica i zavođenja kojima smo izloženi, pa su riječi blaženoga Alojzija

uvijek aktualne. Posebice u obrani kršćanske antropologije koja je danas ugrožena. Stoga su vrlo suvremene njegove propovijedi, poruke i pouke. Stepinac je zapravo poruka Istine i dobrote. On nas i danas sa svoga groba u zagrebačkoj katedrali uči kako ljubiti Boga i čovjeka. A na taj grob rado dolaze mladi, odrasli i stari; radnici, zemljoradnici, intelektualci; svećenici, redovnici, te biskupi iz domovine i svijeta. Tamo su prema vlastitoj želji hodočastili i sveti Ivan Pavao II. i papa Benedikt XVI.

Stepinčevim primjerom potaknuti učimo kako vjerovati i poput njega biti mirotvorci i mironosci u svijetu. A on nas svojom oporukom poziva: „Predragi sinci, ljubite se među sobno! Vazda se bratski ljubite! Budite jedno srce i jedna duša!“ Učimo, braćo i sestre, kako se družiti s Isusom u molitvi i euharistiji. Samo tako rast će naša kršćanska, obiteljske, župna i crkvena svijest i odgovornost koju nam je Bog povjerio na našem krštenju. Hranimo se Božjom riječju i ne umarajmo se pružati svojom vjerom i dosljednošću „’razloge nade koja je u nama“ (1 Pet 3, 15). Hranimo se posebice tijelom Isusa Krista koji je pravo i istinsko „svjetlo naroda“ (LG 1). On je, naime, jedini otkupitelj čovjeka. On nosi ključeve povijesti. Njegova su vremena i vjekovi. Njemu slava u vjeke vjekova. Amen

KARIN: 25. GODIŠNICA RAZARANJA FRANJEVAČKOG SAMOSTANA I CRKVE

Propovijed mons. Želimira Puljića

Uvod: Spominjemo se 25. obljetnice rušenja ovoga samostana, dana stradanja ovoga kulturnoga spomenika. Sjećanja na te dane izgledaju nam poput loših snova koje bismo najradije izbrisali i zaboravili. Sve to obilježavamo u sklopu euharistijskog slavlja koje nas vodi na Kalvariju na kojoj se dogodila žrtva po kojoj smo spašeni i otkupljeni, pa možemo bez straha i bojazni obraćati se nebu i klicati: Isuse, spasi nas! Kreste usliši nas! I dok dolazimo pred oltar skrušena srca, molimo neka nam Gospodin oprosti naše mane, propuste i grijeha.

1. Nitko od nas nakon prvih višestranačkih izbora (1990.) i proglašenja neovisnosti nije ni slutio kako su dani slobode odbrojani, i da će barjak Domovine doskora biti obliven krvlju naših branitelja. I često sam se tada pitao što Crkva može i treba činiti u „vremenu nepovjerenja, ratne psihoze, mržnje i destrukcije“?! Učinilo mi se normalnim i prirodnim uključiti se s narodom u trpljenju, molitvi i vapajima za mirom, kao i u osudi rata i nasilja. Tih dana, naime, naši su liječnici, pisci, kulturni djelatnici i političari diljem zemlje, kao i svećenici i sportaši, umjetnici i vojnici vapili, pisali i molili Europu i svijet neka zaštite pravo i slobodu hrvatskoga naroda. Obilježavanje ove srebrne obljetnice kojom se sjever povezao s jugom Hrvatske, znak je da ne zaboravljamo žrtvu koja je podnesene za našu slobodu.

U ovom misnom slavlju uključujemo zahvalni spomen na sve koji su položili svoje živote za obranu slobode, pa ih toplo preporučujemo Božjoj dobroti. No, mi ćemo danas moliti i za žive branitelje, kojima je potrebna ljudska i božanska pomoć, kako bi pozitivno nadvladali sve teškoće i nedaće s kojima se sučeljavaju. Posebice imamo u vidu ratne invalide i sve koji trpe u duši i na tijelu. I valja nam stoga vidati njihove rane, njegovati ih, tješiti i brisati suze, odgajati savjesti i poduzimati sve da se učvrsti miran život pojedinaca i naroda u ozračju slobode i kršćanske uljudbe.

2. Poštovani predstavnici Države, županijskih, gradskih i vojnih vlasti, dragovoljci i branitelji, braćo i sestre u Krist. Kada čitamo neke odlomke iz povijesti Izraela, posebice o oslobođanju iz egipatskog ropstva i sklapanju saveza koje je povezano s putovanjem naroda kroz pustinju, otkrivamo slične povijesne dionice. Poslije četiri stoljeća robovanja u Egiptu Jahve je oslobođio svoj narod i punih 40 godina vodio ga kroz pustinju do obećane zemlje. A onda sklopio savez i odredio neka „narod nikada ne zaboravi, nego u srcu čuva čudesne stvari koje je vlastitim očima video“ i neka to prenosi s koljena na koljeno, sve do „sinova svojih sinova“ (Pz 4, 9), kako smo danas čuli u prvom čitanju.

Nešto slično i mi smo prošli. Najprije petsto godina u obrani pred otomanskim osvajanjima kad je veliko hrvatsko kraljevstvo bilo svedeno na „Ostatke ostataka“ (*Reliqiae reliquiarum*). A onda pedeset godišnji hod kroz ideološku pustinju komunizma kojega smo se oslobodili prije 25 godina. Dok se neki pitaju treba li se vraćati u prošlost i razmišljati o onomu što se davno zbilo, čuli smo kako Jahve određuje neka se to ne zaboravlja. I neka se svake godine obilježava. Pamćenje je sastavni dio identiteta obitelji, zajednice i naroda. A spomen važnih povijesnih događaja govori o našem ishodištu i ukorijenjenosti. Obljetnica akcije Maslenica u vidu stjecanja slobode dobra je prigoda sjetiti se silnih Božjih djela i čudesnih zahvata. I uputiti nebu zahvalnu molitvu za sve one koji su se s krunicom oko vrata suprotstavili se agresiji, borili se i izborili mir i slobodu.

3. Obljetnice, dakle, obvezuju građane Lijepe Naše da se sjete svih koji su zaslužni za sve što danas imamo, te u slozi i odgovornosti izgrađuju zemlju na temeljima pravde, istine i ljubavi. Sveta Misa, kao veliki spomen i sjećanje na svetu gozbu ljubavi, osobito je mjesto našeg urastanja u hod pamćenja i spasenjske povijesti. Ona je znak i naše kršćanske odgovornosti za lice Domovine koje treba odsijevati u njezinim uredbama i zakonima, u njezinoj kulturi i socijalnoj odgovornosti. Jer, „ako Gospodin kuću ne gradi, uzalud se muče graditelji“ (Ps 127, 1). Naš vrlji pjesnik i istaknuti rodoljub Strahimir Kranjčević, koji počiva na Koševskom groblju u Sarajevu, pisao je kako on „ima domovinu čija brda dol u svom srcu nosi“.

A da bi dočarao njezine kozmičke dimenzije on ovako sanja: „Kad jednom s dušom po svemiru krenem, zaorit ću ko grom: O, gledajte ju divnu, vi zvijezde udivljene; to moj je, moj je dom!“ Domovina, dakle, nije samo zemljopisni prostor, već i onaj „svijet naših emocija, druženja i čežnji, slavlja i uspjeha“. Istina, ima ih koji misle kako je „domovina ostatak nekog romantičarskog doba“. Mi sljednici starozavjetnih obećanja i svjedoci uskrsnih zbivanja vjerujemo da Domovina ima svoje teološko mjesto u našem hodočasničkom životu. Naime, otkad je Krist ušao u ovaj svijet i prošao zemljom čineći dobro, on je usmjerio ljudski hod prema Nebeskoj domovini. Tako je domovinu vremenitoga i prolaznog života otvorio Bogu Ocu i njegovu spasenjskome naumu. Stoga, u našem „ovozemnom hodu prema Nebu“ domovina ima svoje „svete dane“ ispunjene spomenom i zahvalnošću, koji usmjerava i bistri naše poglede prema Bogu i budućnosti.

4. Euharistija koju slavimo „napunja dušu milošću i daje nam zalog buduće slave“. Kao eshatološka anticipacija novog neba i nove zemlje ona najavljuje uskrsno svjetlo i postaje sigurnim obećanjem buduće nade. I dok ovom euharistijskom gozbom zahvaljujemo Bogu za dar mira i slobode, molimo za svoju Domovinu i njezine žitelje kako bi trajno bili zahvalni za silna djela koja nam je iskazao Gospodin. U slobodu, naime, „koju nam višnji Bog je dò“ ugrađeno je puno suza, žrtava i krvi. No, brojna stradanja, žrtva i patnja za našu slobodu ima puni smisao samo ako je povezana s kalvarijskom žrtvom Sina Božjega koji nas je svojom mukom, smrću i uskršnjičem spasio i oslobođio. I utemeljio Crkvu u kojoj nastavlja po euharistiji živjeti među nama. Crkva, dakle, nije proizvod povijesnog slučaja, nego izvorni Božji naum, Isusova zaručnica (Ef 5, 22-23), Tijelo Kristovo.

Isus je, dakle, među nama; naša popedbina i neprolazna hrana koja nam je potrebna na putovanju u ovom prolaznome svijetu. U svakoj svetoj Misi obnavlja se milost križa i otkupljenja. Teče i struji novi Božji život koji nam je Krist zasluzio svojom mukom, smrću i uskrsnućem. Njemu, jedinom Otkupitelju i Spasitelju čovjeka, danas kličemo i molimo: Dođi Gospodine Isuse! Dođi u Lijepu Našu i pohodi sve naše obitelji. Ponovi i nama ono što si rekao svojim učenicima u Dvorani Posljednje večere: Vi ste prijatelji moji! Prijateljstvo s Tobom u dobrom i teškim danima bilo nam je izvorom sigurnosti. Ono neka ostane i zalogom naše budućnosti. U duhu one starodrevne pjesme i molitve: „Isukrste srcu tvom, s nama naše se kune dom! Dušom, tijelom vijek sam tvoj, za krst časni bijuć boj! Slava ti kralju, slava ti Kristu. Pred tobom sve je pepeo prah. Dokle smo tvoji, tko nam što može. Ti si nam snaga ljubav i strah“. Amen.

PROROK JONA I MIROSLAVOVA „OSVETA“- PORUKA ZA SVA VREMENA

Propovijed mons. Želimira Puljića, 47. svećenička skupština, misno slavlje

1. Isus je učinio toliko čудesa u Galileji, nahratio mnoštvo u pustinji, izlječio i podigao na noge tolike oboljeli. Farizejima to nije dosta pa žele „vidjeti znak“. U evanđelju smo čuli sličan zahtjev više puta: Napasnik u pustinji traži znak, kao i Herod na sudištu. A dok je visio na križu prolaznici se rugaju i traže: „Ako si Sin Božji, siđi s križa pa ćemo ti vjerovati“. Luka nam danas tumači kako se „opakom naraštaju neće dati drugi znak, doli znak Jone proroka“ (Lk 11, 29). Knjiga proroka Jone donosi dva pogleda: Onaj ljudski izražen u Joninu stavu i djelovanju, te Božji koji jednako skrbi za pogane mornare, za tlačitelje Asirce, kao i za buntovnog proroka Jonu. To je slika Boga za svako vrijeme i za svakoga čovjeka, pa se može reći kako je to „poruka za sva vremena“.

Jonino ime znači „golub“, ali on to nije; već jastreb koji želi sve uništiti. Jahve je zapravo bezazleni golub s velikim srcem koji želi sve spasiti. U knjizi se govori o praštanju i smilovanju koje je potrebno i mornarima da prežive oluju; i proroku Joni da se izvuče iz dubine mora; i Ninivljani-ma eda bi Jahve odvratio svoj gnjev od njih i smilovao im se. A u biti objašnjava se kako je život moguć samo na temelju praštanja; najprije Jahvinog, a onda i onoga međusobnoga. Jer, jedino ljubavlju moguće je pobijediti zlo. Istinska snaga Božje biti nije u kažnjavanju i u uništavanju, nego u veličini smilovanja i praštanja: „Svemogući vječni Bože, ti svoju svemoć očituješ najviše praštanjem i milosrdjem“, veli jedna zborna molitva (26. nedjelja).

2. Zato se Jahve trudi oslobođiti Jonu od njegovih krivih slika, predrasuda i uskih pogleda. Knjiga uz to daje do znanja kako se Božju ljubav ne može privatizirati, niti se Boga smije uvlačiti u osobne, obiteljske, ili pak nacionalne interese kako bismo ga dobili „na svoju stranu, a protiv nekih drugih“. Trajna je to napast ljudi, jer „svatko i nesvesno želi skuhati vlastitu zdjelicu juhe na plamenu Božjeg oltara“, veli Zahrnt, pa nastavlja kako se na taj način iskriviljuje slika o Bogu. Sijanje pak mržnje i osvete nikada ne rađa plodovima ljubavi i oprosta.

Logično je stoga upitati se, tko je ovdje u pravu: Jona, koji je uskogrudan i osvetoljubiv, prkosan i neposlušan, pa bježeći od ljudi i povjerenog zadatka zaziva organj i plamen na pokvarene neprijatelje roda i plemena?! Ili pak Jahve, koji pomaže poganim-mornarima, tlačiteljima Ninivljani-ma za koje želi da se obrate, kao i samom proroku koji se našao u utrobi morske nemani?! Svi su, dakle, potrebeni Jahvina praštanja i smilovanja. I svi se spašavaju: Niniva iz koje se zloča popela do neba, poganski mornari i neposlušni prorok Jona. Knjiga je zato aktualna za naše i svako drugo vrijeme. Ona, naime, pruža sažetak teološke misli o Božjem milosrđu, koje se proteže na sve ljude. I vrhunac je objave Starog zavjeta, ali i most koji povezuje oba saveza, uz temeljnu misao: Bog je milosrdan i želi da se svi ljudi spase.

3. Ljetos u kolovozu navršila se 70. obljetnica mučeničke smrti blaženoga Miroslava Bulešića koji je u Pulskoj Areni, 28. rujna 2013., uzdignut na čast oltara, jer je ubijen „in odium fidei“, a mučeničku smrt podnio je „in amorem fidei“. Svojom krvlju, dakle, potvrdio je vjernost Isusu Kristu. Tu vjernost i spremnost ići do kraja najavio je u dnevniku od 22. ožujka 1944. gdje je zapisao: „Svoj život sasvim Ti darujem za svoje stado. S Tvojom milošću ako me Ti učiniš dostoјnim, ne bojim se mučeništva, već ga žudim. Neka bude Tvoja volja“.

Miroslav je imao veliko srce za siromahe i za njih se hrabrio i nesebično zauzimao. Posebice za one koji su u ratnom vihoru bili najugroženiji. Zbog toga odvažnoga i načelnog djelovanja stizale su mu prijetnje s raznih strana, pa je u svome dnevniku napisao: „Ako me hoćeš k sebi, Gospodine, evo me pripravna. Darujem Ti sasvim život za svoje stado. A protivnicima i progoniteljima poručujem: Moja je osveta oprost“. Zato sam i povezao Jonu i blaženoga Miroslava pa homiliji dao naslov: Prorok Jona i Miroslavova „osveta“- poruka za sva vremena.

4. Nakon kratkoga pastoralnoga iskustva u župama Baderni i Kanfanaru, blažen je Miroslav imenovan (1946/47) podravnateljem i profesorom u Biskupijskom sjemeništu u Pazinu i tajnikom Svećeničkog zbora sv. Pavla. U kolovozu 1947. pratio je delegata za podjelu svete krizme, mons. dr. Jakoba Ukmara, u Buzetu i okolnim župama. U subotu, 23. kolovoza 1947., kad su razulareni komunisti upali u župnu crkvu u Buzetu, s namjerom da spriječe dijeljenje svete potvrde, Bulešić je svojim tijelom branio svetohranište: „Ovamo možete proći samo preko mene mrtva“, govorio je blijeda lica, ali smirena duha. Stao je ispred oltara pred napadače koji su drsko bili zaposjeli prezbiterij, te bio spreman dati život da spasi svetinje.

Sutradan, 24. kolovoza 1947., pratio je delegata Ukmara u Lanišće gdje je bilo planirano dijeljenje svete krizme. Nakon završetka krizme komunisti su upali u župnu kuću i ubodima nožem ubili don Miroslava Bulešića. Uz 70. obljetnicu njegove mučeničke smrti okupit će u lipnju kler Riječke metropolije na njegovom grobu u Lanišću. I mi ćemo uz naš uobičajeni svećenički dan u lipnju učiniti hodočašće blaženom Miroslavu kako bismo od njega naučili voljeti svoje zvanje, predano raditi na spasenju povjerenih duša, odgajati srce za mirotvorne geste ljubavi i praštanja, te odano ljubiti svoj narod i svoju domovinu.

Njega, koji je 8. rujna 2013. uvršten među blažene mučenike, danas usrdno molimo: Blaženi Miro, uzorni sine Istre nam drage i Duha Svetoga milosni dar, udijeli i nama dovoljno snage i ljubavi svećeništva čuvaj nam žar! Amen.

47. SVEĆENIČKA SKUPŠTINA

govor mons. Želimira Puljića o arhivima

Kada je Pavao VI. primio članove 5. Kongresa ‘Društva crkvenih arhivista’, 26. rujna 1963. onda je rekao: ‘Radostan što je mogao primiti i pozdraviti veliku skupinu crkvenih arhivista koji su tih dana imali svoj kongres u Rimu, papa Pavao VI. je naglasio kako njihov rad interesira život Crkve, kulturu i povijest’.

Ističući zatim kako je kultura sastavni dio života Crkve, te kako stoljećima upisuje tragove njezinog otajstva, Papa veli da je zapravo sam Krist onaj koji djeluje i piše u vremenu. A ispisane stranice samo su jeka i tragovi Gospodnjega prolaska kroz svijet. Eto, zašto nam se čini važnim poštivati i njegovati arhivske stranice i dokumente. Na taj način, naime, mi pokazujemo poštovanje prema samom Kristu i Crkvi njegovoj. A onima koji su zainteresirani i koji će poslije nas doći pružamo znakove ‘Gospodinova prolaza u svijetu’.

Činjenica je kako imamo puno materijala i građe u našim arhivima. Može nam nekada izgledati kako nas to opterećuje i zauzima silan prostor. Što nam je onda činiti? Hoćemo li to spaljivati li pak prepustiti vremenu neka to propada?! Ili pak treba zaštiti i čuvati tu građu, jer ona sadrži nacionalno blago i poklad civilizacije.

Treba posvetiti osobitu brigu tom neprocjenjivome blagu. I posebice valja taj materijal istraživati, klasificirati te izlagati od vremena do vremena kako bi javnost znala što sve Crkva posjeduje.

****

Na susretu Društva katoličkih arhivista, 6 studenog 1964., Pavao VI. je izrazio svoju radost što arhivari s ozbiljnošću i strpljenjem obavljaju delikatnu i važnu profesiju. U tom vidu smatrao je potrebni izreći im svoje divljenje, radost i podršku. Primajući vas u svojoj palači u vrijeme dok još koncil traje želim istaći pred cielo Crkvom dostojanstvo, vrijednost, nužnost i potrebu uređenja crkvenih arhiva kako bih potakao pojedine biskupije i redovničke zajednice da tom prostoru poklone važnost koja im pripada. Nije nepoznato kako nažalost u nekim dijelovima nisu uvjeti zadovoljavajući, kako se arhivom bave ljudi koji nisu završili stručnu pripravu, a da ne govorim o pomanjkanju i ljudstva i kadrova na tom području.

I moji su predšasnici u više navrata očitovali očinsku brigu u toj materiji, jer to nekako pripada i našem apostolskom poslanju. To traži ponajprije sama materija o kojoj se govori, to zahtjeva i povijesni ugled, posebice ugled Crkve koja se predstavlja kao 'Majka i Učiteljica'. Jer, i svaki najmanji dokument koji sačuvan u tom duhu postaje znakom njezine prisutnosti u svijetu, kao i znakom njezinog poslanja i trag Mistično tijela Kristova u prolasku ovim svijetom.

****

A kada je 13. studenog 1964. posjetio Tajni Vatikanski arhiv u sklopu uređenja novih prostora, a i izložbe o dosadašnjih koncilskim dokumentima, Pavao VI. je izrazio svoje divljenje pred tom starom institucijom koju je nazvao «scrinium Sanctae Romanae Ecclesiae», škrinja svete Crkve Rimske. Ali, isto tako Papa je očitovao i zahvalnost svima koji upornim i zauzetim radom, u ovom skoro monaškom ozračju, obavljaju vrijedan i nezamjenjiv posao.

Pohvala, vama, cijenjeni sinovi, koji ste svojim marom i žarom dali svoj obol u ovoj časnoj instituciji. Zapravo iz ovog se prostora 'gluhih stranica' uzdiže glasan himan u čast prošlosti Crkve Katoličke, njezinoj vjeri, patnji i svemu onome što je ona zborila i naučavala. Dokumenti nam tako govore o tihom, ali trajnom pisanju povijesti.

ODLUKA EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA EU (17. 05. 2017. (EU-2017/864)

o Europskoj godini kulturne baštine (2018.)

govor mons. Želimira Puljića o kulturi i europskoj godini kulturne baštine, 47. svećenička skupština Ideali, načela i vrijednosti ugrađeni u kulturnu baštinu Europe, a u preambuli Ugovora o Europskoj uniji (UEU) navodi da su potpisnici „nadahnuti kulturnim, vjerskim i humanističkim naslijedom Europe”.

Kulturnu baštinu treba smatrati zajedničkim resursom i zajedničkim dobrom koje se čuva za buduće naraštaje. Stoga je briga za kulturnu baštinu zajednička odgovornost svih dionika. (4)

Kulturna baština od velike je važnosti za europsko društvo s kulturnog, okolišnog, društvenog i gospodarskog gledišta, pa je upravljanje kulturnom baštinom strateški izbor za 21. stoljeće. (5)

Kulturna baština nastajala je stoljećima interakcijom između kulturnih izričaja raznih civilizacija koje su naseljavale Europu. (8)

S obzirom da su ciljevi Odluke potaknuti razmjenu i vrednovanje kulturne baštine Europe, podići svijest o zajedničkoj povijesti i vrijednostima te osnažiti osjećaj pripadanja zajedničkom europskom prostoru.. (25)

donosi se odluka:

Godina 2018. proglašava se „Europskom godinom kulturne baštine” s ciljem „promicanja kulturne baštine kao izvora nadahnuća za suvremeno stvaralaštvo, obogaćivanje i interakciju, te podizanje svijesti o važnosti europske kulturne baštine kroz programe obrazovanja i cjeloživotnog učenja, s usmjeranjem na djecu, mlade i sve do kojih se može doprijeti.

Strasbourg, 17. svibnja 2017.

Za EU Parlament: Predsjednik A. Tajani

Za Vijeće EU: Predsjednik C. Abela

***

Razmišljanje o kulturi započinju od čovjeka

1. Odluka europskog parlamenta 2018. godinu proglašiti „Europskom godinom kulturne baštine“ dobra je prigoda razmisliti o čovjeku kao „stvaratelju kulture“. U tomu nam mogu pomoći dvojica velikih papa, Ivan Pavao II. i Benedikt XVI. Poslužit će se ovde riječima Ivana Pavla II. koji je tijekom svoga dugogodišnjega pontifikata imao dosta homilija, predavanja i drugih tekstova u kojima je obrađivao odnos čovjeka i kulture. U tom vidu on postavlja pitanje „čime se može odrediti i kojom mjerom izmjeriti čovjeka? Jesu li fizičke sile, osjećaji, inteligencija ti koji ga određuju? Na Sveučilištu (13. 06. 1979.) u Poljskoj odgovorio: „Čovjeka treba mjeriti središnjom mjerom svijesti i savjesti“. Takvim opisom i definicijom Ivan Pavao II. distancira se od svih ideologija koje svoja razmišljanja o čovjeku započinju od slika stvorenih putem socijalnih, povjesnih, kulturnih, materijalnih ili političkih uvjetovanosti..

Povezano s time on navodi i „bitne dimenzije kulture“, pa veli da je „čovjek jedini ontološki subjekt kulture, a i njezin jedini objekt i svrha. Jer, kultura je ono po čemu čovjek kao čovjek postaje višim čovjekom“. On je, dakle, subjekt kulture, ali ne samo kao obični proizvođač ili potrošač. On je mjera, svrha i forma kulture. A kultura je specifičan način ljudskog bitka i postojanja. U tom vidu dvije su bitne dimenzije kulture: sloboda i cjelovitost. „Autentična kultura (duha) jest kultura slobode koja izvire iz dubina duha, iz bistrine uma i iz nesebične ljubavi, te izvan slobode ne može biti ni kultura“, tvrdi Ivan Pavao II. Druga dimenzija i uvjet razvoja ispravne kulture jest njezina cjelovitost u kojoj se gleda na čovjeka u svim njegovim sposobnostima i izražajnostima: na području duha i tjelesa, na polju ljudskoga i božanskoga. Jer, kultura nije niti sam duh, niti samo tijelo; a ni sama individualnost, kao niti sama socijalnost“. Cjelovitost stoga vapi za transcendencijom jer u čovjeku „drijema izvanpovjesni elemenat koji je izvorom njegove ljudskosti“.

2. Znamo kako je stoljećima religiozna dimenzija bila opisivana „nezrelim stanjem ljudskoga duha“, ili „predznanstvenim mentalitetom“, da bi u ozračju „znanstvenog ateizma“ bila proglašena „opijumom naroda“ (Marx) i „opsesivnom neurozom“ (Freud). Borba za emancipaciju čovjeka od religiozne dimenzije rodila je totalitarne ideoološke, ekonomski i političke sustave u kojima se čovjek utopio ili „postao dijelom materije ili anonimnim građaninom ovozemaljskog grada“. Stoga je Ivan Pavao II. smatrao da je obrana religiozne dimenzije zapravo obrana slobode i savjesti, a „religija matrica autentične kulture“. Povreda pak „ljudske savjesti i otvorenosti transcendenciji, najveći je zločin kojim se može uprljati neki ideoološki sustav“, pisao je Ivan Pavao II. U tom vidu on je predviđao kako će se „obnova kulture dogoditi samo kad se znanstvena misao i snaga vjere udruže u traženju istine koju je Bog objavio čovjeku“. Kršćanstvo zato predstavlja povijesnu mogućnost ostvarenja autentične kulture i od samih početaka kršćanstvo je prostor kulture.

Dvije su stvari koje je Ivan Pavao II. posebice isticao kao „sredstva u obnovi kulture“, a to je razum i znanost. Razum je zadnjih nekoliko stoljeća prikazivan kao „autonomna i samodostatna ljudska sposobnost“ kojom se opravdavalo „odvajanje od Boga i prekid s religioznim životnim dinamizmom. I došlo se do jednadžbe u kojoj se „religiju izjednačilo s iracionalnošću“, a nasuprot tomu isticalo se razum, znanost i znanstvena dostignuća. Danas smo, međutim, svjedoci kako povjerenje u razum opada zbog toga što je upravo ljudski razum „stvorio čudovišne grozote straha“, a društvo nošeno dostignućima tehnike i znanja nije postalo „zemaljskim rajem“ kako je obećavalо, već prostorom neizvjesnosti, nasilja i nepovjerenja. Zbog toga se Ivan Pavao II. nije umarao govoriti kako razum može doći do istine i ostvariti silan potencijal svojih mogućnosti samo uz „uvjet da prihvati zagrljaj s vjerom“ (Sveučilištu u Quebecu 9. rujna 1984).

3. Nepovjerenje prema razumu odrazilo se na područje znanosti. Jer, iako sve više postaje gospodarom prirode, postoji stvarna i vidljiva opasnost postati predmetom manipulacije i samouništenja. Stoga Ivan Pavao II. postavlja temeljno pitanje: „Postaje li čovjek kao čovjek, u sklopu napretka uistinu boljim, duhovno zrelijim, svjesnijim dostojanstva svoje ljudske naravi, odgo-

vornijim i otvorenijim prema drugima, osobito prema onima koji su slabiji i potrebniji pomoći?!” Odgovor na ovo pitanje obeshrabruje jer svjedoci smo teoretskih i praktičnih društvenih zahvata kojima se programatski „u ime čovjeka radi protiv čovjeka“, protiv njegove savjesti i slobode. I ne treba se onda čuditi što ljudi gube povjerenje u znanost i tehniku. „Gdje su danas svečani proglaši pozitivizma koji je obećavao neograničene prostore napretka i blagostanja? Gdje su iščezle nade čovjeka koji bi nakon Božje smrti vlastitim silama pobijedio zlo i druge nedaće“, pitao se Ivan Pavao II.

Tragični događaji strašnih ratova i sukoba koji su iskrvarili tlo Evrope; pojava totalitarnih i diktatorskih režima koji su zanijekali ili još niječu slobodu i druga temeljna ljudska prava; sumnje i rezerve u svezi s napretkom i progresom..., kao i fatalni epilog filozofsko-kulturnih strujanja i pokreta koji su se zatvorili transcendenciji. Sve to nije „oslobodilo evropskoga čovjeka, već ga je gurnulo u skepsu i relativizam, nihilizam i egzistencijalnu tjeskobu“. I dogodilo se da čovjek, tvorac napretka otkriva u tom gigantskom progresu izvor vlastite opasnosti, a u srcu znanosti i tehnike mogućnost samouništenja. U tom vidu sveti je Ivan Pavao neumorno ponavljao kako će se preobrazba čovjeka, znanosti i kulture dogoditi samo ako se udruže razum i vjera, znanost i etika. Nadati se kako će i Crkva u Europskoj godini kulturne baštine (2018.) moći ponuditi svoje silno blago baštinjeno i stvarano stoljećima, te pokazati put obnove kršćanske kulture koja se ima dogoditi kada „razum zagrli vjeru, a znanost krene u svoje znanstvene pustolovine pod ruku s etikom“, lijepo je i slikovito zborio Veliki Ivan Pavao II.

ODREDBE

PROSLAVA SVETKOVINE SV. STOŠIJE

Broj: 11/2018.

Zadar, 3. siječnja 2018.

Svim Župnim uredima, upraviteljima crkava i redovničkim zajednicama u Nadbiskupiji

Draga braćo svećenici, redovnici, redovnice, dragi Kristovi vjernici!

U ponedjeljak, 15. siječnja 2018., slavimo svetkovinu svete Stošije, mučenice, zaštitnice naše Nadbiskupije i naslovnice naše prvostolnice. Katedrala je majka svih crkava u našoj Nadbiskupiji, a sveta Stošija zaštitnica i zagovornica svih vjernika Zadarske nadbiskupije. Blagdan svete Stošije je stoga blagdan cijele Nadbiskupije i svih njenih župa i crkava.

Sve Vas pozivam da sudjelujete u proslavi njezina blagdana, koji započinje u nedjelju, 14. siječnja 2018., misnim slavljem i Svečanom Večernjom u 18 sati, koju predvodi Nadbiskup, a nastavlja se na sam blagdan, u ponedjeljak, 15. siječnja 2018., svetim misama u 7, 8 i 9 sati, te svečanom koncelebracijom u 11 sati, koju predvodi mons. Vjekoslav Huzjak bjelovarsko-križevački biskup. Svečanu koncelebraciju nad/biskupa i svećenika u 18 sati predvodi mons. Jure Bogdan, vojni biskup u Republici Hrvatskoj.

Za vrijeme misnog slavlja i Svečane Večernje podijelit ću plakete zaslužnim vjernicima za očitovane znakove služenja u Crkvi i hrabrog svjedočenja stožernih kršćanskih krjeposti vjere, ufanja i ljubavi prema svima koji su potrebni ljudske pažnje i pomoći.

Svojim sudjelovanjem u svetim Otajstvima posvjedočimo svoju vjeru Kristu Gospodinu i privrženost našoj nebeskoj zaštitnici, mučenici svetoj Stošiji.

S poštovanjem Vas pozdravljam i želim svako dobro od Gospodina,

† Želimir Puljić, nadbiskup

GODIŠNICA SMRTI NADBISKUPA IVANA PRENĐE

Broj: 137/2018.

Zadar, 16. siječnja 2018.

Svim župnim uredima, upraviteljima crkava i svim redovničkim zajednicama u Nadbiskupiji

Draga braćo svećenici, redovnici, sestre redovnice, dragi Kristovi vjernici!

U četvrtak, 25. siječnja 2018., na blagdan Obraćenja sv. Pavla, apostola godišnjica je smrti nadbiskupa Ivana Prendje. To je prigoda da ga se sjetimo u našim molitvama i ujedno pozovemo vjernike na molitvu.

Povodom osme godišnjice smrti nadbiskupa Ivana Prendje u katedrali svete Stošije u 18 sati slavit će se misa zadušnica.

Gospodin mu bio nagrada za sve što je učinio i ostavio kao duhovnu baštinu u ovoj Nadbiskupiji. Svima pozdrav i blagoslov od Gospodina,

† Želimir Puljić, nadbiskup

MOLITVENA OSMINA ZA JEDINSTVO KRŠĆANA

Broj: 143/2018.

Zadar, 16. siječnja 2018.

Svim Župnim uredima i Samostanima u Gradu

Molitvena osmina za jedinstvo kršćana (18. - 25. siječnja) ove se godine u cijelome svijetu odvija pod geslom uzetim iz Knjige Izlaska 15,6: "Desnica Tvoja, Gospodine, snagom se prodići". Jedinstvo Kristove Crkve spada u temeljne molitvene nakane svakoga kršćanina i svih kršćanskih Crkava.

Vjerni zapovijedi Kristovoj "...da budu jedno..." (Iv 17,11b) ove ćemo godine u našem Gradu imati zajedničku ekumensku molitvu Večernje u crkvi Svetе Marije u Zadru, u utorak, 23. siječnja 2018., s početkom u 18 sati.

Svojim sudjelovanjem i molitvom ispunjavamo zapovijed samoga Krista koji je prvi molio Oca za svoje učenike „Da svi budu jedno“ (Iv 17, 11).

Uz pozdrav u Gospodinu,

† Želimir Puljić, nadbiskup

BLAGDAN SVIJEĆNICE I DAN POSVEĆENOG ŽIVOTA

Broj: 245/2018.

Zadar, 23. siječnja 2018.

Svim žup. uredima i upraviteljima crkava u Gradu

Svim redovničkim zajednicama u Nadbiskupiji

Draga braćo i sestre!

Na Svićećnicu, blagdan Gospodinova prikazanja u hramu, Crkva slavi Dan posvećenog života. Zahvalna za veliki Božji dar redovnika i redovnica, Crkva moli za posvećene osobe da u svom posvećenju sve više rastu. Prema riječima svetog pape Ivana Pavla II. 'posvećena osoba je živi navještaj Božje ljubavi među ludima, među današnjim izgubljenim svijetom'. Prigoda je to kada redovnici i redovnice obnavljaju svoje predanje, a cijela Crkva na poseban način misli na sve osobe posvećenog života, zahvaljuje za njihovu prisutnost, moli za uspjeh njihova poslanja i za nova duhovna zvanja, jer svećenička i redovnička zvanja najbolji su pokazatelj žive vjere u Crkvi.

Svi će naši redovnici i redovnice kao i druge osobe posvećenog života taj Dan proslaviti u svojim zajednicama. Na Nadbiskupijskoj razini mi ćemo taj dan ove godine proslaviti misnim slavljem u crkvi Svetе Marije u Zadru, kod sestara Benediktinki, u nedjelju, 4. veljače 2018., u 17 sati.

Blagdan Prikazanja Gospodinova - Svićećnicu na osobit način slavimo u našoj Nadbiskupiji u crkvi i svetištu svetog Šime u Zadru. On, starac Šimun, na svoje ruke je primio Božansko Dijete kojega su njegova Majka Marija i sveti Josip donijeli prikazati Gospodinu. Na sam blagdan, u petak, 2. veljače 2018., u crkvi svetog Šime, svete mise slavit će se u 8.30 sati i u 18 sati s blagoslovom svijeća i ophodom.

Pozivam vas da zajedno i svećano, molitvom i pjesmom proslavimo blagdan Prikazanja Gospodinova i Dan posvećenoga života.

Sve Vas pozdravljam i blagoslivljam u Gospodinu.

† Želimir Puljić, nadbiskup

ODREDBE

47. SVEĆENIČKA SKUPŠTINA ZADARSKE NADBISKUPIJE

Broj: 379/2018.

Zadar, 7. veljače 2018.

Svim svećenicima Zadarske nadbiskupije

Draga braćo svećenici,

Ovim sazivam 47. svećeničku skupštinu koja će se održati u srijedu, 21. veljače 2018., u Nadbiskupskom sjemeništu „Zmajević“ u Zadru, sa sljedećim dnevnim redom:

I. Kapelica u sjemeništu:

9.30 sati Prigoda za sakrament pomirenja

10.00 sati Euharistijsko slavlje

Stanka

II. Dvorana Sjemeništa (11.00 sati)

1. Crkveni arhivi: Nastanak, briga i važnost stvaranja i čuvanja arhivske građe

Prije 55 godina (26. rujna 1963.), blaženi Pavao VI. je napisao da je „kultura sastavni dio života Crkve koja stoljećima ispisuje tragove otajstva, a sam Krist je onaj koji djeluje i piše u vremenu“. „A ispisane pak stranice jeka su i tragovi Gospodnjega prolaska kroz svijet“. Brigom o arhivskoj građi i dokumentima „očituјemo poštovanje prema samom Kristu i Crkvi, kao i onima kojima tako ostavljamo „tragove Gospodinova prolaza svijetom“ (Pavao VI.).

a. Želimir Puljić: Godina „Europske kulturne baštine“

b. Dr. Ante Gverić: Važnost crkvenih arhiva (simpozij u Šibeniku) s posebnim osvrtom na Zadarsku nadbiskupiju

c. Mons. Pavao Kero: Glagoljska baština u Zadarskoj nadbiskupiji

Diskusija

d. Želimir Puljić: Nekoliko odredbi CIC-a gledom na arhiv

III. Zajednički objed u blagovaonici Sjemeništa (ca. 12.15 sati)

Očekujem braću svećenike na ovoj našoj 47. svećeničkoj skupštini koja je važan znak našeg biskupijskog zajedništva. Sve Vas u Gospodinu pozdravljam i blagoslovim,

† Želimir Puljić, nadbiskup.

Prilog:

- Izvješće iz Ekonomata za 2017.
- Doprinos župa po fondovima

IZVJEŠTAJ ZA SVEĆENIČKU GODIŠNJU SKUPŠTINU

Broj: 379-2/2018.

Zadar, 7. veljače 2018.

P. t.

SVEĆENIČKI DOM „ZMAJEVIĆ“

NADBISKUPSKO SJEMENIŠTE „ZMAJEVIĆ“

KLASIČNA GIMNAZIJA IVANA PAVLA II. s pravom javnosti

VISOKA TEOLOŠKO-KATEHETSKA ŠKOLA U ZADRU

CARITAS ZADARSKE NADBISKUPIJE

KATEHETSKI URED ZADARSKE NADBISKUPIJE
URED ZA PASTORAL MLADIH ZADARSKE NADBISKUPIJE
TISKOVNI URED ZADARSKE NADBISKUPIJE
TAJNIŠTVO ZA POVRAT CRKVENE IMOVINE
SVIM POVJERENSTVIMA U NADBISKUPIJI

Poštovani,

Budući da idemo ususret 47. godišnjoj skupštini prezbiterija Zadarske nadbiskupije koja će se održati u srijedu, 21. veljače 2018., na kojoj želimo prikazati život i rad u Nadbiskupiji u protekloj godini, ovime Vas pozivam da Nadbiskupskom ordinarijatu, najkasnije do 16. veljače 2018. pismeno (nadbiskupija-zadarska@zd.t-com.hr ili u Ured bilježnika) dostavite sljedeće:

1. Izvještaj o radu u protekloj godini;
2. Konkretni planovi za 2018. godinu.

U Gospodinu Vas pozdravljam i blagoslivljam,

† Želimir Puljić, nadbiskup

IZVJEŠTAJ ZA SVEĆENIČKU GODIŠNJU SKUPŠTINU

Broj: 379-3/2018.

Zadar, 7. veljače 2018.

Svim crkvenim pokretima, zajednicama i udrugama u Nadbiskupiji

Poštovani,

Budući da sam imenovan delegatom za crkvene pokrete i zajednice, kao i koordinatorom njihovog djelovanja i rada u Nadbiskupiji, ovime Vas pozivam da Nadbiskupskom ordinarijatu, najkasnije do 16. veljače 2018., pismeno (nadbiskupija-zadarska@zd.t-com.hr ili u Ured bilježnika) dostavite sljedeće:

1. Izvještaj o radu u protekloj godini;
2. Konkretni planovi za 2018. godinu.

S poštovanjem Vas pozdravljam,

mons. Ivan Mustać
delegat za crkvene pokrete i zajednice u Nadbiskupiji

PEPELNICA U KATEDRALI

Broj: 391/2018.

Zadar, 8. veljače 2018.

Svim župnim uredima i upraviteljima crkava u Gradu

Draga braćo svećenici,

U nedjelju, 11. veljače 2018. godine na svetim Misama s narodom oglasite sljedeće:

Na Pepelnicu ili Čistu srijedu, 14. veljače 2018., u Katedrali u 18 sati predvoditi će misno slavlje i

ODREDBE

obred pepeljanja. Na Čistu srijedu i Veliki petak obvezni su post i nemrs: post za sve punoljetne vjernike do započete šezdesete godine života, a nemrs za sve one koji su navršili četrnaestu godinu života. Nemrs treba obdržavati u sve korizmene petke, dok se u drugo vrijeme kroz godinu može zamijeniti nekim drugim pokorničkim djelom. Dobro je na to uvijek iznova podsjećati i podučavati naše vjernike.

Postom, pokorom, molitvom i milostinjom pridružimo se cijeloj Crkvi kako bismo postali što sličniji svome slavnому Gospodinu.

Pozivam vjernike da mi se pridruže i da tako zajednički označimo početak svetog korizmenog hoda prema svetkovini Uskršnja Gospodnjega.

U Gospodinu Vas pozdravljam,

† Želimir Puljić, nadbiskup

KORIZMENA AKCIJA 2018.

Broj: 392/2018.

Zadar, 8. veljače 2018.

ŽUPNIM UREDIMA I UPRAVITELJIMA CRKAVA U NADBISKUPIJI
OSNOVNIM I SREDNJIM ŠKOLAMA U ZADARSKOJ ŽUPANIJI
VJEROUČITELJIMA OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA U ZADARSKOJ ŽUPANIJI
GRADOVIMA I OPĆINAMA U ZADARSKOJ ŽUPANIJI

Draga braćo i sestre,

Ulazeći u sveto korizmeno vrijeme, potaknuti željom da nam korizma započne i prođe u 'postu, molitvi i bratskoj ljubavi', i ove godine nastavljamo s našom 'korizmenom akcijom' koja se u našoj Nadbiskupiji provodi već više godina. U njoj sudjeluju odrasli, djeca, mladi, župe, škole, ustanove i ljudi dobre volje koji tako pomažu u raznim društvenim potrebama, kako u Domovini, tako i u misijama diljem svijeta.

Ovogodišnjom 'korizmenom akcijom' želimo pomoći izgradnju crkve u Misiji Svetoga Križa u Kisongu, nadbiskupija Aruša (Tanzanija), koju vode naši hrvatski misionari... Naša materijalna pomoć misijama znak je zajedništva i uzajamne skrbi među Crkvama, naročito prema mladim i siromašnim biskupijama u Africi, Aziji, Latinskoj Americi i Oceaniji.

Župnicima stavljam na srce provođenje ove akcije tijekom korizme na način koji najbolje odgovara prilikama u župi koju poslužuju. A sve koji žele sudjelovati, molim, neka svoj prilog dostave u župni ured ili pak uplate na žiro-račun Nadbiskupije s naznakom: 'za izgradnju crkve u Kisongu':

NADBISKUPSKI ORDINARIJAT - ZADAR

HR5324070001100041082 Poziv na broj: HR00 00755877 - 536

Uz ovu 'korizmenu akciju' Hrvatski Caritas i ove godine, uoči treće korizmene nedjelje, a osobito na samu treću nedjelju, odlukom hrvatskih biskupa održava 'Tjedan solidarnosti i zajedništva s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini'. Tijekom tjedna u svim župama diljem Hrvatske zajedno će se moli, te prikupljati milodare za pomoć najugroženijim stanovnicima BiH. Odlukom svojih biskupa akciji se pridružuju i vjernici u Bosni i Hercegovini, čime se očituje zajedništva u obje naše domovine, ali i zajedništva svih naših sunarodnjaka raseljenih po cijelom svijetu.

Podsjećam kako je milostinja koja se prikupi na 3. korizmenu nedjelju u svim crkvama Nadbiskupije namijenjena za programe Caritasa BiH i treba je čim prije dostaviti u Ekonomat s nazna-

kom 'Kolekta za BiH'.

Želim svima plodne korizmene dane uz pozdrav i blagoslov od Gospodina,

† Želimir Puljić, nadbiskup, v.r.

RASPORED SLAVLJA KRIZME u 2018.

Broj: 393/2018.

Zadar, 8. veljače 2018.

Raspored dijeljenja sakramenta sv. Potvrde za 2018. godinu sastavljen je prema prijedlozima župnika i odluci nadbiskupa. U skladu s kanonskim odredbama (Kan. 882 i Kan. 884 § 1) ovime dajem delegatima ovlast za podjeljivanje ovog sakramenta.

Datum	Nadbiskup	Generalni vikar	Provincijal
7. 4.			Kožino
14. 4.	Zadar-Arbanasi	Zaton i Nin	Diklo
15. 4.	Crno	Ljubač i Radovin	Preko i Sutomišćica
21. 4.	Ugljan i Lukoran	Zadar-Bili Brig	Drage
22. 4.		Barbat i Kolan	Gorica-Raštane
28. 4.	Biograd na Moru	Biograd-Kosa	Zadar-Plovanija
29. 4.			Kistanje
5. 5.	Sukošan i Debeljak	Sv. Ivan-Zadar	Silba
6. 5.	Posedarje	Nadin i Škrabrnja	Zadar-Puntamika
12. 5.	Zadar-Stanovi	Zadar-Ploče	Zadar-Voštarnica
13. 5.			Bibinje
19. 5.	Zadar-Smiljevac		Benkovac
20. 5.	Katedrala, Sv. Šime, Bokanjac		Suhovare i Poličnik
26. 5.	Pakoštane	Poličnik i Suhovare	Zadar-Belafuža
27. 5.	Turanj	Galovac	Mrljane-Pašman-Kraj
2. 6.	Popovići		
3. 6.	Ražanac		
9. 6.	Obrovac		
10. 6.	Visočane	Slivnica i Islam Latinski	
16. 6.			Vrsi i Poljica

U pripremi slavlja sakramenta Potvrde treba se držati sljedećega:

1. Organizirati prije slavljenja Potvrde susret Dekana ili Djelitelja ili Vikara za pastoral s krizmanicima, te sa roditeljima i kumovima, posebno.
2. Treba na pregled pripremiti za susret:
  - a) Imenik krizmanika i njihovo pohađanje kateheza za pripravu primanja sakramenta;
  - b) Popis tema, odnosno udžbenik, po kojima su se krizmanici spremali;
  - c) S Djeliteljem dogоворити način odvijanja cijelog slavlja.
3. Treba uvijek predstaviti krizmanike, nakon Evandjelja, kako predviđa obred slavlja. Najbolje je kada to učini jedan od roditelja.
4. Molitvu vjernika uvijek se uzima iz obrednika. Neka je predmole odrasli vjernici.
5. Fotografiranje, zajedničko s Djeliteljem, kao i pojedinačno, mora biti obavljeno na doličan na-

ODREDBE

čin. Nered koji se stvara u crkvi razbija njezinu sakralnost. Na to treba unaprijed upozoriti i spremiti krizmanike, roditelje i kumove.

O svim navedenim točkama trebate upoznati kako krizmanike tako i roditelje.

Svima pozdrav u Gospodinu.

† Želimir Puljić, nadbiskup

KRIŽNI PUT U ZADRU (na Poluotoku) - 18. ožujka 2018., u 16 sati

Broj: 514/2018.

Zadar, 5. ožujka 2018.

Svim župnim uredima, upraviteljima crkava, samostanima, redovničkim zajednicama, katehetama, članovima crkvenih društava i pokreta u Nadbiskupiji

Vjernici u korizmi rado sudjeluju na pobožnosti križnog puta jer raspeti Krist znak je i slika tolikih patnika, prognanika i žrtava povijesti. Njegove raširene ruke na Golgoti postale su mnogima izvorom života, svjetlosti i nade. Jer, otkad je položio život za spas svijeta i ljudi, nema patnika koji mu nije blizak i drag.

Zadnjih nekoliko godina u organizaciji Ureda za mlade tijekom korizme održavana je vanjska pobožnost križnog puta na više mjesta diljem naše Nadbiskupije. I ove godine pobožnost križnog puta održat ćemo na Poluotoku, u samom srcu Grada na 5. korizmenu nedjelju, 18. ožujka 2018., s početkom u 16 sati. Pobožnost bi započela u crkvi sv. Dimitrija, a onda bi procesija išla zadarskom rivom do crkve sv. Frane, u samostanu Male Braće. Pobožnost križnog puta predvodi o. Nadbiskup u zajedništvu s nazočnim klerom i narodom.

Ova puku našemu draga pobožnost dobra je prigoda za susret i molitvu. Stoga, dođite i pozovite svoje susjede, rodbinu i prijatelje pa u korizmenom hodu pratimo Isusa na njegovom trnovitom putu. Molimo i pjevajmo: 'Castimo te križu sveti, na kom umrije Isus naš. Na života tamnoj stazi, kao zvijezda ti nam sjaš'. I zahvalimo Bogu na daru života, obitelji, Crkve, slobode i Domovine.

Dok vas pozivam da se pridružite ovom molitvenom hodu koji nas vodi prema svetkovini Isusova Uskrsnuća, u Gospodinu sve pozdravljam i želim blagoslovljene korizmene dane,

† Želimir Puljić, nadbiskup

NADBISKUPSKO SJEMENIŠTE „ZMAJEVIĆ“ ZADAR

Povjerenstvo za duhovna zvanja i ministrante

SUSRET UČENIKA SEDMIH I OSMIH RAZREDA OŠ U SJEMENIŠTU

Broj: 4/2018.

Zadar, 27. siječnja 2018.

Svim župnicima u Nadbiskupiji

Poštovani Župniče!

Nadbiskupsko sjemenište „Zmajević“, te Povjerenstvo za duhovna zvanja i ministrante i ove godine organizira subotom i nedjeljom (datum je naveden ispod) susrete za mladiće koji pohađaju sedmi ili osmi razred osnovne škole.

Ovo je prigoda da mladići, koji sada razmišljaju o svom dalnjem školovanju upoznaju naše Sjemenište i Gimnaziju. Ne moraju biti ministranti.

Pri odabiru mladića imajte u vidu one, koji redovito sudjeluju na liturgijskim slavlјima, trude se živjeti u duhu Evanđelja i one koji razmišljaju o duhovnom pozivu. Posebno potaknite i roditelje mladića na sudjelovanje u sv. Misi u katedrali i na nedjeljnom ručku u Sjemeništu, na koji ste i sami pozvani.

Dekanati	Benkovački, Novigradski, Zemunički Dugoootočki, Ninski, Paški, Pašmanski, Ražanački, Silbanski, Ugljanski Biogradski, Zadar – istok, Zadar - zapad	17. i 18. veljače 10. i 11. ožujka 17. i 18. ožujka
----------	--	---

Napomena:

- sa sobom treba ponijeti sportsku i ministrantsku (ukoliko jesu) odjeću.
- u Sjemeništu se također može organizirati boravak cijele grupe ministranata iz župe (različitih uzrasta) nevezano za gore navedene susrete, nakon dogovora s Upravom.

S poštovanjem Vas pozdravljam,

don Roland Jelić, ravnatelj

POVJERENSTVO ZA MLADE I STUDENTE

3. PLANINARSKI KRIŽNI PUT MLADIH - otok Iž, 10. i 11. ožujka 2018.

Broj: 3/2018.

Zadar, 16. veljače 2018.

Svim župnim uredima i upraviteljima crkava u Nadbiskupiji

Draga braćo svećenici,

ovim putem molim vas da obavijestite i potaknete mlade s vaših župa da se prijave na Planinarski križni put mladih koji će se održavati 10. i 11. ožujka na otoku Ižu pod geslom Isusovog poziva učenicima: »Prijedimo prijeko!« (Mk 4,35). Križni put mladih u ovakovom dvodnevnom obliku, održavan i promoviran i u drugim biskupijama pod nazivom »Planinarski«, pokazao se kao vrlo dobra prilika za duhovno osnaživanje i međusobno povezivanje mladih katolika. Bilo bi dobro, osobito na svim nedjeljnim misa do početka križnoga puta, oglašavati ovaj događaj koji može biti lijepi poticaj za življjenje vjere mladim ljudima.

Prijave za križni put čine mlađi osobno preko interneta, gdje na službenoj facebook stranici Ureda za pastoral mlađih Zadarske nadbiskupije mogu pronaći sve potrebne detaljne informacije i obrazac za prijavu. Zbog velikog brojna sudionika koji se očekuje te zbog dvodnevnog boravka na otoku potrebno je da svaki sudionik sudjeluje u podmirenju troškova organizacije sa 70 kn. Ovaj iznos i nije toliko velik ako se uzmu u obzir cijene katamaranskog, autobusnog i trajektnog prijevoza, obroka (2 doručka, večera i ručak) i zajedničkog obilježja. Mlađi koji posjeduju iskaznicu za besplatan prijevoz Jadrolinijinim brodovima trebali bi za sudjelovanje uplatiti samo 30 kn.

Bitno je naglasiti da će mlađi prenoći na otoku u uređenim prostorima, no potrebno je da svatko ponese vreću za spavanje, podmetač i pokrivač. Također se preporuča za prvi dan ponijeti sa sobom nešto hrane i pića jer tog dana nije predviđen ručak.

Program započinje u subotu, 10. ožujka u 8:15 u katedrali sv. Stošije. Križni put odvijat će se uz crkve, kapelice i križeve prolazeći prekrasnim krajolikom otoka Iža. U dva dana proći će se otprilike

ODREDBE

20-ak kilometara. Dolazak u Zadar je predviđen u nedjelju oko 21 sat u Gaženicu.

Pozivaju se mladi od 16. do 30. godine života da nam se pridruže na ovom križnom putu. Prisutnost svećenika bila bi zaista dragocjena, pa vas pozivam da se pridružite barem jedan dan.

Za ovu prigodu izrađen je plakat koji upućuje na izvor informacija pa vas lijepo molim da ga izložite na prikladnom mjestu u vašim župama.

U nadi da će se brojni mladi naše nadbiskupije odazvati, zahvaljujem vam i pozdravljam vas u Kristu,

don Zvonimir Mikulić
povjerenik za pastoral mladih

IMENOVANJA I RAZRIJEŠENJA

1. O. Ivo Topalović, SDV imenovan je privremenim upraviteljem župe Ražanac (Broj: 302/2018., od 25. siječnja 2018.);
2. Don Tomislav Vlahović razriješen je službe policijskog kapelana u policijskoj kapelaniji „Sveti Filip i Jakov“ za Policijsku upravu zadarsku, sa sjedištem u Zadru. (Vojni ordinarijat u Republici Hrvatskoj Klase: 805-03/18-07/01, Urbroj: 512-07-18-4, Zagreb, 30. siječnja 2018.);
3. Don Martin Jadreško imenovan je kapelanom policijske kapelaniye „Sveti Filip i Jakov“ za Policijsku upravu zadarsku, sa sjedištem u Zadru (Vojni ordinarijat u Republici Hrvatskoj Klase: 805-03/18-07/01, Urbroj: 512-07-18-5, Zagreb, 30. siječnja 2018.);
4. Don Marinko mr. Duvnjak razriješen je službe povjerenika za ekumenizam i dijalog u Zadarskoj nadbiskupiji (Broj: 405/2018., od 8. veljače 2018.);
5. Don Josip Radoica Pinčić imenovan je povjerenikom za ekumenizam i dijalog u Zadarskoj nadbiskupiji (Broj: 406/2018., od 8. veljače 2018.).

P O V E L J A

BLAGOSLOVA GRADILIŠTA
I POLAGANJE TEMELJNOG KAMENA
ZA IZGRADNJU PASTORALNOG CENTRA I NOVE
CRKVE BL. ALOJZIJA STEPINCA u ZADRU - BILI BRIG

U IME KRISTOVO. AMEN.

Godine Gospodnje dvije tisuće osamnaeste, mjeseca
veljače, dana desetog.

U vrijeme kada je vrhovni pastir Katoličke Crkve bio
Franjo, a zadarskom nadbiskupijom upravljao nadbiskup
Želimir Puljić, za župnika don Maria Sikirića, kada je
predsjednica Republike Hrvatske bila Kolinda Grabar -

Kitarović po nacrtu arhitekta Aleksandra Bašića, uz
nazočnost vjerničkog puka i uzvanika, blagoslovljeno je
gradilište i položen temeljni kamen nove crkve bl.

Alojzija Stepinca.

Župnik:
don Mario Sikirić
don Mario Sikirić

Nadbiskup:
+ Ž. Puljić
mons. Želimir Puljić

Župno vijeće:

Marin Letinic
Šime Baćan

KRONIKA

1. siječnja. Na svetkovinu Marije Bogorodice Nadbiskup je predvodio sv. Misu u Katedrali.
4. siječnja. U prostorijama Nadbiskupskog Sjemeništa „Zmajević“ Nadbiskup je susreo bogoslove Zadarske nadbiskupije.
6. siječnja. Na svetkovinu Bogojavljenja Nadbiskup je predvodio sv. Misu u Katedrali.
7. siječnja. U župi sv. Ivana Kristitelja-Relja Nadbiskup je predvodio sv. Misu i krstio sedmo dijete u obitelji Frakin.
5. siječnja. Nadbiskup je sudjelovao na „Festivalu božićne klapske pisme, Zadar 2018“ koji se održao u svečanoj dvorani Sveučilišta u Zadru.
6. siječnja. U crkvi sv. Frane u Zadru Nadbiskup je sudjelovao na božićnom koncertu klapa sa područja Zadarske nadbiskupije.
10. siječnja. Nadbiskup je sudjelovao na svećeničkoj rekolekciji u Zadru.
14. siječnja. Nadbiskup je u Katedrali predvodio sv. Misu i Večernju u čast sv. Stošije.
15. siječnja. Na svetkovinu sv. Stošije, zaštitnice Zadarske nadbiskupije, Nadbiskup je sudjelovao na svečanim sv. Misama.
19. siječnja. U Gradskoj loži nadbiskup je predstavljao knjigu Franje Topića „Vjera i kultura“.
21. siječnja. Povodom proslave 25. obljetnice oslobođilačke vojno-redarstvene akcije „Maslenica“ Nadbiskup je predvodio sv. Misu u Katedrali.
22. siječnja Nadbiskup je predsjedao izvanrednom zasjedanju HBK u Zagrebu.
- 23-25. siječnja. Nadbiskup sudjeluje na 58. Teološko-pastoralnom tjednu u Zagrebu.
25. siječnja. Na osmu godišnjicu smrti nadbiskupa Ivana Prendje Nadbiskup je predvodio sv. Misu u Katedrali.

3. veljače. Nadbiskup je sudjelovao na proslavi sv. Vlaha, zaštitnika Dubrovačke biskupije.
4. veljače. Nadbiskup je predvodio završnu svečanost sv. Vlaha na Gorici u Dubrovniku.
6. veljače. U velikoj dvorani Kazališta lutaka u Zadru Nadbiskup je sudjelovao na predstavljanju knjige „Hrvati pod KOS-ovim krilom“ Višnje Starešine.
7. veljače. U svečanoj dvorani Sveučilišta u Zadru Nadbiskup je sudjelovao na predstavljanju knjige „Komunistički progon i mučeništvo blaženoga Alojzija Stepinca“ mons. dr. Jurja Batelje.
10. veljače. Na blagdan blaženoga Alojzija Stepinca Nadbiskup je predvodio sv. Misu na Bilom Brigu i blagoslovio gradilište buduće župne crkve blaženoga Alojzija Stepinca.
11. veljače. Na blagdan Gospe Lurdske i Svjetski dan bolesnika Nadbiskup je predvodio sv. Misu u samostanskoj crkvi sv. Mihovila u Zadru.
13. veljače. Na dvadeset i petu godišnjicu razaranja franjevačkog samostana sv. Marije Bezgrešne i samostanske crkve Bezgrešnog začeća BDM u Domovinskom ratu Nadbiskup je predvodio sv. Misu u Karinu.
14. veljače. U katedrali sv. Stošije Nadbiskup je ujutro predvodio sv. Misu s obredom pepeljanja za učenike i djelatnike Klasične gimnazije Ivana Pavla II., a navečer sv. Misu s obredom pepeljanja za narod.
18. veljače. Na susretu ministranata u Nadbiskupskom sjemeništu „Zmajević“ Nadbiskup je uputio prigodne riječi.
21. veljače. Nadbiskup je sudjelovao na četrdeset i sedmoj Svećeničkoj skupštini Zadarske nadbiskupije u Sjemeništu „Zmajević“.
26. veljače. U crkvi sv. Mihajla u Lapadu, Dubrovnik, Nadbiskup je sudjelovao na predstavljanju Zbornik radova koji je uredio o „Matu Vodopiću: biskupu, književniku i prirodoslovac (1816.-1893.)“.

IZ ŽIVOTA ZADARSKE NADBISKUPIJE

ZADAR: SVETKOVINA MARIJE BOGORODICE I SVJETSKI DAN MIRA U KATEDRALI SV. STOŠIJE

„Mir kao Božji dar plod je i našeg osobnog angažmana. Stoga, blago mirotvorcima, oni će se sinovima Božjim zvati“ poručio je zadarski nadbiskup Želimir Puljić u propovijedi svečanog misnog slavlja koje je na svetkovinu Marije Bogorodice i Svjetski dan mira u pondjeljak 1. siječnja predvodio u katedrali sv. Stošije u Zadru. „Možda se ljudi pitaju kakva je povezanost Crkve i pape s temom mira? Nije li to upitanje pape u svjetovne stvari, a Crkva i svijet su dvije odvojene stvarnosti? No, budući da čovjek nije ograničen samo na ovozemaljski red, već posjeduje i svoj vječni poziv, Crkva se osjeća pozvanom propovijedati istinu o njemu te osvjetljavati sva područja ljudskog djelovanja svojim naukom i vjerničkim svjedočanstvom. Kao navjestiteljica Riječi Božje ‘pozvana je i ovlaštena izricati moralni sud i o stvarima koje se odnose na politički poredak, kada to traže temeljna prava ljudske osobe ili spas duša’ (GS 76)“ naglasio je mons. Puljić, istaknuvši da take moralne prosudbe ne treba tumačiti kao upitanje i miješanje u svjetovne stvari države. „Dapače, kad Crkva to ne bi činila, izdala bi svoje poslanje. To ne znači da Crkva nameće svoje stavove i uvjerenja onima koji drukčije misle i drukčije vjeruju. Ona samo vrši svoju proročku ulogu i poziva ljude da temeljem prirodnog i zdravog razuma i čudorednih zasada razlučuju prave od krivih vrednota i istine od zabluda. Vjerna evandelju i svom poslanju u svijetu, ona ‘promiče što je god istinito, dobro i lijepo u ljudskoj zajednici’ (LG 13) te nastoji učvršćivati mir među ljudima na slavu Božju i spasenje ljudi (Lk 2, 14)“ naglasio je nadbiskup Puljić.

Prvi dan Nove godine obilježava se kao međunarodni svjetski Dan mira pola stoljeća, a uveo ga je bl. Pavao VI. 1968. g. Nadbiskup je podsjetio na teme o kojima su pape govorili. Raznolike su, a uvijek aktualne: Promaknuće ljudskih prava put je k miru; Odgajati za mir putem pomirenja; Želiš li mir, čini pravdu; Že-

liš li mir, brani život; Mir zavisi i od tebe; Istina je snaga mira; Mir je Božji dar; Razvoj je novo ime mira; Iz obitelji se rađa mir čovječanstva; Ako želiš mir, pomaži siromasima; Nema mira bez ljubavi i oprosta; U poštivanju ljudskih prava tajna je pravog mira; Vjerska sloboda je put koji vodi k miru; Bratstvo je osnova i put k miru; Nikad više ropstva. „Mir je krhak, a nepravde izobilne. U mnogim zemljama haraju ratovi. Krše se ljudska prava, izigrava sloboda. Ljude se nepravedno drže po zatvorima, a čovječanstvo je gotovo bespomoćno da zaustavi zlouporabe koje stvaraju nerede. Zaboravlja se, međutim, da neredi i ratovi proizlaze iz čovjekova srca. Čovjek je taj koji ubija, a ne njegov mač ili raketa. Kad se govori o srcu, onda se misli na njegovu svijest i savjest, na njegova uvjerenja i stavove. Pravi mir se rađa iz obraćenog i novog srca“ istaknuo je mons. Puljić dodavši da je „mir temeljno dobro koje uključuje promicanje bitnih ljudskih vrijednosti kao što su pravo na život u svim fazama razvoja, pravo na poštivanje neovisno o rasi, spolu i religiji, pravo na materijalna dobra potrebna za život, na rad i pravednu naknadu, na vjersku slobodu i slobodu savjesti“.

„Nije bez razloga papa Franjo u drugoj godini svog pontifikata, 2014. g., odredio kao temu ‘Bratstvo kao temelj i put mira’. Mir je Božji dar, ali i čovjekovo djelo. On se odnosi na cjelovitu osobu i njegov odnos s Bogom, darovateljem mira. To je, zapravo, nutarnji mir sa sobom, usklađen s izvanskih mirom, suživotom s bližnjima i s čitavim stvorenim svijetom. Stoga u ovogodišnjoj poruci papa kaže: ‘Mir koji su anđeli navijestili pastirima u božićnoj noći duboka je težnja svakog pojedinca i svih naroda, a osobito onih koji najviše trpe zbog njegove odsutnosti’“ rekao je mons. Puljić. U svijetu je više od 250 milijuna migranata, od čega 22,5 milijuna izbjeglice, pa ovogodišnja poruka pape Franje govorci o obrani prava progmanika i izbjeglica kojih je sve više.

Papa nudi četiri glagola kao smjer za djelovanje: primiti, zaštititi, promicati i integrirati, rekao je nadbiskup. „Primiti u duhu Svetog

Pisma koje nas uči o 'gostoljublju koje se ne zaboravlja'. Zaštitići znači prepoznati i braniti nepovredivo dostojanstvo onih koji bježe od opasnosti u potrazi za azilom i sigurnošću. Biblija kaže kako 'Bog štiti tuđince, sirote i udovice podupire'. Promicati znači podupirati cjeloviti razvoj migranata i izbjeglica. Jer 'Bog ljubi pridošlicu i daje mu hranu i odjeću. Stoga, ljubite i vi pridošlicu, jer ste i sami bili pridošlice u zemlji egipatskoj', kaže Jahve svom izabranom narodu (Pz 10, 19). I na kraju papa kaže kako valja pomoći da se prognanici i izbjeglice čim prije integriraju, a to znači omogućiti im da sudjeluju u životu društva. To potkrepljuje mislima sv. Pavla Efežanima kako više 'nisu tuđinci ni pridošlice, nego sugrađani svestih i ukućani Božji' (Ef 2, 19)" podsjetio je na papine poticaje zadarski nadbiskup.

Papa izražava nadu da će 2018. g. doći do definiranja i odobravanja dva svjetska sporazuma pri Ujedinjenim narodima: jedan se odnosi na sigurnu, uredenu i redovnu migraciju, a drugi na izbjeglice. „Da to nije utopija, papa Franjo zaziva zagovor izvanredne žene koja se posvetila služenju migrantima i postala je njihovom nebeskom zaštitnikom. To je sv. Franciska Ksavera Cabrini koja nas uči kako primiti, zaštitići, promicati i integrirati tu našu braću i sestre. Ako želimo imati mir u sebi i oko sebe, valja nam pomagati prognanicima i izbjeglicama" rekao je nadbiskup, istaknuvši poticaj pape Franje da je bratstvo dobar i osnovni smjer na tom putu.

Nadbiskup je istaknuo da se preko svojih službenih predstavnika Sveta Stolica aktivno uk-

ljučuje u promicanju prava djece, žena i obitelji. U svijetu je više od milijardu djece žrtva siromaštva, nepismenosti, nasilja i iskorištanja. Podsjetio je da su za vrijeme Drugog Vatikanskog sabora biskupi progovorili o gorućim problemima s kojima se susreću vjernici: promicanje dostojanstva braka i obitelji, mira i izgradnja zajednice naroda, kulturnog napretka, ekonomsko-socijalni život, život političke zajednice. „Zbog toga mora Crkva, pišu biskupi, biti prisutna u zajednici naroda da bi pospešila i pobudila suradnju među ljudima. Mir nije samo odsutnost rata, već aktivno uključivanje s brojnim ugovorima i preventivnim činima da do rata ne dođe" rekao je mons. Puljić, navodeći ugovore Svetе Stolice koji potvrđuju njeni aktivno uključivanje i podršku u tom vidu: O nuklearnom razoružanju (1968), O obustavi nuklearnih eksperimenta (1996), O zabrani širenja i proizvodnje kemijskog oružja (1993), O zabrani proizvodnje biološkog oružja (1972), O zabrani proizvodnje mina protiv čovjeka (1997).

Zaključivši da je Marija početak boljeg svijeta, mons. Puljić je rekao da građanska godina započinje sa slavljem žene koja je davno najavljena kao nova Eva, početak novog svijeta. Poželio je da nas Marija koja je rodila Spasitelja svijeta prati i zagovara svojom majčinskom zaštitom i blagoslovom.

Susret Nadbiskupa sa bogoslovima Zadarske nadbiskupije

U četvrtak 4. siječnja 2018. godine u prostorijama Nadbiskupskog Sjemeništa "Zmajević" otac Nadbiskup primio je bogoslove Zadarske nadbiskupije. Na zajedničkom susretu razgovarali su o životu u svojim bogoslovijama i teološkim učilištima Zagreba, Splita i Rijeke koja bogoslovi pohađaju. Nadbiskup je održao i duhovni nagovor na temu blagdana Sveta tri kralja a službeni dio susreta završen je molitvom Srednjega časa. Nakon svečanog ručka u Sjemeništu Nadbiskup se pozdravio sa bogoslovima, poželio sretan put u Bogoslovije i uspješno izvršavanje studijskih obaveza.

Tajnik je u pozdravnim riječima iskoristio igru riječi u njemačkom jeziku, "Gabe ist Aufgabe"

– “Dar je zadatak” te poručio bogoslovima da svoj dar božanskog poziva za svećeništvo koriste kao zadatak da svojom dobrotom ljudi privlače Kristu.

PORUKA ZADARSKOG NADBISKUPA ŽELIMIRA PULJIĆA UZ ‘GODINU OČINSTVA I MAJČINSTVA’ U ZADARSKOJ NADBISKUPIJI

Povodom nove 2017./2018. pastoralne godine u Zadarskoj nadbiskupiji koja je kao ‘Godina očinstva i majčinstva’ posvećena obiteljskoj tematici, zadarski nadbiskup Želimir Puljić uputio je poruku svećenicima, redovništvu, vjeroučiteljima i katehetama Zadarske nadbiskupije, u pisanoj preporuci i kao poticaj na susretima koje su ostvarili u zajedničkim pastoralnim prigodama.

Nadbiskup Puljić ih potiče da svoje djelovanje usmjere zauzimanju za povratak zajedničke obiteljske molitve između roditelja i djece. „U sklopu pastoralnog plana za 2017./2018., okvirna tema naših susreta u župama je „Očinstvo i majčinstvo – dva lica roditeljskog po-

slanja“. Ne samo kao priprema za nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji u rujnu u Solinu, već općenito, rad s obiteljima za nas je pastoralni kruh svagdašnji. U tom vidu osmisljene su i mjesecne svećeničke rekolekcije, a trebale bi biti i župne i dekanatske obnove te naši regionalni susreti na hodočasničkim svečanostima“ kaže mons. Puljić, ističući da mu se „čini vrlo urgentnim i važnim uvoditi obitelji u liturgiju molitve. Za to smo im potrebni mi svećenici, redovnici, katehete koji će ih u tome poučiti, potaknuti, podržavati i uvoditi. Uz katehetske teme, nagovore i propovijedi o obiteljskoj problematiki, valja nam se potruditi i uložiti dodatni napor da pomognemo ljudima otkriti ljepotu i važnost zajedničke molitve. Blagoslov obitelji dobra je prigoda uvidjeti gdje bi se moglo započeti s praksom večernje zajedničke molitve. Kao priručna pomoć može poslužiti i prigodni molitvenik s kratkim tumačnjem dijelova svete mise koji je tim povodom tiskala Zadarska nadbiskupija. Obitelji ovogodišnjih prvopričesnika i krizmanika mogu također biti dobar povod da ih se ne samo pouči u vjeri, nego i uvede u obiteljsku liturgiju molitve“ poručuje nadbiskup Puljić i poziva svećenike da obiteljima pomognu vratiti „nešto što je, nažalost, zamrlo zbog brzine života ili televizije koja se negdje tako uselila u naše domove, da je postala ‘katedra’. Izgubilo se ono što je bit svake obitelji i zajedništvo vrhunskog dosega, a to je zajednička molitva. Moli se privatno, odvojeno, svatko za sebe. Ali budućnost naših obitelji i naroda je vratiti liturgiju u obitelj“ ističe mons. Puljić.

Napominje da se s nostalgijom sjeća dana kako nije bilo večeri, a da se u obitelji nije zajednički molilo. Svakom djetetu baš i nije prihvatljivo moliti svaku večer. Ali to uđe, zaživi i postane sastavni dio obiteljskog zajedništva. „To je čežnja ljudske duše, čežnja čovjeka. I ništa mu ne oduzima, samo ga obogaćuje. Kao odgojitelji drugih u vjeri, svećenici i katehete, pozvani smo učiniti nešto u tom području. Pozivam svećenike neka pomognu, neka dodu u obitelji. Ne možemo to silom, nego, u pozitivnom smislu, ‘zaraziti’ roditelje, pokazati da je tako lijepo moliti zajedno. To može biti terapeutski i duhovni čin. Molitva po svojoj nadnaravnoj

IZ ŽIVOTA ZADARSKE CRKVE

i božanskoj snazi može jako puno pomoći pojedincima i obitelji“ ističe zadarski nadbiskup, napominjući da se obiteljski način života ravnala načelom boljite za druge.

U tom smislu, mons. Puljić pohvaljuje molitelje koji molitveni čin učine kreativnim, stvaralačkim. No, ističe da bi u obiteljskoj molitvi trebalo zadržati i tradicionalni način molitve. „Može se i u molitvi kreativno stvarati. Ali, izmoliti Oče naš, Vjerovanje, neku zajedničku molitvu. Dobro je povezati kreativnost i tradicionalni način. Ali mi smo zaboravili standardno. Svi učimo hodati. Kreativci uče i sportom se baviti. Ali, najprije svi i primarno hodamo. Molitva je jedno, rekao bih, ‘normalno hodanje’“ poručuje nadbiskup Puljić. Potiče vjeroučitelje i katehete da pomognu župnicima i stave im se na raspolažanje u tom smislu. „Ako u tvojoj obitelji nema molitve, ti to učini. Muže, ženo, djeco, hajdemo se pomoliti. To spada u ‘opis našeg radnog posla’. To je kruh naš svagdašnji. Obnova Crkve, naroda i društva počinje s obnovom obitelji i osobnim posvećenjem svakog njenog člana. Povijest čovjeka i povijest ljudskog spasenja ide preko obitelji. Stoga je obitelj u središtu Božje pozornosti. Ona je u središtu i crkvene brige i skrbi. Ona je, konačno, i u središtu velike borbe između dobra i zla, između života i smrti, između ljubavi i onoga što je ljubavi protivno“ upozorava mons. Puljić.

Podsjeća kako je i sv. Ivan Pavao II. u tom vidu pisao o objektivnoj „zavjeri protiv života“ u koju su uključene i međunarodne ustanove te je isticao da nam je potreban oprez, mudrost i odvažnost.

Nadbiskup kaže da je obitelj važna za pojedinca, cijelo društvo i za Crkvu te joj je potrebna svestrana pomoć na društvenom, moralnom i crkvenom području. „Isus Krist se svojim utjelovljenjem i dolaskom u obitelj sjedinio sa svakim čovjekom i sa svakom obitelji. Svjesni kako pastroralna djelatnost ima prave koristi ukoliko naše zauzimanje prati duh molitve u obiteljima, pozivam očeve i majke, obitelji i djecu neka ne zaborave svoj molitveni odnos i razgovor s našim Ocem nebeskim. Projekt obiteljskog zajedništva uručen je razumu i srcu, slobodi i odgovrnosti supružnika. Blagoslov što ga svećenik podjeljuje u prigodi vjenčanja nije darovan jednom zauvijek. Njega valja svakog dana moliti i isprositi. Molitva je jednostavan način da se Sin Božji nastani među supružnicima i bude njihov trajni suputnik koji će ih blagoslivljati. Ta obećao je biti tamo gdje su dvojica ili trojica sabrani u njegovo ime (Mt, 18,20). Molitva učvršćuje duhovni sklad obitelji i pridonosi njenoj sigurnosti i stabilnosti. Neka to bude naša zborna molitva koja neka se protegne na sve obitelji u nadbiskupiji, neka obuhvati one koji su sretni i bez problema, kao i one koji pate i trpe zbog poteškoća i pogibli kojima su izloženi. U zajedništvo molitve uključujemo i one koji su doživjeli obiteljske brodolome. Nikoga ne isključujemo. Neka se svi osjete zagrljeni molitvenom ljubavlju i brigom svoje braće i sestara“ poručuje mons. Puljić uz ‘Godinu očinstva i majčinstva’ u Zadarskoj nadbiskupiji.

U dopisu svećenicima nadbiskup Puljić je naveo izvore katehetskog materijala o obitelji, a teme su sljedeće: Bog izvor, a brak temelj očinstva, Zaštita života – preduvjet očinstva, Ranjeno očinstvo, Duhovno očinstvo, Otac u Crkvi i u društvu, Brak – oslonac majčinstva, Žena u kulturi provizornosti i privremenosti, Tko će naći ženu vrsnu? (Izr 31,10) – Evo ti majke (Iv 19,27) te Poslanje žene u braku i obitelji.

ZADAR: SVETKOVINA BOGOJAVLJENJA U KATEDRALI SV. STOŠIJE

Na svetkovinu Bogojavljenja u subotu 6. siječnja, kad u zadarskoj prvostolnici započinje i Devetnica ususret proslavi sv. Stošije, zaštitnice Zadarske nadbiskupije, svečano misno slav-

lje u katedrali sv. Stošije u Zadru predvodio je zadarski nadbiskup Želimir Puljić. „Mudraci s Istoka predstavljaju početak hoda čovječanstva prema Kristu. S njima započinje povorka koja ide tijekom čitave povijesti, a predstavlja iščekivanje ljudskog duha i kretanje religija i ljudskog uma prema Kristu. Mudraci pred Djetetom Kraljem padaju ničice i prinose darove. Crkvena predaja drži kako tri dara predstavljaju tri vida Kristova otajstva: zlato upućuje na Isusovo kraljevanje, tamjan na Božje sivoštvo, a smirna na otajstvo njegove muke“ rekao je mons. Puljić u propovijedi. Istaknuo je da svetkovinom Bogojavljenja Crkva slavi dolazak trojice nežidova u Betlehem da se poklone židovskom kralju, upućujući tako da događaj Isusa Krista, počevši već od njegovog rođenja, ima značenje širih razmjera. „Time što se Krist rodio u židovskom narodu, ne znači da nije došao i za sve ostale narode. Dapače, on želi pristupiti svakom čovjeku, bez obzira iz kojeg naroda bio. Kraljevi s istoka predstavljaju poganske narode i sve koji Boga traže“ poručio je zadarski nadbiskup.

‘Vidjesmo i dodošmo pokloniti se’ je poruka i pouka mudraca kao ‘šutljivih propovjednika’, jer su po dolasku u Jeruzalem jednostavno ispjedili: „Vidjeli smo gdje izlazi zvijezda njegova pa mu se dodošmo pokloniti“ (Mt 2,2), naglasio je mons. Puljić. „Da su kalkulirali kakve sve opasnosti vrebaju na tom putu, nikad Jeruzalema ne bi vidjeli. Vidjeti i krenuti tajna je Božjeg nadahnuća. Ona je nosila i praoca Abrahama da se ‘zaputi ne znajući kamo ide’ (Heb 11, 8). Nije znao, ali bio je siguran da ga Jahve neće ostaviti. Kraljevi ne idu u Betlehem iz znatiželje, nego iz pobožnosti. Nije im do turističke želje upoznavati druga mjesta, nego izraziti odanost, poklonstvo, pobožnost

i podložnost Bogu Svemogućemu. Poklonstvo i klanjanje najbolji je način koji stvorenje može učiniti svom Stvoritelju. To su kraljevi učinili djetetu do Marijinih nogu“ rekao je nadbiskup, pojasnivši pristupe evanđelista događaju s mudracima: „Matej kao Izraelac dovodi Novorođenome predstavnike poganskih naroda. Luka rodom iz sirijskog grada Antiohije čini se nije bio Židov, ali oko Novorođenoga okuplja samo one koji su iz Izraela. Evanđelist Ivan prelazi te granice, pa s Novorođenim povezuje nebo i zemlju, transcendentni i immanentni svijet“.

Tumačeći kako tri subjekta iz navještaja evanđelja na svetkovinu Bogojavljenja različito reagiraju na objavu Isusovog rođenja, a to su i tri životna opredjeljenja: Herod, pismoznaci i kraljevi, mons. Puljić je potaknuo na razmišljanje koga bismo od njih najradije slijedili. „Čuvši da se rodio ‘kralj židovski’, Herod je bio zatečen pa je sazvao vijeće stručnjaka, ne da dozna istinu, nego da prevari mudrace i na vrijeme ukloni tog najavljenog kralja. Stoga su mu mudraci imali biti špijuni. Skupina pismoznanaca tumači kralju Herodu gdje se Mesija ima roditi, u Betlehemu Judejskom. Oni znaju objasniti i pokazati gdje se Isus ima roditi. Ali, ne miču se niti trče u Betlehem, nego ostaju u svojim mjestima i u svojim stavovima. Nisu li mnogi kršćani često poput pismoznanaca? Znaju što treba činiti za Isusa i za svoje spasenje. Spособni su to i protumačiti. Ali, odlučiti se radikalno kršćanski živjeti, nemaju hrabrosti.

Treći akteri, mudraci s Istoka, ne poučavaju nas nekim mudrim savjetima, nego nadahnjuju svojim činima. Oni su predstavnici poganskih naroda, ali i svih koji se bave znanošću, koji istražuju tajne čovjeka i prirode kako bi došli do Boga“ rekao je nadbiskup. Nakon što su se poklonili Isusu, mudraci su bili “upućeni u snu da se ne vraćaju Herodu, pa su otišli drugim putem u svoju zemlju” te je nadbiskup Puljić poručio: “Otići drugim putem daje nam povoda zaključiti kako se onaj tko Krista sretne, ne vraća istim putem. Susret s Kristom trebao bi rađati radikalnu promjenu ne samo našeg života, nego i naših puteva. Jer takav susret obično je životna prekretnica koja pokazuje drugi smjer našeg opredjeljenja“.

**ZADAR, RELJA: BLAGDAN KRŠTENJA
GOSPODINOVA – KRŠTENJE SEDMOG
DJETETA U OBITELJI FRAKIN**

Zadarski nadbiskup Želimir Puljić predvodio je svečano misno slavlje na blagdan Krštenja Gospodinova u nedjelju 7. siječnja u župnoj crkvi Rođenja sv. Ivana Krstitelja u Zadru, za vrijeme kojeg je krstio Mariju Rafaelu, sedmo dijete u obitelji Zrinke i Vedrana Frakin. Nadbiskup je podsjetio kako je u toj župnoj crkvi prije tri godine na Mali Uskrs krstio troje djece: Kristijana, peto dijete u obitelji Darije i Josipa Birkić, Emanuela, šesto dijete Zrinke i Vedrana Frakina i Dominika, sedmo dijete Katarine i Denisa Pleslića. „Svetkovina Isusovog krštenja sjeća nas i našeg krštenja koji je prvi i temeljni sakrament Crkve, vrata kroz koja se ulazi u Kristovu zajednicu. Krist je rekao ‘Tko užvjeruje i pokrsti se, spasit će se’, a Nikodemu je tumaćio kako se čovjek mora ‘preporoditi i roditi odozgor, po vodi i Duhu Svetom’. Po krštenju se nastavljaju spasenjska Božja djela iz prošlosti, kao što su spasenje Noe i njegove obitelji pred općim potopom, spasenje Izraela iz Egipta prelaskom preko Crvenog mora, uvođenje Izraela u Obećanu zemlju preko vode rijeke Jordana” rekao je mons. Puljić u propovijedi, istaknuvši kako „znakom vode Bog pokazuje da izbavlja svoje odabranike od ropstva i propasti i dariva im novi život odozgor“. „Krštenjem postajemo slični Kristu u njegovoj smrti, ukopu i uskrsnuću. U tom vidu, kršćani su od davnina krštenje svečano slavili najradije u vazmenoj noći između Velike subote i Uskrsa, kad Crkva slavi Kristov vazam, pashu, tj. njegov prijelaz s ovog svijeta k Ocu po smrti i uskrsnuću“ rekao je nadbiskup. Bog je nedohvatljiv i neizreciv, no njegovu otajstvenu prisutnost prepoznajemo u njegovim čudesnim djelima spasenja, istaknuo je mons. Puljić, dodavši da u krštenju započinje uzvišena avantura krštenika. „U krštenju koje je sakrament novog rođenja uočljive su dvije stvarnosti: jedna je vidljiva i dostupna našem vidu, sluhu i opipu, a to su formula obreda i sveta voda. Druga je izvan dosega našeg iskustva i odnosi se na milost i djelovanje Duha Svetoga. Zbog toga se u teologiji kaže da su ‘sakramenti vidljivi znakovi nevidljive milosti i Božje ljubavi i prisutnosti’. Bog ima svojih

tajna i znakova preko kojih se ljudima čini vidljivim i prepoznatljivim“ rekao je nadbiskup.

Na nedjelju Gospodinova krštenja razmatramo kako Isusa na obali rijeke Jordana nebo objavljuje Izraelskom narodu. Isus izlazi na javnu scenu nakon što je napustio Nazaret. Nalazi se kod Ivana Krstitelja pred kojim se okupilo mnoštvo ljudi koji ‘bijahu u iščekivanju’ (Lk 3, 15). „Dolazi Onaj koji će ‘krstiti Duhom Svetim i ognjem’ (Lk 3, 16). No i Isus stoji u redu kao i ostali, čeka da ga Ivan krsti. Dok uronjen u molitvi izlazi iz vode, nebesa se otvaraju uz riječi: ‘Ti si Sin moj, u tebi mi sva milina!‘ rekao je nadbiskup. Podsjetio je da riječ sakrament dolazi iz latinskoga, a znači što i grčka riječ mysterion, sveta tajna ili otajstvo. „U životu postoji puno nepoznatih stvari, tajni. Neke koje ljudi otkriju istraživanjem zovu se znanstvena otkrića. Ali ostaje puno tajnovitih stvari za koje znamo, vidimo i osjećamo da su tu, prisutne su u nama i među ljudima. No, nikad ih nećemo do kraja razotkriti: dobrotu i zloču srca, mržnju, ljubav, prijateljstvo. Te stvarnosti nosimo u sebi, a izričemo riječima, činima, gestama, znakovima ili simbolima“ rekao je nadbiskup, navodeći primjer kako prijateljstvo pokazujemo stiskom ruke, pismom, posjetom, kad želimo očitovati naklonost i pažnju. No, poklonjeni dar, knjiga ili buket cvijeća nisu prijateljstvo ili ljubav, nego se u tom činu prepoznaju, otkrivaju, izriču, događaju.

ZADAR: FESTIVAL BOŽIĆNE KLAPSKE PISME ZADAR 2018. – NATJECANJE KLAPA

‘Festival božićne klapske pisme, Zadar 2018’ održan je u petak 5. siječnja i subotu 6. siječnja u Zadru. Drugu godinu zaredom organiziran je kao dvodnevni festival koji se sastoji od svog natjecateljskog i nenatjecateljskog dijela, smotre klapa. Specifičnost Festivala je što je klapska izvedba tematski vezana isključivo za božićne pjesme vjerskog sadržaja. Svaka klapa u oba dana izvela je po dvije pjesme. Natjecanje klapa održano je u petak 5. siječnja u svečanoj dvorani Sveučilišta u Zadru. Smotra je pred brojnim posjetiteljima održana 6. Siječnja, sedmu godinu u nizu u crkvi sv. Frane u Zadru.

Na natjecanju je nastupilo šest klapa. Glasovima publike, nagradu Grand prix dobila je ženska klapa Neverin iz Kaštela Lukšića koja je izvela pjesme ‘Oj pastiri’ iz Međimurja, u obradi Rudolfa Matza i ‘Veselmo se’ iz Vodica, u obradi Eduarda Tudora. Prema odluci Stručnog suda, prvo mjesto osvojila je ženska klapa Orca iz Splita (93,66 bodova). Oni su pjevali ‘Veseli se Majko Božja’ iz Vinišća u obradi Ivane Šutić i ‘Tri hralja hodjahu’ iz Nerežišća u obradi Joška Ćalete. Drugo mjesto osvojila je mješovita klapa Kampaneli iz Donjih Kaštela (93 boda), obrada pjesme ‘U se vrime’ i ‘Božićna zvona’, autorska pjesma Vladana Vuletina. Treće mjesto osvojila je ženska klapa Neverin (90,33 boda).

Ženska klapa Stivanja iz Trogira izvela je trogirski ‘U se vrime’ i ‘Rodilo ti žito i šenica’ iz Velog Iža u obradi Joška Ćalete; muška klapa Koporan iz Poličnika, ‘Kad se Bog čovik učini’, obr. Joška Ćalete i ‘Kad se Isus Ditić u Betlem porodi’, s Hvara te ženska klapa Kolura iz Splita, pjesme ‘Solinska’ kolenda i ‘Oviga vrimena’.

Ravnatelj božićnog klapskog Festivala mo. Žan Morović, regens chorii zadarske katedrale, poželio je svima blagoslovljeno Mlado Lito, da ljubav prebiva u srcima ljudi. „Jer iz ljubavi je počelo, po ljubavi je sve nastalo, iz ljubavi se utjelovilo i u ljubavi nas spasilo“ rekao je Morović, dodavši da je i Festival plod sabiranja u ljubavi Kristovoj.

Zadarski nadbiskup Želimir Puljić čestitao je svim sudionicima i pohvalio da su sve izvedbe bile „vrlo lijepе, stručne, a klape na glazbenoj i kreativnoj visini. Sviđa mi se da je Festival dobio i dimenziju stručnog ocjenjivanja, a i svakoj klapi se prepušta da nešto kreativno unese u ono što smo tradicionalno naslijedili“ rekao je mons. Puljić.

Antonela Pilić Burić, umjetnička voditeljica klape Neverin koja je pobjednik Festivala po glasovima publike i dobitnik treće nagrade stručnog žirija, rekla je da im puno znači priznanje ocjenjivačkog suda, osobito u sastavu kakav je bio u Zadru. „Ali nagrada publike je našem srcu najmilija, jer mi i pjevamo publici. Sretne smo, volimo Zadar i nadam se da ćemo se opet vratiti“ rekla je Burić. Klapa Neverin inače njeguje duhovnu glazbu i velik dio njihovog repertoara su duhovne pjesme.

U subotu 6. siječnja održale su svoj 15. samostalni božićni koncert u župnoj crkvi u Kaštelu Lukšiću. Nedavno su se vratile iz Rima gdje su održale samostalni koncert u crkvi sv. Jeronima tamošnjim Hrvatima i zainteresiranim Talijanima. „Ono što pjevamo u duhovnoj glazbi je i naš način života. U Rimu smo predstavile način slavljenja Boga, Gospe i naš folklor iz

mnogih krajeva Hrvatske. Volimo sve kajeve naše domovine, proučavamo pjesme iz naše baštine, a Lado je meni osobno uzor“ rekla je Burić, tragom toga da se u njihovoj izvedbi međimurske božićne pjesme osjete i elementi pjevanja kakvo njeguje Lado.

Klapa Neverin je osnovana 2003./2004. g., imaju dva CD-a, Neverin i Bogorodica, posvećen Gospi i peterestruke su dobitnice Omiškog festivala klapa. I druge klapе koje su nastupile u Zadru osvojile su nagrade na raznim klapskim festivalima u Hrvatskoj.

Stručni ocjenjivački sud bio je u sastavu: predsjednik mo Ivo Nižić, skladatelj, zborovođa, glazbeni pedagog, magistra umjetnosti Nela Šarić, opera pjevačica, vokalni pedagog i prof. Tatjana Jergan Botunac, skladateljica, prof. crkvene glazbe i klavira, dirigentica orguljašica. Oni su ocjenjivali klapе u pet kategorija, ocjenama od 1 do 20, za intonaciju, dinamiku, glasovnu ujednačenost, ritam i interpretaciju. Članovi Suda su istaknuti promicatelji zadarske kulture koji su osvojili i domaća priznanja i međunarodne nagrade za svoje glazbeno stvaralaštvo.

ZADAR: FESTIVAL BOŽIĆNE KLAPSKE PISME ZADAR 2018. – SEDMA SMOTRA KLAPE U CRKVI SV. FRANE

Na sedmoj Smotri klapа u crkvi sv. Frane u Zadru u subotu 6. siječnja pred brojnim posjetiteljima nastupilo je dvanaest klapа iz Zadarske nadbiskupije: muške klapе Ad hoc, Asseria, Koporan, Ponistra, Težaci, Zvono, ženske klapе Karmel, Uzorita, Zikva, mješovite klapе Maraška, Puntadura i Vokalni sastav Magnificat.

Uvodno je sve pozdravio mo Žan Morović, ravnatelj Festivala božićne klapske pisme. Na kraju smotre, zadarski nadbiskup Želimir Pujić rekao je kako tradicionalne i suvremene izvedbe božićnih pjesama pokazuju koliko je Božić srastao s našim narodom, ljudima, s hrvatskom tradicijom, kulturom, običajima, svakodnevicom.

„To je tako blisko pa pitam što bi bilo od naše kulture i života, da Bog nije došao k nama.

Došao je da nam obogati svagdašnjicu. Blizu je kad mu pjevamo, služimo, kad se častimo“ rekao je mons. Puljić. Zahvalio je pjevačima što su „svojim nastupom pučkih pjesama kojima izražavamo radost Isusovog rođenja uprisutnili božićno otajstvo“. Zahvalio je mo. Žanu Moroviću, ravnatelju Festivala koji klapе okuplja već sedam godina i franjevcima za domaćinstvo, „da još jednom možemo doživjeti što znači božićno otajstvo, pjevajući Bogu koji se utjelovio i ljudi obradovao“.

‘Festival božićne klapske pisme, Zadar 2018’ održao se kao zadnji događaj u sklopu manifestacije Krševanovi dani kršćanske kulture u organizaciji Zadarske nadbiskupije. Podržali su ga i Sjemenište Zmajević, Sveučilište u Zadru kao domaćin klapskog natjecanja, uz potporu Zadarske županije i Grada Zadra te sponzora Kaldera i Gastro Iž.

Prvi, natjecateljski dio Festivala održan je u petak 5. siječnja u svečanoj dvorani na Sveučilištu u Zadru. Drugu godinu zaredom organiziran je kao dvodnevni festival koji se sastoji od svog natjecateljskog i nenatjecateljskog dijela, smotre klapа. Specifičnost Festivala je što je klapska izvedba tematski vezana isključivo za božićne pjesme vjerskog sadržaja. Svaka klapа u oba dana izvela je po dvije pjesme.

ZADAR: SVEĆENIČKA REKOLEDIJA ‘IZAZOVI BRAKA U MODERNOM DRUŠTVU’ – IZLAGANJE NIKOLINE NAKIĆ

O temi „Izazovi braka u modernom društvu“ na svećeničkoj rekolekciji zadarskog prezbiterija u srijedu 10. siječnja u dvorani sjemeništa ‘Zmajević’ u Zadru govorila je Nikolina Nakić,

kolumnistica i blogerica, majka četvero djece. Uz vlastita promišljanja temeljem i iskustva roditeljstva, Nakić je kao zahvalni izvor o toj temi spomenula knjigu 'Bogoubojstvo Zapada' Zorana Vukmana. Nakić smatra da se „najveća bitka između duhovnog i materijalnog svijeta, neba i zemlje, ljudi i palih anđela, vodi u području svetosti braka i cjelebitosti obitelji. Sve bitke koje povijest pamti, nisu do gležnja majci svih bitaka koja se upravo vodi – bitki za čovjeka, njegovo posvećenje i put za nebo preko sakramenta svete ženidbe“ istaknula je predavačica. Opisala je značajke faktora koji rastaruču brak. To su redefinicija braka kao zajednice žene i muškarca, agresivno nametanje gender ideologije i uništavanje jedne od glavnih svrhovitosti braka, čina prokreacije, dakle pobacaj. „Katolička crkva još jedina stoji na braniku zaštite braka i obitelji. Postoji istina neovisno o interesima i ideologijama. Dijete treba majku i oca. Najbolja okolina za zdravo i sretno odrastanje je funkcionalna heteroseksualna obitelj. Ne vrijedi uspoređivati disfunkcionalnu heteroseksualnu obitelj s funkcionalnom istospolnom. Valja uspoređivati iste redove veličina“ rekla je Nakić, istaknuvši da je „brak nebeski biser koji svi žele uništiti. Zato ga budno imamo čuvati. On je izvor potomstva kroz vjekove. Ljepota braka leži u različitosti supružnika. U braku nema utjehe mimo ljubavi. Ona radi dvjema rukama. Jedna se zove strpljenje, a druga praštanje“ rekla je Nakić.

Predavačica je govorila i o muško ženskim ulogama te upozorila kako udaljavanjem od izvornog idealja, „današnji mentalitet podriva i uništava muškost i ženskost, samim time prirodni i zdravi odnos u brakovima. Suvremenii muškarac je ugrožen zato što je udaljen od svoje biti“ rekla je Nakić. Opisala je kontekst udaljavanja muškarca od boravka u prirodi i rada u doticaju sa zemljom, kao još jedan faktor kojim su „muškarci pretvoreni u slabiju imitaciju žene“ baveći se kućanskim poslovima, čemu su doprinijele i žene. „Majka je kao ogromno sunce usred malog obiteljskog svemira koji lako zapada u tamu ako ga njena ljubav ne grijije. Kad bi žene bile svjesne svoje važnosti i uloge u obiteljima i preko njih posredno u svijetu, ponizno bi pitale mogu li one to ostvariti, umjesto

što truju svoja srca i umove u raznim feminističkim pokretima koji prividno se boreći za tzv. ženska prava, umanjuju ženinu iskonsku bit i dar koji je samo njoj darovan i svojstven“ istaknula je Nakić.

„Dok je ženina moralna snaga prije svega njeđuguća, muška je braniteljska. Vjernost Božjoj istini daje mu autoritet protiv kojeg se zlo ne može boriti i poželjnost kojom privlači ukućane. U muževnoj svetosti dana mu je moć Riječi. Zato što je braniteljska, muška vjernost je stalno na iskušenju“ rekla je Nakić, podsjetivši na glasine već od malena kako muž smije učiniti preljub, a žena ne. „Vjernost je donositeljica mira i života svih u obitelji i onih s kojima obitelj dolazi u kontakt“ potaknula je na življjenje vjernosti Nakić.

Predavačica je govorila i o društveno-kulturnom kontekstu koji omalovažava vrijednosti tradicije kao nazadne i napada brak. „Zapad je postao materijalni gigant, a duhovni patuljak. Zašto? Čovjek istinski nadilazi sebe samo kad ljubi, kad je spreman na žrtvu za druge, a mi smo tu sposobnost izgubili. Današnje vrijeme je vrijeme profinjenog egoizma. Kako se žrtvovati za bilo što, kad nam je usađen prezir prema tradiciji, ako više ne poznajemo ljubav bez interesa, taj smo pojam okaljali. Kada nam ništa nije sveto, onda smo prazni, kad smo prazni, postajemo beščutni. A ima li veće okrutnosti od bezosjećajnosti“ upitala je Nakić, upozorivši na prevlast konzumerizma i psihoze potrošnje koja je postala psihozom života. „Kršćanstvo je odgojilo kulturnu Europu, da bi se ona od 18. i 19. st. počela odricati vlastite velike baštine. Od Francuske revolucije traje proces velikog

europekog dememoriranja kršćanske memorije. Potpuno nekritički su prihvaćeni stereotipi o retrogradnoj ulozi kršćanstva. Racionalizam i materijalizam su prevladali u odnosu na svijet o transcedenciji“ upozorila je Nakić, dodavši kako je ‘europeksi duh’ postao sinonim za ‘naprednog’ Europejca, nasuprot ‘nazadnjaštvu kršćanstva’.

“Glavni proizvođači suvremenih dogmi su liberalni mediji. Nitko poput njih nije u stanju prodrijeti u umove i oblikovati ih. Taj virus polako osvaja institucije, ulicu po ulicu, dok ne zavlada cijelom gradom i pretvori ga u ruševine. Taj virus je ideologija koja cilja u srce tradicije, u brak i obitelj, u ljudske tradicijske vrednote koje su još u prošlom stoljeću bile samorazumljive. Na Zapadu imamo novo vjerovanje, opet u ime slobode, jednakosti i bratstva, pod zastavom duginih boja“ rekla je Nakić, istaknuvši kako je zastava duginih boja, simbol svjetskog LGBT pokreta od 1978. g., potpuna inverzija inicijalnog značenja duge kao saveza uspostavljenog između čovjeka i Boga. „U slučaju duginih boja na toj zastavi skrivena je simbolika oponašanja stvaranja: novi savez, ali ne više s Bogom. Rodna ideologija je nova neopoganska sekularna i globalna pseudoreligija sa središnjim gay kultom. Naposljetku smo došli do dekonstrukcije logike, zdravog razuma, prirodnog i vizualnog, a pojmovi ženstva i muževnosti izgubljeni su u vrijednosnom kaosu. Krizom muževnosti okoristila se gender ideologija i od androginosti i transvestitstva stvorila pseudoreligijsko vjerovanje da spol i rod nisu definitivno određeni, nego su subjektivni i relativni“ upozorila je Nakić, istaknuvši da se ne može vjerovati istovremeno u gender ideologiju i kršćanskog Boga. „Ne može se biti i za i protiv unutar dva potpuno suprostavljeni sustava, a da čovjek u sebi ne bude nemiran i podijeljen. Jedan taj sustav je laž, drugi je istina. Kako su ljudi bili kadri tako lako odbaciti tisućljeća civilizacijske tradicije, da bi vjerovali jednoj novoj ljudskoj izmišljotini? Čak nisni ne pokušavaju uvjeriti argumentima, nego moralističkom, pravnom i društvenom prisilom pod prijetnjom stigmatiziranja pa i socijalnog izopćenja, ako ne prihvativmo pravila gay ideologije“ upozorila je Nakić, podsjetivši

da ozbiljan dijalog onemogućuje i to što se protivnika rodne ideologije proglašava nazadnim, homofobom koji zaslužuje javni prezir.

Nakić je podsjetila da je 18. siječnja 2006. g., kad je umirovljeni papa Benedikt XVI. najavio svoju prvu encikliku „Bog je ljubav“, tog istog dana Europski parlament usvojio zakon protiv diskriminacije homoseksualaca kojeg je Vatikan protumačio kao uvod u priznavanje istospolnih brakova u Europskoj uniji. „Do danas je tzv. gay brak postao opće uvriježena činjenica na Zapadu, a zapadna javnost je većinom pacificirana u prihvatanju gay agende. Takozvani gay brakovi i kao posljedica posvajanje djece, na Zapadu su postali realnost. Vijeće Europe i Europski parlament proteklih desetak godina donijeli su opširnu legislativu i rezolucije o zaštiti prava LGBT populacije te se čini da je to jedini smisao njihovog postojanja. Da su barem maleni dio truda uložili u donošenje zakonskih normativa za zaštitu djece i obitelji“ upozorila je Nakić.

Govoreći o pobačaju, predavačica je rekla da je „zajednica kojoj je jedna od glavnih svrha prokreacija, postala egzekucijsko poprište, bojno polje na kojem su žrtve nerođena djeca. Tužna je i žalosna činjenica da smo pobili više djece pobačajem, nego što je ubijeno ljudi u svim svjetskim ratovima. Smrt nikada ne može biti rješenje, samo život“ poručila je Nakić, istaknuvši: „Kako se tu ne radi o prirodnoj smrti, nasilni prekid ljudskog života ja nazivam ubojstvom. Društvo naziva pobačaj ljudskim pravom, radeći tako paradoks svih paradoksa: pravu na život prepostavljamo smrt“ istaknula je Nakić. Izrazila je razumijevanje da mnoge obitelji žive u teškoj materijalnoj situaciji, no nema opravdanja logika da je važnije imati nego biti, zbog koje ljudi biraju smrt, „tješći se da djetetu ne bi mogli priuštiti sve što mu je potrebno. Kao da mu je potrebno išta osim roditeljske ljubavi! Praznine liječimo tako da kuće pretvaramo u zvjerinjake, umjesto dječjeg gugutanja iz stanova odzvanjaju laveži i mijaukanja. Umjesto da djecu vodimo u šetnju, na uzici vodimo pse. S njima razgovaramo više nego jedni s drugima, prema njima iskazujemo nježnost koju smo mogli podariti svome dje-

tetu“ istaknula je Nakić, zaključivši da je, unatoč svim izazovima, moguće živjeti sveti brak. Uspjeh u zaštiti braka i obitelji vidi u uspješnoj suradnji Katoličke Crkve i civilne scene pohvalivši njenu aktivnost u tom smislu. Svećenike je ohrabrla da se ne umore nastaviti biti glas srca i savjesti supružnika i obitelji.

ZADAR: SVEČANA VEČERNJA UOČI SVETKOVINE SV. STOŠIJE U KATEDRALI

„Ponosni smo što imamo tako uzornu ženu, sv. Stošiju, kao nebesku zaštitnicu. Zahvalni smo i našim precima što su je voljeli, štovali je i na mlađe generacije prenosili odanost sv. Stošiji, prije dvanaest stoljeća. Zadar i Zadarska nadbiskupija našli su u njoj izvrstan primjer života, ures Grada Zadra i Nadbiskupije. Zato joj kličemo ‘Popjevkom veselom blagdan objavite, Stošiju blaženu, Zadrani častite’“ poručio je zadarski nadbiskup Želimir Puljić u propovijedi svečanog misnog slavlja sa Svečanom Večernjom koje je u nedjelju 14. siječnja, uoči svetkovine sv. Stošije, predvodio u katedrali sv. Stošije u Zadru. Koliko je Stošija svojim moćnim zagovorom pratila život Zadrana, potvrđuje i činjenica da je zadarska katedrala prvotno bila posvećena apostolskom prvaku sv. Petru; ali od 9. st., kako je biskup Donat donio moći sv. Stošije u Zadar kao dar za posredovanje mira između Istoka i Zapada, zadarska prvostolnica nosi ime te ranokršćanske mučenice podrijetlom Rimljanke, mučeništvom Srijemkinje, a štovanjem Zadranke.

Dok su sv. Stošiju na Božić 304. g. u Srijemskoj Mitrovici, za vrijeme progona kršćana od strane cara Dioklecijana spaljivali na lomači, „vjeru je svjedočila i pjevala. Zato se zove Uskr-

snica – Anastazija. Ničeg se nije bojala. Kad se opredijelila za Isusa, ni u smrti je nisu mogli razdvojiti od Krista. U jeku žestokih progona kršćana činila je djela ljubavi, tješila je i hrabriла klonule i nemoćne. Kad joj je prefekt Lirika Probo prigovorio zašto to čini, zašto ispovijeda vjeru u Krista kad su oni to zabranili, zašto pomaze utamničenim kršćanima. Na ta je pitanja jasno odgovorila: ‘Da, bez straha sam to činila, pomagala kršćanima, pazila ih kao zjenicu oka svoga. Hrabrla sam ih, tješila u nevoljama i noge im cjelivala, kako umorni i iscrpljeni ne bi klonuli’ podsjetio je mons. Puljić na Stošijsne riječi, predane Crkvi kao zapis njenog svjeđočanstva.

Stošijin duh opisuje i sadržaj iz navještene Božje riječi po Knjizi Siraha, koji se obraćao sunarodnjacima žečeći ih učvrstiti u vjernosti i štovanju pravog Boga. Želio ih je ohrabriti u kušnjama i sačuvati od zavodljivosti poganske civilizacije koja ih je u to vrijeme okružila, baš kako je to činila i sv. Stošija. „U Sirahovo vrijeme mali izraelski puk proživljava teške dane jer prodiru teški poganski običaji, pa se mnogi odriču vjere otaca i kidaju sveti savez. Siraha to boli, uz probleme s narodima koji su počeli okupirati zemlju i odvoditi narod u ropstvo. Sirah u to vrijeme pruža narodu praktične moralne opomene, pouke i smjernice. Osjeća se napuštenim, ali ima povjerenja u Boga koji vodi povijest naroda i kaže mu: ‘Ti si moja nada, izvor i sigurnost’“ rekao je nadbiskup Puljić, podsjetivši da se na svetkovinu sv. Stošije slavi i dan međunarodnog priznanja Republike Hrvatske.

Uz taj dan „prisjećamo se i ratnih dana tjeskobe koju smo proživljivali. Jedina nada nam je bila krunica koju su branitelji nosili, sklopljene ruka i povjerenje u Boga. Ali nismo gubili nadu. Imali smo, poput Siraha, povjerenje u Boga koji vodi povijest naroda i pojedinaca“ rekao je mons. Puljić, poželjevši da bismo „nakon svega što smo proživjeli, sada trebali gledati drugim očima. Da se sad ne izgubimo. Da nam se sada pamet ne pomuti. Nego istim povjerenjem, zahvalni Bogu što ga možemo slaviti, gledati drugim očima na narodnu i svjetsku povijest koja se odvija“ potaknuo je nadbiskup.

IZ ŽIVOTA ZADARSKE CRKVE

Istaknuvši da hrvatski narod dijeli iskustvo i pročitanog psalma pouzdanja, radosne hodočasničke pjesme povratnika: „Među poganima tad se govorilo, silna im djela učini Gospodin“, nadbiskup je poželio da hrvatski narod u sadašnjem vremenu ne napušta svoja ognjišta i svetišta.

„Koliko god bili slabi, Bog nas ospoznjava sakramentom krštenja i drugim sakramentima, da činimo silna djela. Ne samo ospoznjava, nego nas i poziva, potiče i želi da budemo činitelji dobra, da nam ne dojadi činiti dobro. Da se ne umorimo, da budemo svjedoci njegove dobrote u narodu i obitelji. Bog je dao čovjeku u njegovoj neznatnosti da čini silne stvari i pobjeđuje sebe, zlo i neprijatelja. To se osobito očitovalo u životu sv. Stošije“ istaknuo je mons. Puljić.

Na kraju svečanog liturgijskog slavlja, nadbiskup Puljić je zaslužnim pojedincima i institucijama uručio Priznanje sv. Stošije za njihov doprinos u životu župe, javnom i kulturnom djelovanju od općeg dobra. „Time svi zajedno na simboličan način zahvaljujemo Bogu kako i u ovo vrijeme zavodljivog poganskog mentaliteta djeluje duh sv. Stošije. Među nama ima divnih, odvažnih pojedinaca, vjernika i institucija koji se ne srame svog uvjerenja pa hrabro svjedoče ono u što vjeruju. Uz to, poput sv. Stošije, pomažu, služe potrebnima, bodre klonule i brane ugrožene. Taj duh sebedarja osobito smo osjetili u teškim danima stradanja u Domovinskom ratu“ rekao je nadbiskup Puljić, u zahvalnosti Bogu što duh sv. Stošije i danas živi.

Priznanje sv. Stošije dobili su sljedeći: za svjedočanstvo vjere u službi župne zajednice i potreba Crkve, kao sakristani i osobe koje vode brigu o liturgijskom ruhu i posuđu, pjevači i predmolitelji, osobe koje čiste i uređuju crkvu: Milan Jurić, župa Rođenja sv. Ivana Krstitelja, Biograd – Kosa; Mira Kapović rođ. Vučetić i Luzarka Čepić, župa sv. Jurja, Vir; Katica Kusić ud. Ivana, Bezgrešno začeće BDM, Barbat; Darija Santini, Uznesenje BDM, Belafuža, Zadar; Silvija Bukulin, katedralna župa sv. Stošije, Zadar; č. s. Jozefina Bagarić, Bezgrešno začeće BDM, Puntamika, Zadar i Mafalda Vukoša,

Sv. Nikola, Crno; članovi Društva Srca Isusova i Marijina za aktivnosti u župi Rođenja BDM, Benkovac.

Marica Deur za odanu zauzetost u Nadbiskupskom sjemeništu Zmajević Zadar u kuhinji, dr. med. Marko Prendža za osobitu zauzetost oko zdravstvene skrbi sjemeništaraca. Rade Šimičević, ravnatelj zadarske Gimnazije Vladimira Nazora, voditelj Županijskog stručnog vijeća ravnatelja Srednjih škola u Zadarskoj županiji, za osobiti angažman na području odgoja i obrazovanja. Mo. Ivo Nižić i zbor Condura Croatica Zadar kojeg mo. Nožić vodi, za doprinos u području vjere i kulture, liturgijske glazbe i bogato glazbeno stvaralaštvo i djelovanje. Oratorij ‘Svit za Spasom vapije’ autora mo. Nižića izveden je nedavno u zadarskoj katedrali u sklopu manifestacije ‘Krševanovi dani kršćanske kulture’. Dr. Stipan Kujundžić Šuntić, slikar, za izložbenu darovnicu ‘Portreti zadarskih nadbiskupa i svetaca zaštitnika Zadra’, izloženu također u sklopu te manifestacije u Gradskoj loži u Zadru, a potom je dr. Kujundžić daruje u trajno vlasništvo Zadarske nadbiskupije.

Za hrabrost i angažman u izloženosti prirodnim nevoljama, požarima i poplavama, za visoki stupanj spremnosti u obrani ugroženih ljudi i imovine ugrožene požarima na kopnu, priobalju i otocima: Protupožarna eskadrila (PPE) 93. zrakoplovne baze Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane (HRZ i PZO) Oružanih snaga RH iz vojarne ‘Pukovnik Mirko Vukušić’ iz Zemunika, u ime koje su Priznanje primili bojnici Tomislav Vacenovski i Darko Kučej te Javna vatrogasna postrojba Zadar, u ime koje je Priznanje sv. Stošije primio njen zapovjednik Željko Šoša, za učinkovito gašenje požara diljem Hrvatske i pomoći kod velikih poplava koje su u jesen 2017. g. bile zahvatile zadarsko područje.

Bojnik Vacenovski rekao je da je čast primiti Priznanje zaštitnice Grada Zadra. „Ono je zahvala svim pilotima i tehničkom osoblju za sve što čine u obrani od požara. Obranili smo Zadarsku županiju i cijelu Hrvatsku od požara u sezoni koja je ocijenjena sezonom najintenzivnijeg djelovanja zračnih protupožarnih snaga. U Zadarskoj županiji sudjelovali smo u gašenju

oko 100 požara u 2017. g., a posebno se ističu požari u okolini Zadra i Benkovca 21. kolovoza 2017. g. Toga dana zračne snage gasile su više požara koji su se na pojedinim lokacijama spojili u jednu vatrenu frontu. No, uspjeli smo sve požare staviti pod nadzor, a samo toga dana izbačeno je oko tisuću vodenih bombi. To je ujedno bio i najveći broj izbačenih vodenih bombi u jednom danu. Također, na požarima kod Zadra i Benkovca proveli smo oko 90 sati naleta na požarišta, što je najveći broj provedenih sati u akcijama gašenja požara u jednom danu u cijeloj protupožarnoj sezoni“, rekao je bojnik Vacenovski, u zahvalnosti što je i Zadarska nadbiskupija uz proslavu svoje zaštitnice sv. Stošije, koja je u vatri osuđena gorjela zbog vjernosti Kristu, prepoznala njihovo vrijedno djelovanje.

U misi su suslavili i vojni biskup Jure Bogdan, kanonici Stolnog kaptola sv. Stošije i drugi svećenici, među ostalima i Josip Knežević, rektor i Marko Mikić, vicerektor Bogoslovnog sjemeništa u Sarajevu, kao izaslanici vrhbosanskog nadbiskupa, kardinala Vinka Puljića. Na kraju slavlja, biskupi i svećenici su otišli u pokrajnu lađu sv. Stošije pred svetičin sarkofag u kojem počivaju njene moći, kojeg je nadbiskup Puljić pokadio, uputivši molitvu za potrebe cijelog hrvatskog naroda, njegovu sadašnjost i budućnost.

ZADAR: MISNO SLAVLJE NA SVETKOVINU SV. STOŠIJE, ZAŠTITNICE ZADARSKE NADBISKUPIJE – mons. Vjekoslav Huzjak

Na svetkovinu sv. Stošije, zaštitnice Zadarske nadbiskupije i naslovnice zadarske katedrale, svečano koncelebrirano misno slavlje u zadarskoj prvostolnici sv. Stošije u ponedjeljak 15. siječnja predvodio je bjelovarsko-križevački biskup Vjekoslav Huzjak. „Snaga i izbavljenje čovjeka je u Bogočovjeku, u Isusu Kristu. Nema drugog imena pod nebom po kojem se možemo spasiti. To je tlo i snaga iz koje je izrastao i život sv. Stošije. Gledajući naš kršćanski život u svjetlu Stošijinog života, zapitajmo se jesmo li spremni i mi danas dati svoj život iz svjedočanstva za Krista“ potaknuo je mons. Huzjak u propovijedi.

„Netko bi mogao reći za Stošiju žena, krhka, u vremenu kad žena nije imala posebnu poziciju i ulogu u društvu. Bila je iz patricijske obitelji. Morala se protiv svoje volje udati za rimskog patricija Publija. Nije mogla izraziti svoje htijenje, da bude poštovano. Ali Stošija je već bila urasla u Krista. Već je svoj život odlučila posvetiti Bogu i usmjerila ga je u pravom smjeru. Zbog Boga je smatrala da je to jedini put koji može osmisiliti njen život i posvetiti do kraja. Zato se suprotstavlja, ne na način da se nije udala, nego kako da čuva svoje djevičanstvo koje želi posvetiti Bogu. Bajes muža je planuo i zatvorio je u kućni pritvor. U tom pritvoru tješio ju je budući mučenik, svetac Krševan, kojeg Zadar također slavi kao svog zaštitnika“ rekao je mons. Huzjak.

Biskup je podsjetio da je Stošija od svoje majke primila vjeru, snagu predanja Bogu i svijest da je Bog temelj i snaga našeg života, da nema drugoga. U obitelji je susrela Krista, kao gnezdu iz kojeg je izrasla vjera koja je njen srce, nutrinu i tijelo preobrazila u posvećenje Bogu.

„Na tu nas vjeru poziva Krist. Tu vjeru priziva apostol Pavao kad pita ‘Tko će nas rastaviti od ljubavi Kristove?’. Tko nas može rastaviti, ako smo urasli u Krista. Nema toga čovjeka, bogatstva, vlasti ni prisile. Bog je onaj koji svoje drži i podržava“ poručio je mons. Huzjak. Zato je cijeli Stošijin život, i nakon smrti njenog muža, svjedočio njenu vjeru. Rasprodala je imanje i dala sirotinji. Posvetila se ljudima koji su bili progonjeni zbog vjere u Krista. „Nije se bojala progonjenima zbog vjere iskazati milosrđe, dati im potrebno i dostojno ih pokapati, svjesna da svoj život svaki dan stavlja na pladanj. Svaki dan moglo je i nju stići isto što je stiglo i one koje je dvorila. To se i dogodilo“ rekao je biskup Huzjak, dodavši kako je Stošija znala da će je iz svih nevolja i tjeskoba izbaviti Bog.

„Vatra je izgarala njeno tijelo, ali nije bila jača od vatre ljubavi koju je ona nosila u svom srcu. Zato je Stošija pjevala Bogu kad je vatra spašljivala njeno tijelo. Bog je uzeo sebi Stošiju na svjedočki način. Potpuno je svoj život predala Bogu, tragom Isusove ‘Tko izgubi život svoj poradi mene, spasit će ga’. Stošijin život je poziv nama. Ona je točno odredila za koje

će vrijednosti živjeti, dati svoj život i umrijeti. I nije se kolebala ni u jednom času. Prionuvši uz Krista, išla je ravno k njemu. Znala je radi kojih se vrednota isplati dati život. To je živjela svim srcem, dušom i tijelom. Zato je Stošija nama uzor. Ali, nije nama samo diviti se njenom životu i sjvedočanstvu. Nego je nama kao kršćanima u svijetu koji sve više postaje neprijateljski prema Bogu i Crkvi, pitati se koje su to vrijednosti, za što sam ja spremam dati svoj život“ potaknuo je biskup Huzjak, upozorivši da ne živimo kao da Boga nema. Da se ne damo zavoditi onime što nas udaljava od Krista.

„Treba ukalkulirati sve što čovjek u životu ima, pa odvagnuti što je vrijednije. Sv. Stošija je odvagnula. Na jednoj strani je bilo Božje, a na drugoj ljudsko koje je prozrela, da bi mogla biti vjerna i služiti Bogu. Nastojmo svojim životom naslijedovati život sv. Stošije, da nas Gospodin u sili i snazi svoga Duha vodi u današnjem svijetu, da bismo u njega unosili Božje što spašava čovjeka. Jer samo Bog spašava čovjeka. Od čovjeka se ne može nadati spasenju, samo od Bogočovjeka Krista. Tu vjeru i ljubav živjela je i sv. Stošija“ poručio je mons. Huzjak.

Spominjući napade na Crkvu, upozorio je da se Crkvu u javnosti uglavnom doživljava kao izvor skandala. „Zamislimo vrijeme sv. Stošije, kad je biti kršćanin značilo svaki dan moći biti bačen zyjerima, ubijen. Danas doživljavamo napade lažima. Ako u nama djleuje ljubav Kristova i Krista svjedočimo svijetu, ništa nas ne može rastaviti od njegove ljubavi“ rekao je biskup, u tom vidu spomenuvši polemike oko Istanbulske konvencije. „To je pitanje kršćanske antropologije, kršćanskog nauka o čovje-

ku. Priča o nasilju tu je samo pokrov za ono što se hoće postići. Tko bi bio protiv da se suzbija nasilje svake vrste? Nasilje je, nažalost, postalo globalna igra. I djeca igraju kompjuterske igre pune nasilja. To znači da u čovjeku nedostaje Božje ljubavi i zauzetosti za čovjeka, kako je živjela sv. Stošija. Ona je iz ljubavi prema Kristu brinula za proganjene i potrebne, ne iz koristoljublja. Iz ljubavi prema Kristu svoj život je posvetila čovjeku“ poručio je biskup, potaknuvši da tako možemo činiti i mi svaki dan u svojim sredinama.

„Možemo unositi Božju ljubav koja jedino može spasiti svijet i izvesti na pravi put. Možemo odgajati djecu ljubavlju i vjerom, da ta dva stožerna trenutka nose čovjeka kroz cijeli život“ rekao je mons. Huzjak, podsjetivši da su naši preci nosili vjeru u srcu, a iz vjere je izrasla ljubav prema Bogu i čovjeku. „To je živjela sv. Stošija. To je poziv i nama da gradimo međusobne odnose na onome što je Božje, jer to nas jedino može spasiti. Koje vrijednosti vode naše živote? Često susrećemo ljudе koji su spremni odreći se vjere zbog novca, vlasti, prolaznoga i materijalnoga“ upozorio jemons. Huzjak, spomenuvši u tom vidu korupciju.

Krajem listopada 2017. g. mons. Huzjak je bio u Rimu na simpoziju o budućnosti Europe, gdje je citirana sljedeća misao Roberta Schumana, zagovaratelja ujedinjene Europe. „Govoreći o Europi kao demokraciji, Schuman je rekao: ‘Demokracija će biti kršćanska ili je neće biti. Ne bude li kršćanska, onda će kliziti u korupciju, a korupcija nužno vodi u diktaturu’. Jednostavna formula koju možemo gledati oko sebe, u Hrvatskoj i svijetu. Ako nema kršćanskih načela koja vode i stvaraju odnose među ljudima, ako kršćanski principi ne vode ljudе koji odlučuju na visokim razinama, poduzeća, banaka, politike i gospodarstva; ako oni budu vođeni koruptivnim principom, a korupcija znači uzeti ono što nije moje, to je krađa. Ako sam spremam uzeti ono što nije moje, to znači da demokracija koju ja živim nije kršćanska. Ona je daleko od Krista, daleko je od kršćanstva. Korupcija vodi u diktaturu kad se vidi da se dalje ne može, jer politika traži spas čvrstom rukom“ upozorio je biskup Huzjak.

Bjelovarsko-križevački biskup čestitao je drevnoj Zadarskoj Crkvi svetkovinu zaštitnice koja u sebi sjedinjuje otajstvo Božića (kad je mučena) i Uskrsa, životom i imenom (Anastazija, Uskrsnica), u zahvalnosti Bogu koji nas čini jednom svetom i katoličkom Crkvom, sjedinjujući nas osobito u trenucima kad slavimo nebeske zaštitnike „koji su izabrani od naših predaka da bdiju i prate svojim zagовором i molitvom rast i život Crkve“.

Podsjetivši kako navještena Božja riječ po Sirahu pokazuje potrebu utemeljenja života u Bogu, biskup je rekao da se prorok Sirah našao u muci, laži, podmetanju, na rubu smrti. „Ne našavši od ljudi zaštitu i pomoć, okreće svoj pogled, srce i život prema Bogu koji jedini može biti izbavljenje i spasenje u nevolji i muci. Tko može rastaviti od Krista nas koji smo krštenjem urasli u Kristov život? Apostol Pavao završava snažnom ispoviješću vjere: Nadmoćno pobjeđujemo po Kristu koji je za nas umro i uskrsnuo. To je snaga vjerničkog žviota. Isus nas tako snažno zove sebi“ poručio je predvoditelj slavlja, istaknuvši: „Hoće li tko svoj život sačuvati, mora ga izgubiti za logiku i način razmišljanja ovoga svijeta. Jer Isus je rekao svojima kad ih je slao u svijet: ‘Živite u svijetu, ali vi niste od ovoga svijeta’. Mi smo njegovi. Isus je došao navijestiti Oca nebeskoga, milosrđe Boga koji snagom Duha Svetoga može čovjeka uzdići iznad onoga što je samo ljudsko“ poručio je biskup Huzjak, zamolivši zagovor sv. Stošije da možemo živjeti po primjeru kršćanskih vrijednosti koje je ona živjela.

Na početku mise, u pratinji zadarskog nadbiskupa Želimira Puljića i svećenika, među kojima je bio i fra Andrija Bilokapić, provincial Franjevačke provincije sv. Jeronima, mons. Huzjak je pokadio moći sv. Stošije pred mramornim sarkofagom gdje se nalaze, u pokrajnoj lađi katedrale, podno velike slike sv. Stošije koja je prikazuje raširenih ruku u okovima; odozdo je muče mučitelji, a odozgor je pohode anđeli pjesmom, približavajući vijenac slave na njenu glavu. Biskup je zatim okadio i Stošijin relikvijar, oblik njene glave i poprsja, izložen pokraj velikoga križa Raspetoga u prezbiteriju katedrale sv. Stošije. Svečano pjevanje je

predvodio Katedralni zbor sv. Stošije pod ravnjem dirigenta mo. Žana Morovića i u orguljaškoj pratnji Dragana Pejića.

ZADAR: ZAKLJUČENA SVETKOVINA

SV. STOŠIJE, misnim slavljem koje je predvodio mons. Jure Bogdan

„Svetost se ne sastoji u tome da se hvalimo kako smo vlastitim silama ispunili neku psihofizičku disciplinu i dosegli neko uzvišeno stanje uma. Svetost je u tome da ponizno i strpljivo, iz ljubavi prema Bogu i bližnjemu, prihvaćamo velike i male izazove života, da u svemu tražimo Božju volju, a ne svoju. Svetost je spremna uhvatiti se u koštač sa svim problemima jer crpi snagu iz Isusa Krista i njegovog križa“ poručio je mons. Jure Bogdan, vojni ordinarij u RH, na svečanom koncelebriranom slavlju koje je na svetkovinu sv. Stošije, zaštitnice Zadarske nadbiskupije i naslovnice zadarske katedrale, predvodio u zadarskoj pravostolnici u ponedjeljak 15. siječnja.

Sveta Stošija, ‘najslavnija građanka Zadra’, čiji je kult štovanja raširen na kršćanskom Istoku i Zapadu, podnijela je mučeništvo na Božić 304. g. u Srijemskoj Mitrovici, za vrijeme progona cara Dioklecijana. Stoga je u svjetlu božićnog otajstva Božjeg utjelovljenja biskup Bogdan u propovijedi razmatrao kako „sv. Stošija i drugi kršćanski mučenici svjedoče o temeljnem suglasju ljudske naravi i svjetla vjere“.

„Ateizam 19. i 20. st. proglašio je: ‘Bog je mrtav! Bog ne postoji!’ Hoće li pogubne ideologije 21. st. proglasiti: ‘Čovjek je mrtav! Čovjek ne postoji’!? Čini se da im je to cilj!?. Jer prema njima ne postoji univerzalna ljudska narav?! Osluškivanjem glasa prirode, Božjeg stvorenja, očuvat ćemo naše obitelji i čitavo društvo od pogibeljnih umotvorina i apstrakcija bez temelja u stvarnosti“ poručio je mons. Bogdan, istaknuvši: „Nije potrebno biti katolik ili kršćanin kako bismo uvidjeli temeljne istine o spolnosti, braku i obitelji. Realistična filozofska antropologija promatra cjelokupnu stvarnost čovjeka kao jedinstvene osobe, obdarene duhom i tijelom, ne svodeći ga ni na apstraktni um ni na biološko-kemijski sustav.“

Unatoč zaglušne buke glasova koji se dižu protiv Katoličke Crkve i njenog nauka, ne smijemo zaboraviti da na području spolnosti i obitelji Crkva ponajprije naučava ono što je prirodom već upisano u ljudsku narav i savjest, a Evangelijem samo potvrđeno i usavršeno. Vjera ne sputava narav, nego je oslobađa grijeha kako bi se potpuno mogla ostvariti u slobodi, istini i ljubavi. Tada čovjek postaje kadar razviti nesebičnu plodnost koja se krije u pšeničnom zrnu“.

Pšenično zrno, koje je bilo i Isusov životni put, slika je spremnosti na žrtvu, ali istodobno predstavlja nadu. „Govoreći o uskrsnuću, sveti Pavao koristi sliku pšeničnog zrna koje se nakon smrti preobražava u novi život. Tako križ postaje ključ kojim nam se otvaraju vrata Neba“ rekao je vojni ordinarij.

Djelotvorna sredstva za dublje upoznavanje i ulazak u zajedništvo Oca, Sina i Duha Svetoga su svakodnevni razgovor s Bogom u tišini srca, osobna i obiteljska molitva, sveta misa te redoviti pristup sakramentu pomirenja i svetoj pričesti, rekao je propovjednik. Istaknuvši da nam Bog govori preko Svetog Pisma, ali i na druge načine, mons. Bogdan je poručio i kako „komunicirati s Bogom također znači imati sluha za ono što nam On kao Stvoritelj poručuje preko prirode.“

Bog nam govori preko naravnog zakona koji je usađen u svakog čovjeka. Kršćanski apologeti prvih stoljeća, Stošijini suvremenici u poganskom Rimskom carstvu, često su naglašavali značenje naravne Objave te isticali kako kršćanska vjera bolje otkriva i jasnije tumači ono što je Stvoritelj već usadio u ljudsku narav.

Božja se milost ne protivi naravi, nego je pretpostavlja! Na taj način Evangelje brani i čuva autentičnu ljudsku narav, ono što bitno karakterizira čovjeka kao čovjeka“ naglasio je biskup Bogdan, dodavši da su prvi kršćani došli u sukob s poganskim Rimskim carstvom zbog vjernosti Bogu i Kristu, ali i zbog svoje vjernosti čovjeku, njegovom dostojanstvu, onome što je autentično ljudsko.

„Takvih sukoba ima i danas. Razlog tomu je stvarnost Isusovog utjelovljenja i rođenja. Nakon Božića ne možemo govoriti o čovjeku, a da Boga ne spomenemo“ rekao je mons. Bogdan. Aktualizirao je to temom tzv. rodne teorije „koja se protivi naravnom zakonu i nijeće naravnu razliku i uzajamnost između muškarce i žene“, a na njenu opasnost je više puta upozorio i papa Franjo.

„U naše vrijeme javljaju se neke skupine koje niječu postojanje univerzalne ljudske naravi, niječu postojanje svojstava koja pripadaju čovjeku ukoliko je čovjek“ rekao je mons. Bogdan i podsjetio na riječi pape Franje iz apostolske pobudnice ‘Radost ljubavi’: „Rodna ideologija zamišlja društvo bez razlika između spolova, čime dokida sam antropološki temelj obitelji. Zabrinjava činjenica što se neke od tih ideologija nastoje nametnuti kao jednoumlje koje određuje kako treba odgajati djecu.“

Nemojmo pasti u grijeh nastojanja da zamenimo Stvoritelja. Mi smo stvorena, nismo svemoćni. Stvaranje je prije nas i mora biti primljeno kao dar. Istodobno, pozvani smo čuvati naše čovještvo, a to znači prije svega prihvatiti ga i poštivati takvo kakvo je stvoreno“.

Svetkovina sv. Stošije, kojom u Zadarskoj nadbiskupiji završava božićno vrijeme koje je „Crkva intenzivno živjela na ljudskoj, obiteljskoj, društvenoj i liturgijskoj razini, snažan je poticaj da božićno otajstvo Bogoutjelovljenja prenosimo u svakodnevnicu, u prostore u kojima živimo i radimo, u naše obiteljske, društvene i međuljudske odnose. Neka nam sv. Stošija izmoli milost da postanemo pšenično zrno koje će donijeti obilat rod na korist braći i sestrama i na veću slavu Božju“ potaknuo je mons. Bogdan, naglasivši da je sv. Stošija hrabra žena

koja je u Isusu Kristu pronašla smisao i ispunjenje svog života sve do mučeničke smrti.

Citirajući misao mučenice Edith Stein: „Onaj koji pripada Kristu treba proživjeti čitav Kristov život. Treba sazreti do mjere uzrasta punine Kristove, te jednoga dana treba krenuti na križni put, treba poći u Getsemanij i na Golgotu“, mons. Bogdan je rekao da je u tome srž duhovnog poziva svakog kršćanina svih vremena.

„Kršćanin svakodnevno uzima svoj križ i slijedi Isusa. Sv. Stošija je prepoznala svoj životni poziv u pomaganju proganjениm kršćanima. Velikodušno i neustrašivo dvorila je utamničene i na smrt osuđene kršćane. Njena dosljednost i hrabrost na kraju su je stajale života. Stošija je postala pšenično zrno koje umire kako bi donijelo obilat rod. Njeno ime na grčkom jeziku, Anastazija, znači ‘Uskrasnula’. Njeno svjedočanstvo stavlja svakoga od nas pred pitanje: Jesam li ja prepoznao svoj životni poziv? Prihvaćam li svoj životni križ? Gdje i kako mogu postati pšenično zrno za svoje bližnje“ potaknuo je mons. Bogdan.

Biskup je podsjetio da su u prvom Rimskom kanonu, od mnoštva, tisuće kanoniziranih svetaca i svetica sveopće Crkve, poimence spomenuta 33 sveca, a od svetih žena, uz Blaženu Djevcu Mariju, poimence je spomenuto još sedam svetih žena, među kojima je i sveta Stošija. Svjetski poznato djelo ‘Enciklopedija svetaca’ donosi popis 38 svetaca koji su nosili ime Anastazio. U tom djelu objavljen je i popis s životopisima sedam svetih žena koje su se zvali Anastazija (Stošija).

Od sedam svetih Anastazija, pet ih je podnijelo mučeništvo iz mržnje prema vjeri, od kojih je najpoznatija sv. Stošija, zaštitnica Zadarske nadbiskupije. Budući da je podnijela mučeništvo na Božić, biskup je rekao da se time Stošija na osobit način pridružuje nizu svetačkih likova koji se okupljaju oko novorođenog Isusa.

„Osim Blažene Djevice Marije i svetog Josipa, tu su pastiri i mudraci s istoka. U tom izabranom društvu su i sveci čiji liturgijski spomen slavimo u danima neposredno nakon Božića: sv. Stjepan Prvomučenik, sv. Ivan apostol i Nevin Dječica. S tim zborom svetaca sjedinjuje se

i Zadarska Crkva po svečanom slavlju sv. Stošije. Duhovna devetodnevna priprava za njenu svetkovinu započinje na svetkovinu Bogojavljenja i pruža još jednu prigodu dubljeg razmišljanja o otajstvu utjelovljenja Sina Božjeg“ rekao je mons. Bogdan. Na dan međunarodnog priznanja Hrvatske, potaknuo je na molitvu i za potrebe hrvatskog naroda i domovine.

Večernjim slavlјem u kojem su sudjelovali brojni vjernici i hodočasnici i iz obližnjih biskupija, zaključena je proslava nadbiskupijske zaštitnice Anastazije. U misi su koncelebrirali zadarski nadbiskup Želimir Puljić, splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić, dubrovački biskup Mate Uzinić, šibenski ordinarij i umirovljeni biskup Tomislav Rogić i Ante Ivas, gospicko-senjski ordinarij i umirovljeni biskup Zdenko Križić i Ante Ivas i brojni svećenici iz cijele Hrvatske.

U orguljaškoj pratnji Dragana Pejića, pjevanje je predvodio Katedralni zbor sv. Stošije pod ravnanjem regens chorija zadarske katedrale Žana Morovića. Zbor je za svečanu prigodu Stošijine svetkovine prvi put pjevao misu koju je skladao mo. Morović.

BIOGRAD n/m: PROSLAVLJEN BLAGDAN SV. STOŠIJE, ZAŠTITNICE BIOGRADA I DAN GRADA BIOGRADA n/m

Dan Grada Biograda n/m i blagdan biogradske nebeske zaštitnice sv. Stošije svečano je proslavljen u ponedjeljak 15. siječnja u župi sv. Stošije u Biogradu n/m. Koncelebrirano misno slavlje u biogradskoj župnoj crkvi sv. Stošije predvodio je mons. Jure Bogdan, vojni ordinarij u RH. Uz biogradskog župnika mons. Ivana Mustaća, među svećenicima koncelebrantima bio je i mons. Juraj Batelja, kanonik zadarskog Stolnog kaptola sv. Stošije.

„Mučeništvo sv. Stošije svjedoči o snazi i čvrstoći vjere kršćanske zajednice iz trećeg i četvrtog stoljeća u našim krajevima. Podsjeća nas na brojne ranokršćanske svjedočke vjere iz Panonije i Ilirika: Siska, Cibalae (Vinkovci), Srijemske Mitrovice, Salone (Solin), Istre, na prvu evangelizaciju u našim krajevima. Podsjeća na susret antičke filozofije i rimske religije s kršćanskim evanđeoskom porukom. Bio je to

IZ ŽIVOTA ZADARSKE CRKVE

susret svjetonazora koji u mnogočemu imaju različite poglede o svijetu, životu i čovjeku. Antički pogled na svijet prožimao je zakonodavstvo i dominirao je u svim strukturama vlasti. Kršćanska poruka je snažna ukoliko je utjelovljena u svakodnevni život kršćana, kako nekad, tako i danas“ rekao je mons. Bogdan, istaknuvši da je Crkva od početaka prepoznavala svece koji su kreposno živjeli i život položili za Boga.

„U nevoljama, progonstvima i u svako drugo vrijeme, sveci su svjetionici kršćanskoj zajednici. Ako su oni mogli, zašto ne bismo i mi mogli kršćanski živjeti“ potaknuo je mons. Bogdan, naglasivši da nas sveci pozivaju da slijedimo Isusa i u današnje doba koje je sve manje sklono Isusovoj poruci. Biskup je rekao da i mi doživljavamo sukob materijalističkog pogleda na svijet i kršćanske objavljene poruke. „Umjesto da se dijaloški traže najbolja rješenja, u zapadnoj kulturi sve više se pribjegava javnom linču kršćanskih svetinja i službenika. Ne biraju se riječi ni sredstva ni metode. U ime slobode govora, sve je glasniji govor mržnje prema kršćanima i Crkvi. Kršćanski vjernik se znao i znat će i s time nositi. Odgovor je uvijek isti: život po vjeri, suobličen Kristu. Svetost života“ poručio je mons. Bogdan.

Stošijin dosljedan kršćanski život i zauzeto apostolsko djelovanje među kršćanima i pogonima nisu mogli biti nezamijećeni, no ona je odoljela kušnji. „Smrtnom presudom uglednoj rimskoj građanki s ostalim kršćanima, vlast je htjela poručiti da nema nikakvog kompromisa s kršćanima. Oni moraju nestati s lica zemlje. Sudjenjem svetoj Stošiji osuđeno je daleko više od jednog čovjeka. Osuđena je misao, ideja,

poruka, sloboda izbora. Osuđen je kršćanski svjetonazor. Osuđena je jedna Crkva“ naglasio je mons. Bogdan, dodavši da je glavna krepst sv. Stošije i svih mučenika od starog Rima do danas postojanost, ustrajnost u vjeri do smrti.

„Stošija je bila uvjereni kršćanka. Vjeru je hrnila Božjom riječju koju je naviještala u svojoj sredini u zgodno i nezgodno vrijeme. Hrabrila je kršćansku zajednicu pred moćnim Dioklecijanom i drugim silnicima da ustraju u vjeri, jer je znala da neprijatelji Isusove poruke mogu ubiti tijelo ali ne mogu ubiti dušu. ‘Smrću se ljudski život mijenja ali ne oduzima’. Čovjek ima svoj početak ali nema svoga kraja“ rekao je propovjednik. Podsjetio je na misao o mučeništvu umirovljenog pape Benedikta XVI., da mučeništvoto nije plod ljudskog napora, nego odgovor na Božju inicijativu i poziv: „Božja milost ne zatire niti guši slobodu onoga koji prigrluje mučeništvoto, nego naprotiv, obogaćuje ga i uzvisuje: mučenik je krajnje slobodna osoba, koja u konačnom činu daruje Bogu sav svoj život te se u najvišem činu vjere, nade i ljubavi, prepušta u ruke svoga Stvoritelja i Otkupitelja; žrtvuje vlastiti život kako bi bio pridružen potpuno Kristovoj žrtvi na križu. Mučeništvoto je veliki čin ljubavi u odgovoru na Božju beskrajnu ljubav“.

Istaknuvši da sveci, mučenici nisu prošlost, biskup Bogdan je podsjetio na mučenike biskupe, svećenike i vjernike laike u komunizmu, a sada osobito iz Azije, Bliskog Istoka i Afrike, poput ubojstva 26 koptskih kršćana. Nadahnitelskim primjerom koji zadihvaju spomenuo je pakistanku Asiu Bibi osuđenu zbog bogoohuljenja, koja je pred sucem rekla: ‘Jedini moj zločin, u mojoj velikoj zemlji koju jako volim, jest to što sam katolkinja. Osuđena sam zato što sam kršćanka. Vjerujem u Boga i u Njegovu veliku ljubav. Ako ste me vi osudili na smrt zato što volim Boga, ponosno ću žrtvovati svoj život za Njega’.

Čestitavši Biograđanima Dan Grada i blagdan njihove zaštitnice za koju su se duhovno pripremali devetnicom, mons. Bogdan je poželio da sv. Stošija bude nadahnuće za naš kršćanski život i ustrajnost u vjeri u zgodno i nezgodno vrijeme. „Stošija nas potiče i obvezuje kršćan-

ski živjeti. Pred Bogom i u životu prema Bogu nitko nas ne može zamijeniti, jer nitko umjesto nas ne može za nas vjerovati. Drugi se za nas mogu moliti, ali u konačnici mi smo oni koji odlučujemo o svom životu s Bogom“ rekao je mons. Bogdan.

Zamolivši Boga da nam da snage život usavršavati u molitvi, sakramentalnom životu i napredovanju u svetosti, biskup Bogdan je poželio da budemo kršćani „po mjeri evangelja, svjetlo svijeta u sadašnjem vremenu, kao što je bila sv. Stošija u svom vremenu. To će biti najbolja proslava Boga, svetaca i mučenika“.

Vojni ordinarij Bogdan iznio je i biografske podatke o sv. Stošiji: „Anastazija, kćerka Pretestata i supruga Publjeva, usprkos muževoj zabrani i prijetnjama, gorljiva kršćanka posvetila se pomagati kršćanima koji su bili žestoko progonjeni i lišavani osnovnih ljudskih prava. O maltretiranjima sv. Anastazije pisao je sv. Krševan, također zatočen od okrutnog progonitelja kršćana cara Dioklecijana. U svojim pismima bodrio je utamničeni Krševan Anastaziju da ostane vjerna kršćanskim idealima do kraja. Kad je suprug joj Publige premješten u Perziju, Anastazija je bila izolirana u samicu. Tri mjeseca kasnije stigla je vijest o Publjevoj smrti i ona je bila slobodna. Još više se približila kršćanima i pomagala im. Bila je svjedokom mučeničke smrti sv. Krševana. Tri sestre i svećenik Zoilo koje su pokopale Krševanovo tijelo, uhvaćene su i zatvorene. Slijedom događanja s Dioklecijanom, Anastazija je dospjela u Srijemsu Mitrovicu gdje je ostala vjernom i gorljivom kršćankom. Izložena, zbog njene vjere, mnogim porugama, patnjama, mučenjima, s drugim kršćanima ostaje vjerna i neustrašiva. Spomen na svetu Stošiju mučenicu već stoljećima pronosi svijetom slavu drevnog Sirmiuma, Zadra i Biograda na Moru“.

ZADAR: MISNO SLAVLJE ZA DOMOVINU POVODOM

25. OBLJETNICE AKCIJE ‘MASLENICA’

Povodom proslave 25. obljetnice oslobođilačke vojno-redarstvene akcije ‘Maslenica’, misno slavlje za domovinu u katedrali sv. Stošije u Zadru u nedjelju 21. siječnja predvodio je zadarski nadbiskup Želimir Puljić u koncelebraciji s vojnim ordinarijem u RH mons. Jurom Bogdanom. “Obilježavanje te srebrne obljetnice kojom se sjever povezao s jugom Hrvatske, znak je da ne zaboravljamo žrtvu koja je podnesena za našu slobodu. Obljetnica akcije Maslenica u vidu stjecanja slobode dobra je prigoda sjetiti se silnih Božjih djela i čudesnih zahvata. Nije bez razloga baš u tom vremenu kardinal Franjo Kuharić govorio, ‘Čuda su se dogodila’. Mi smo čudesnim Božjim i ljudskim zahvatom stekli slobodu i nezavisnost“ naglasio je mons. Puljić u propovijedi, dodavši da euharistijom zahvaljujemo Bogu za dar mira i slobode.

U zahvalni spomen i molitvu bili su uključeni svi koji su položili život za obranu visokih idea slobode, kao i živi branitelji „kojima je potrebna ljudska i božanska pomoć kako bi pozitivno nadvladali sve psihičke i fizičke teškoće i nedaće s kojima se suočavaju. Osobito imamo u vidu ratne invalide i sve koji trpe u duši i na tijelu. Valja nam vidati njihove rane i njegovati ih, tješiti i brisati suze, odgajati savjesti i poduzimati sve da se učvrsti miran život pojedinaca i naroda u ozračju slobode i kršćanske uljudbe“ potaknuo je mons. Puljić.

Obljetnica je prigoda uputiti nebu zahvalnu molitvu za sve koji su se s krunicom oko vrata suprotstavili agresiji, borili se i izborili mir i slobodu, rekao je nadbiskup. „Obljetnice obvezuju građane Lijepe Naše da se sjete svih koji su zaslužni za sve što danas imamo te u slozi i odgovornosti izgrađuju zemlju na temeljima pravde, istine i ljubavi. U misi molimo narodu mir, pravdu, slogu i slobodu, onima koji upravljaju mudrost i poštovanje pokojnima. Misa je

veliki spomen i sjećanje na svetu gozbu ljubavi i osobito je mjesto našeg urastanja u hod pamćenja i spasenjske povijesti.

Ne možemo osobnu povijest shvatiti izvan spasenjskog konteksta, jer Isus je došao, utjelovio se i njegova životna povijest piše obrise našeg spasenja. Misa je znak i naše kršćanske odgovornosti za lice domovine koje treba odsjevati u njenim uredbama i zakonima, u njenoj kulturi i socijalnoj odgovornosti. Jer, 'ako Gospodin kuću ne gradi, uzalud se muče graditelji', poručio je nadbiskup, poželjevši da molimo za domovinu i njene žitelje kako bi trajno bili zahvalni za silna djela koja nam je iskazao Gospodin.

„Domovina nije samo zemljopisni prostor, nego i svijet naših emocija, druženja i čežnji, slavlja i uspjeha. Istina, ima ih koji misle kako je domovina ostatak nekog romantičarskog doba. Mi, sljednici starozavjetnih obećanja i svjedoci uskrsnih zbivanja, vjerujemo da domovina ima svoje teološko mjesto u našem hodočasničkom životu. Otkad je Krist ušao u ovaj svijet i prošao zemljom čineći dobro, on je usmjerio naš ljudski hod prema nebeskoj domovini. Tako je domovinu vremenitog i prolaznog života otvorio Bogu Ocu i njegovom spasenjskom naumu. Stoga u našem ovozemnom hodu prema nebu domovina ima svoje svete dane ispunjene spomenom i zahvalnošću koji usmjerava i bistri naše poglедe prema Bogu i budućnosti“ rekao je mons. Puljić, istaknuvši da je „u slobodu koju nam je Bog dao ugrađeno puno suza, žrtava i krvi. No, brojna stradanja, žrtva i patnja za našu slobodu ima puni smisao ako je povezana s kalvarijskom žrtvom Sina Božjeg koji nas je svojom mukom, smrću i uskrsnućem spasio i oslobodio te utemeljio Crkvu u kojoj po euharistiji nastavlja živjeti među nama“.

Nadbiskup je podsjetio da se nakon prvih višestranačkih izbora 1990. g. i proglašenja neovisnosti nije slutilo da će barjak domovine doskora biti obliven krvljtu branitelja. U tom vremenu nepovjerenja, ratne psihoze, mržnje i destrukcije smatrao je „normalnim i prirodnim da se Crkva uključi s narodom u trpljenju, molitvi i vapajima za mirom, kao i u osudi rata

i nasilja“, moleći svijet da zaštiti pravo i slobodu hrvatskog naroda.

U svjetlu navještaja Božje riječi, nadbiskup je rekao da je oslobođanje Izraela iz egipatskog ropstva i sklapanje saveza, putovanje naroda kroz pustinju, slična povjesna dionica koju je doživio hrvatski narod; petsto godina u obrani pred otomanskim osvajanjima kad je veliko hrvatsko kraljevstvo bilo svedeno na 'ostatke ostataka', pa pedesetogodišnji hod kroz ideo-lošku pustinju komunizma.

“Dok se neki pitaju treba li se vraćati u prošlost i razmišljati o onomu što se davno zabilo, Jahve određuje neka se to ne zaboravlja, neka se svake godine obilježava. ‘Narod nikada ne zaboravi, nego u srcu čuva čudesne stvari koje je vlastitim očima video i neka to prenosi s koljena na koljeno, sve do sinova svojih sinova’ (Pz 4,9). Pamćenje je sastavni dio identiteta obitelji, zajednice i naroda a spomen važnih povijesnih događaja govori o našem ishodištu i ukorijenjenosti“ poručio je mons. Puljić, zaključivši da nam je „priateljstvo s Isusom u dobrim i teškim danima bilo izvorom sigurnosti, ono neka ostane i zalogom naše budućnosti“.

Misa je počela ulaznom procesijom nadbiskupa, svećenika i ministranata s Trga sv. Stošije u katedralu, a pred njima su išli pripadnici povijesnih postrojbi sa zastavama. Na misi su sudjelovali predstavnici državnih i vojnih vlasti, Mirko Šundov, načelnik Glavnog stožera oružanih snaga RH, pripadnici Hrvatske vojske i policije, hrvatski branitelji i počasne vojne postrojbe. Trodnevna akcija Maslenica počela je 22. siječnja 1993. g. Bila je prekretnica u obrani zemlje koja je promijenila tijek ratovanja u agresiji na Hrvatsku.

Uz deblokadu gotovo dvogodišnje opsade Zadra kad je agresor bio pred samim ulazom u grad, te je akcijom srbijanski agresor bio pomačnut u dubinu okupacijskog teritorija, akcija je spojila sjever i jug domovine oslobođivši dotad presječenu prometnu povezanost cijele Hrvatske na području Novskog ždrila, zrakoplovnu bazu Zemunik i zadarsko zaleđe. Bila je to prva veća zajednička operacija pripadnika hrvatskih oružanih snaga i policije. Od 22. do 25. siječnja

u akciji je poginulo 13 branitelja, a u iduća dva dana još šest. U snažnim topničko-raketnim i tenkovskim napadima neprijatelja koji su uslijedili odmah nakon operacije, do 31. ožujka poginulo je 127 hrvatskih branitelja.

Povodom obilježavanja akcije, na zvonik katedrale sv. Stošije Hrvatska vojska u subotu 20. siječnja postavila je veliku hrvatsku zastavu dugu 25 metara.

**OSMA GODIŠNICA SMRTI
NADBISKUPA IVANA PRENĐE
- APEL NADBISKUPA ŽELIMIRA PULJIĆA
ODGOVORNIMA U DRUŠTVU NA
ZAŠTITU VJERNIKA OD BLASFEMIJE**

Zadarski nadbiskup Želimir Puljić uputio je javni apel odgovornima u društvu da zaštite vjernike od blasfemije koju promiču neka djela koja se nazivaju kulturom. Neposredni povod za to javno očitovanje nadbiskupa Puljića je predstava 'Šest likova traži autora' redatelja Olivera Frljića u zagrebačkom kazalištu Krempuh. Učinio je to u propovijedi mise koju je mons. Puljić predvodio na osmu godišnjicu smrti zadarskog nadbiskupa Ivana Prendje, u četvrtak 25. siječnja u katedrali sv. Stošije u Zadru.

„Tužno je ovih dana čitati da su umirovljenog gospičko-senjskog biskupa Milu Bogovića izrugali tako što su mu u sceni stavili svinjsku masku, pa prikazali kako kokainom pričešće je glumce na pozornici. Strašna blasphemija, da čovjeku pamet stane. A još je tužnije slušati pohvale i aplauze na račun takve blasphemije i povrede vjerničkih osjećaja. Kao da se vraćamo u vremena teških Neronovih progona kad je okupljena svjetina klicala lavovima koji su bili puštani, da unište okupljene kršćane u Koloseumu“ upozorio je mons. Puljić te odgovorne javno potaknuo: „Stoga kao vjernici, svjedoci Krista uskrsloga, uljudno molimo sve odgovorne za javni red i one koji su zaduženi za javni red i poredak, neka nas zaštite od tih uvredljivih uradaka, komentara te nekulturnih i blasfemičnih skazanja. Bilo bi lijepo kad bi se u tom 'odvjetničkom poslu' zaštite vjerničkih prava i osjećaja uključile i druge vjerske zajednice i nevladine udruge koje se bore, kažu da se

bore za čovjeka. Jer u ovom teškom poratnom vremenu osobito je potrebno stvarati pozitivnu klimu u društvu, širiti toleranciju, zajedništvo i mir“.

Unatoč tim teškim i žalosnim trenucima, vjernici koji vole Crkvu i hrane se euharistijom koja izgrađuje Crkvu, ne osjećaju se ugroženima, rekao je nadbiskup. „Usprkos tome, mi se zbog toga ne osjećamo ugroženi. I ne kanimo se 'povlačiti u sakristiju' zbog navedenih uvreda i napada. Mi znamo da je naše polje rada svijet. I tamo gdje nam ne daju, želimo i tamo navjestiti Krista. I objaviti koliko Krist sve voli, i one koji to čine. Ne želimo se povlačiti, nego nadahnuti misionarskim duhom apostola Pavla, nastojat ćemo i nadalje svojim životom i svjedočanstvom biti kvasac, sol zemlje i svjetlo svijeta. Uvijek udarajući se u prsa, 'Bože oprosti nam, jer nismo bili dovoljno svjedoci, jer nismo dovoljno molili, nismo bili dovoljno odvažni, nismo bili dovoljno ponizni. Nismo bili dovoljno spremni primiti takve udarce. Oprosti nam, ali usprkos tome želimo biti kvasac, sol i svjetlo svijeta“ rekao je nadbiskup Puljić.

Budući da je ta misa bila na blagdan Obraćenja sv. Pavla, mons. Puljić je rekao da bismo mogli „s apostolom Pavlom zahvaljivati Bogu za sve udarce i sva poniženja koja smo primili radi Krista. I Pavao se time naveliko hvalio. Toliko puta je doživio brodolom, bio je kamenovan, istučen, jedva živ ostao. I on se hvali time, 'Jer to sam podnio za Krista'. I mi se ne bojimo toga. Ali čini mi se, radi opće, zdrave klime, radi naše budućnosti, mira i tolerancije, valjalo bi učiniti nešto da bude manje takvih diskriminacija i napada na vjernike i njihove predstavnike“ potaknuo je mons. Puljić.

Dok se u molitvi i zahvalnosti sjećamo nadbiskupa Ivana Prendje, koji je svojim biskupskim gesлом 'Ljubiti Crkvu' dao do znanja koliko je ljubio Crkvu te da je i mi tako ljubimo, mons. Puljić je potaknuo da „molimo da nam Gospodin udijeli duha hrabrosti, savjeta i jakosti, a nadasve pobožnosti i straha Božjeg kako bismo odgovorno ispunili ono što nam je Gospodin dodijelio na krštenju, u svakom zvanju koje nam je dodijelio. Uvijek svjesni Pavlovih riječi koje je uputio vjernicima u Antiohiji, kako nam

IZ ŽIVOTA ZADARSKE CRKVE

je kroz mnoge nevolje ploviti ovim svijetom i propovijedati evanđelje svakom stvorenju, kako je Isus rekao svojim apostolima na odlasku s ovog svijeta“.

„Zahvalni za to poslanje, vjernici koji vole Crkvu i hrane se svetom euharistijom, osjećaju se poput prvih kršćana, i u ovo naše izazovno vrijeme pozvanima u ime Kristovo „pružati svima razloge nade koja u njima“ te u ime Kristovo biti subjektom povijesnih zbivanja. Neka nam u tome pomogne apostol Pavao, uzorni i veliki misionar Crkve“ zamolio je nadbiskup Puljić.

Mons. Puljić je rekao da je izborom svog biskupskog gesla 'Ljubiti Crkvu', njegov predstavnik Prenda „htio naglasiti koga želi zastupati te istaknuti kako je spreman za nju i s ljubavlju trpjeti, ako treba. Osobito zbog radikalnog sekularizma koje je sam proživio, a i mi ga danas doživljavamo, osobito u medijima, na radiju, televiziji, kinu i kazalištu, gdje se želi i najavljuje vrijeme 'kada će religija isčeznuti', a moral prestati biti društvenom potrebotom i stvarnošću“.

„Kako nam često znaju podvaljivati da je Crkva protiv sekularnosti?! A mi se borimo za sekularnost. Za sekularnost društva u kojem će sekularne institucije štititi svoje građane,

vjeruju li ili ne vjeruju. Štititi sve: njihovo dostojanstvo, prava i sve što je povezano sa životom čovjeka“ naglasio je mons. Puljić, istaknuvši da smo „žalosni što u našem društvu, koje pod zdravim sekularnim ustrojem Ustava i zakona ima obvezu štititi sve svoje građane od vjerske, nacionalne i svake druge diskriminacije, nasilja i uvreda, često čitamo i slušamo da su predstavnici Crkve i vjernici, njihovi vjernički osjećaji i dostojanstvo, izloženi strašnim uvredama, preziru i omalovažavanju. A upravo su vjernici svojom žrtvom i molitvom dali neizmjerni doprinos stvaranju slobodnog i demokratskog društva“ poručio je zadarski nadbiskup.

Upozorio je da je 'sekularistička netolerantnost' osobito uperena protiv odgojnih stavova i principa crkvenog učiteljstva. „A Crkva na tome bazira svoje djelovanje, svoju misijsku zauzetost, svoje zauzimanje za čovjeka, iako mnogi kažu što se Crkva miješa u odgoj, što je Crkvu briga za obitelj. Arhitetkti kulture smrti uvjерavaju ljude kako je religija nešto iracionalno, mitsko i paznovjerno i da šteti ljudskom napretku. Zato je veliki doprinos društvu, smatraju oni, 'ako to čim prije maknemo iz naše sredine, a one koji to propovijedaju, to im onemogućimo'“ rekao je nadbiskup.

„Dok se stoljećima civilno zakonodavstvo uskladivalo s deset Božjih zapovijedi, pa su moral i zakonodavstvo bili u nekom skladu, danas su, ne samo u neskladu, već se na Boga, njegove zapovijedi i Crkvu koja ih naviješta, gleda preko nišana, 'mi ili oni, do istrage vaše ili naše'. Često čitamo, slušamo i gledamo, na europskoj i našoj domaćoj sceni, da prijepori i rasprave, članci i kulturna skazanja, često prelaze granice lijepoga i ukusnoga. Zato se francuski Židov i agnostik, Bernard-Henri Levy, u intervjuu za Corriere della sera 2006. g., „pobunio protiv govora mržnje u medijima koji s plimom antikatolicizma optužuju Crkvu za sva zla u svijetu“. Sve što ne valja, to je plod Crkve, svećenika i vjernika.

U tom vidu, umirovljeni papa Benedikt XVI. je na ređenju biskupa 2013. g. naglasio da se „vjera Crkve nerijetko nađe u sukobu s vladajućom pameću“. „Crkveni nauk ne podudara se s

javnim mnijenjem“. Na upit „Koja je ulogu Crkve u takvim vremenima i okruženjima“, Benedikt XVI. odgovara: „Odvažnost usprotiviti se destruktivnim i totalitarnim stavovima i razmišljanjima“. Umirovljeni papa je dao praktične savjete kako se suprotstaviti takvom stavu: „Ne očitovati svoju snagu agresijom i nasiljem, nego uspravnim držanjem i poštivanjem ljudskih, humanih i vjerničkih načela; a ako treba i strpljivim podnošenjem udaraca“ istaknuo je nadbiskup Puljić, poručivši: „Ne možemo šutjeti kad vidimo da je ugroženo ljudsko i vjerničko dostojanstvo, jer to je trajna konstanta Kristovih učenika koji se ne boje nikoga, osim Boga“.

Uvodno je mons. Puljić podsjetio da Biskupski ceremonijal nalaže kako treba ‘poticati vjernike i osobito svećenike da se spominju u Gospodinu svojih predstojnika koji su im Riječ Božju naviještali i euharistiju slavili’. Zbog toga puk sa svećenicima i Bogu posvećenim osobama moli za svog biskupa u euharistijskom slavlju, Božanskom časoslovu i u osobnim preporukama.

„Biskup nije ‘privatni vjernik, već javni svjedok vjere’, koji je dužan svjedočiti i njegovati ono što vjeruje, ali i prosuđivati i na primjeren način nalagati što se ima vjerovati. Njegova je dužnost promicati zajedništvo u klera i biti otac i brat svojih svećenika. Stoga bi prezbiterij biskupije imao biti ‘kuća i škola zajedništva’, kako kaže Ivan Pavao II. Pokojni nadbiskup Ivan, pastir Crkve zadarske, trudio se služiti evanđelju nade. Zahvalni smo mons. Prendi što je Zadarsku zajednicu Božjeg naroda oko stola Gospodnjeg okupljaо, s njom pjevao i molio, slušao i razmatrao“ rekao je nadbiskup Puljić.

Nadbiskup Ivan Prendić je iznenada preminuo u Nadbiskupskom domu u Zagrebu 25. siječnja 2010. g. u 71. godini života, 46. godini svećeništva i 20. godini biskupstva. Mons. Prendić je bio 68. zadarski nadbiskup, odnosno 112. pastir zadarske Crkve u njenih sedamnaest stoljeća. Pokopan je u grobnici zadarskih nadbiskupa u pokrajnjoj lađi u katedrali sv. Stošije u Zadru.

Na kraju mise, nadbiskup Puljić i svećenici molili su molitvu odrješenja nad grobom pokojnika, a poštovanje nadbiskupu Prendi u molitvi, dolaskom na grob izrazili su i nadbiskupova rodbina i brojni vjernici.

Nadbiskup Prendić je za svoje biskupske službe i osobnim zauzimanjem u prikupljanju sredstava kod dobročinitelja u domovini i svijetu bio obnovitelj svih porušenih crkvenih zdanja u Domovinskom ratu, promicatelj djelovanja crkvenih pokreta, udruga i laika, karitativnog i medijskog djelovanja. Kao pastir, intenzivno i često je je osobno pohađao ne samo župe i susrete vjernika u njima, nego i brojne društvene, socijalne, zdravstvene, znanstvene i kulturne ustanove.

ZADAR, CRKVA SV. ŠIME: BLAGDAN PRIKAZANJA GOSPODINOVA – SVIJEĆNICA

Blagdan Prikazanja Gospodinova, Svićećnica, u petak 2. veljače svečano je proslavljen u svetištu sv. Šimuna u Zadru. U toj crkvi nalazi se neraspadnuto tijelo svetog proroka Šimuna koji je u jeruzalemskom hramu primio dijete Isusa na ruke kad su ga Marija i Josip došli prikazati Bogu. Svečano misno slavlje predvodio je mons. Josip Lenkić, upravitelj svetišta sv. Šimuna i generalni vikar Zadarske nadbiskupije. ‘Svjetlo na prosvjetljenje naroda, slavu puka svoga izraelskoga’, antifona koja se pjeva u procesiji sa svijećama na taj blagdan, riječi su sv. Šimuna koje je rekao za Isusa prepoznavši u njemu Mesiju.

U evanđelju te svetkovine svjedočimo susretu Isusa i starca Šimuna koji je imao samo jednu želju u svom životu, susresti Mesiju, rekao je

IZ ŽIVOTA ZADARSKE CRKVE

mons. Lenkić. „U Lukinom evanđelju susreću se Stari i Novi savez, Bog i čovjek. Šimun je sretan, ispunjen. Ostvarila mu se životna želja. Sada je spreman otići, umrijeti. Ali, što je starac Šimun uistinu video? Je li moguće da je to malo bespomoćno dijete Mesija? Je li moguće da u licu tog malog djeteta gleda lice Božje? Taj starac, za kojeg evanđelje kaže da je pravedan i bogobojan, bijaše čovjek pun vjere, pun Duha Svetoga. Bez vjere, on ne bi video ništa, doli obična djeteta“ rekao je mons. Lenkić, istaknuvši da je Isus kojeg Šimun drži u svojim rukama, budućnost.

„On vidi Mesiju koji će žrtvom na križu spasiti i otkupiti čovjeka i pozvati ga u novi vječni Savez Boga i čovjeka. On vidi novu zajednicu, Crkvu, narod otkupljenih. Vidi vječno blaženstvo koje je Bog pripravio onima koji će ga naslijedovati. On vidi i dodiruje tu budućnost koja će se ostvariti po tom djetetu“ rekao je propovjednik, istaknuvši da taj događaj, susret Boga i čovjeka u hramu, ne ostaje daleko u povijesti, nego se ponavlja i danas. „Iz dana u dan u Božjim hramovima današnjice, u svim crkvama svijeta. I mi u svojim rukama, u svetoj pričesti, možemo držati Krista. I mi možemo vidjeti i okusiti obećanu nam budućnost. I mi, susrećući Krista, možemo biti radosni i u miru“ poručio je mons. Lenkić.

Događaj koji opisuje sv. Luka ne odnosi se samo na Isusovo prikazanje, nego i na prikazanje njegove majke Marije i Josipa. „Prikazujući dijete Isusa, oni se i sami Bogu prinose i prikazuju. Dakle, riječ je o prikazanju čitave Svetе obitelji Isusa, Marije i Josipa. Dobro je da to imamo u vidu u pripravi za Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji, u Solinu 15. i 16. rujna, pod gesлом: ‘Očinstvo i majčinstvo: dva lica roditeljskog poslanja’, da bi se naše obitelji Bogu posvećivale i prikazivale te tako u svijetu izvršavale poslanje Bogonosca, donositelja Boga i Spasitelja Isusa svima koji ga i danas traže i očekuju“ potaknuo je mons. Lenkić.

Spominjući paljenje svijeće na početku mise, don Josip je rekao da je Gospodin donio novo svjetlo u cijeli svijet. „Isus donosi novu šansu svakom čovjeku. Bez obzira na grijeh, slabost, ograničenost, Gospodin dolazi i kaže: Čovje-

če, evo ti nova šansa, novo svjetlo – iskoristi to! Dok nas Gospodin poziva da se ohrabrimo, da u njega vjerujemo, molimo da i mi budemo poput svjetla koje u tami ovoga svijeta svjetli“ potaknuo je don Josip, ohrabrivši vjernike da ih ne obuzme strah i da ne zaborave biblijsku ‘Svjetlo u tami svjetli, i tama ga ne obuze!‘.

„Ako želimo mijenjati naš život, za to nikad nije kasno. Ali potrebna je odluka. Stvorimo u našoj nutriti takvu atmosferu, da želimo biti Isusovi. Lijepo je biti Gospodinov učenik! Lijepo je biti kršćanin, radostan, bez straha, slobodan“ poručio je don Josip. Potaknuo je vjernike da jačaju vjeru i prepuste se Gospodinu jer se nebeski Otac brine za nas: „Nemojmo se ugušiti raznim opterećenjima i promišljanjima kako ćemo i što ćemo. U molitvi, pokori, žrtvi, prepustimo se Gospodinu. Odrecimo se sebe i tek onda ćemo biti svoji u potpunosti“.

Potaknuvši vjernike da se ne umore biti učenici škole Svetе Obitelji, don Josip je istaknuo da su vjekovima katoličke obitelji bile prve prenositeljice vjere novim naraštajima i to trebaju biti i ubuduće: „Škola Svetе obitelji je škola strpljivosti i ljubavi, zajedništva i molitve, discipline i rada, odakle dolazi svjetlo na vrata naših obitelji i škola, župnih dvorana i domovine. Uvijek tražite dalje od obzora do kojih ste sada stigli. Nastojte uvijek biti bolji, ne od drugih, nego od sebe samih. Tako ćete mijenjati društvo u kojem živimo“.

Uz Dan posvećenog života, don Josip je potaknuo na molitvu za redovnike, da svojim životom budu odraz Božjeg lica, „jer redovnički zavjeti i vjernost vlastitoj karizmi donose Krista u svijet. Predanost Evanđelju i duhovni način života još uvijek je sposoban govoriti suvremenom čovjeku koji je često izgubljen u brojnim zbivanjima koja nemaju uporišta pomoću kojih bi se snalazio. Bog sve nas, svakog dana, poziva k sebi i šalje nas u svijet kao svoje apostole da pronosimo ljepotu i ljubav našeg Nebeskog Oca. Zato, ne izbjegavajmo susret s Bogom. Neka Gospodin pomogne svakome od nas da se predamo nebeskom Ocu, kako bi mogao po nama u svijetu ostvarivati svoje spasiteljsko djelo“ poželio je mons. Lenkić.

Nakon mise, svećenici i puk su izrazili štovanje sv. Šimunu prolaskom ispred škrinje iznad glavnog oltara u kojoj se nalazi svečevi tijelo kojeg Zadrani štuju već osam stoljeća.

ZADAR: DAN POSVEĆENOG ŽIVOTA U ZADARSKOJ NADBISKUPIJI

Dan posvećenog života redovnici i redovnice djelatni u Zadarskoj nadbiskupiji proslavili su u nedjelju 4. veljače svečanim misnim slavljem u crkvi sv. Marije kod sestara benediktinki u Zadru, koje je predvodio mons. Josip Lenkić, generani vikar Zadarske nadbiskupije. Za vrijeme mise redovnice su obnovile zavjete čistote, siromaštva i poslušnosti. „Misnim slavljem želimo Bogu zahvaliti za veliki dar posvećenog života, promišljati o tom nezasluženom daru intenzivnijeg naslijedovanja Isusa Krista i života po Evandelju onih koji su se odazvali Božjem pozivu te moliti za nova redovnička zvanja. Zahvalimo Gospodinu za sve koji su posvetili svoj život Gospodinu u služenju Crkvi i svijetu te ga molimo da providi novih duhovnih zvanja“ poručio je mons. Lenkić, zahvalivši redovništvu za njihovo služenje i evandeosko svjedočenje kojim obogaćuju Crkvu.

Potaknuo je na molitvu za ustrajnost redovničkih zajednica u služenju Crkvi i domovini, za njihovu evandeosku autentičnost i vjernost. „Smisao naziva posvećenog života je da se osobe koje žive u redovništvu posvećuju služenju braći ljudima i Bogu. Ta posvemašnja predanost, posvećenost djelu za duše njihov je put, ujedno i put posvećenja. Ta se dva značenja isprepliću i nadopunjaju“ rekao je mons. Lenkić, naglasivši da bogatstvo posvećenog života znači da ono ima svoju vitalnost i zadaću i u našem vremenu.

„Posvećeni život pokazuje se svijetu kao dokaz da postoji drugačiji način života i odnosa prema drugima pa je pravo evandeosko svjetlo za sve vjernike i ljude. Poziv je dar ne samo za onoga tko ga prima, nego također za zajednicu, za Crkvu. Iz toga proizlazi obveza svjedočenja drugima, znajući da svaki Božji dar postaje učinkovit ako se podijeli s drugima. Zato redovnici i redovnice imaju veliku čast i zadaću: živjeti i biti za druge vidljivim znakom Božje volje u ovom svijetu“ poručio je generalni vikar.

Istaknuvši da je na pojavu sekularizma koji javni život želi odvojiti od Boga, odgovor redovništva kako ne može biti sretnog svijeta bez Boga, mons. Lenkić je rekao da su „ruke Bogu posvećenih osoba upravljene k nebu u molitvi za cijeli svijet. Vrijeme u kojem živimo izazovno je za sve kršćane, a osobito za redovnike i redovnice. U mentalitetu koji nameće slobodu bez odgovornosti, ljubav bez obveze i uspjeh bez truda, kršćani su pozvani svjedočiti životom za Krista“. Sve su osobe, neovisno o svom pozivu, pozvane na svetost i trebaju biti ukorijenjeni u Kristu.

„Krist na prvom mjestu određuje naš identitet. Važno je da idući raznim putovima, putujemo s Kristom i da svi stignemo jedinom pravom cilju, Bogu Ocu na nebu. Da bismo to uspjeli, trebamo na zemlji nositi svoju odgovornost za Crkvu, svijet, za svoju zajednicu“ poručio je mons. Lenkić. Potaknuo je sve na obnovu radosti i služenja Gospodinu, prikazanje sebe Bogu, da budemo nositelji prisutnosti Božjeg svijeta te svojim životom i primjerom uključujemo ljudе na zajedništvo, otvorenost Bogu, vjernost vlastitom identitetu i poslanju“ rekao je mons. Lenkić, poželjevši da nas u prihvaćanju Očevih planova i služenju djelu spasenja u Kristu, pouči način Marije i Josipa, njegovih prvih službenika.

Don Josip je podsjetio da je Dan osoba Bogu posvećenog života ustanovio sv. Ivan Pavao II. 1997. g. i odredio da se obilježava na Svjećenicu. „Papa je naveo tri razloga za uspostavu toga dana: zahvaliti Bogu za veliki dar koji je dao Crkvi, jer je posvećeni život obogatio Crkvu mnogostrukim karizmama, darovima Duha.

IZ ŽIVOTA ZADARSKE CRKVE

Pritom je papa naveo riječi sv. Terezije: ‘Što bi bilo od svijeta da nema redovnika?’.

Drugi razlog je da se promiče poznavanje i poštovanje posvećenog života u Božjem narodu jer je on najvjernije naslijedovanje Isusovog stila života u Crkvi, a to su čistoća, poslušnost i siromaštvo. Treći razlog je da članovi posvećenog života postanu svjesniji svog poslanja u svijetu. Redovničko zajedništvo je svjedočanstvo svijetu da je moguće živjeti zajedno, unatoč različitosti. Ne spaja krvna veza članove posvećenog života, nego ljubav koja ima svoj izvor u Bogu“ rekao je mons. Lenkić.

ZADAR: REGIONALNI SUSRET INICIJATIVE '40 DANA ZA ŽIVOT' ZA DALMACIJU

Regionalni susret inicijative '40 dana za život' za područje Dalmacije održan je u nedjelju 4. veljače u župi Srca Isusova u Zadru. Okupio je trideset sudsionika iz osam dalmatinskih grada u kako bi ohrabrili jedni druge u novoj četrdesetnici za nerođene. Povod susreta je nova molitvena kampanja u korizmi koja se ispred 27 bolnica u Hrvatskoj održava od 14. veljače do 25. ožujka. Tema ove kampanje je osvijestiti značaj koji je nosivi sadržaj te inicijative, a to je bdjenje, pod geslom 'Što vama kažem, svima kažem: Bдijte!' (Mk 13,37). Podtema je osvješćivanje ljudi o kontracepciji.

Marija Šošić, regionalna koordinatorica za Dalmaciju, sudsionicima je predstavila nove programe koje će inicijativa pokrenuti. Uz seminar 'Oprostom oslobođene' kojeg godinu dana provode za žene koje pate od postabortivnog sindroma, pri čemu brojne svjedoče da su baš na tim seminarima zaliječile teške posljedice pobačaja, u planu je i program za muškarce, jer se javlja sve više muškaraca koji trpe zbog pobačaja. Sve više parova trpi zbog neplodnosti pa je inicijativa pokrenula program za parove željne djece, pod nazivom 'Vikend Srca Marijina', kao duhovno ohrabrenje tim supružnika. Taj seminar vodi p. Marko Glogović, duhovni savjetnik inicijative, u mjestu Svetičko Hrašće pokraj Svetica. Uz zagrebački Centar za život koji je otvoren prije dva mjeseca u prosincu, Šošić je najavila i otvaranje Centra za život u Splitu.

Novost je da će u ovoj korizmenoj kampanji pred svako mjesto molitve u 27 hrvatskih grada doći i relikvija sv. Ivana Pavla II. u zajedništvu s kojom će moliti za prekid pobačaja, za majke i očeve koji razmišljaju o pobačaju i za sve koji su pobačajem ranjeni i podržavaju ga. Sv. Ivan Pavao II. je bio veliki promotor i zagovornik zaštite života od začeća do prirodne smrti te mu se članovi na osobit način utječu u zagovoru za nerođene i oživotvorenu smjernica koje je taj papa davao za vrijeme svog pontifikata.

U tom smislu, na susretu je Damir Mandić, član inicijative iz splitskog tima, vjeroučitelj i otac četvero djece, predstavio značajke enciklike 'Evangelium Vitae' – Evandelje života, u kojoj Ivan Pavao II. tematizira i pobačaj. Encikliku je potpisao na Blagovijest 1995. g., jer je taj blagdan dan Isusovog začeća. Mandić je rekao kako u toj enciklici Ivan Pavao II. koristi pojmove struktura grijeha, kultura života i kultura smrti, zavjera protiv života. Eutanaziju naziva perverzijom samilosti. Korijen nepoštivanja života je u izopačenoj ideji slobode i zaboravljenom Bogu, a među glavnim čimbenicima u preziru života je banalizacija seksualnosti, kaže papa. Prema nauku Crkve, pobačaj je teški moralni nered. To je namjerno ubojstvo nedužnog bića te papa upozorava biblijskom 'Jao onima koji zlo nazivaju dobrim, a dobro zlim', te i koriste za pobačaj termin prekid trudnoće. Ivan Pavao II. ističe da je demokracija etička ako poštuje temeljne vrednote, a to je ljudski život te da zakoni imaju smisla ako štite život. Da bi izgradili civilizaciju ljubavi, potrebna je snaga odozgor, istaknuo je papinu poruku Mandić.

Dr. Danijela de Micheli Vitturi izrazila je zahvalnost Bogu što se apostolat za život u Hrvatskoj nastavlja po djelovanju inicijative '40 dana', istaknuvši da njihovo djelovanje potvrđuje istinu: „Tamo gdje i što ne može učiniti čovjek, može Bog. Kad iscrpimo sve ljudske snaće, kad smo nemoćni i ne znamo kako dalje, nastupa Božja milost i uviđaš koliko je nešto Božje djelo“. Predstavila je značajke enciklike 'Humanae Vitae' koju je 1968. g. objavio papa Pavao VI., kao odgovor Crkve na pojavu seksualne revolucije 1960-ih godina. Enciklika koja izražava stav Crkve u protivljenju kontracepciji i pobačaju aktualna je onda i sada.

Vitturi je navela jednu od poruka te enciklike: „Ljudski život počinje začećem. Bračni čin se ne smije silom nametnuti bračnom drugu. Svrha spolnog bračnog čina je rađanje i sjedinjenje. Kontracepcija dokida rađanje, a potpomognuta oplodnja sjedinjenje supružnika“. Predavačica je podsjetila da je ta enciklika bila naišla na protivljenje mnogih, pa i u Crkvi, neki su je nazivali 'enciklika pilule'. Vitturi je istaknula i potrebu odgovornog roditeljstva, koje spominje enciklika, što uključuje razboritost, velikodušnost, odgovornost, poštivanje zdravstvenog stanja para.

Odgovorni roditelji svjesni su da su oni produžena ruka Stvoritelja i da su sukreatori novog ljudskog bića. Pitanje prihvaćanja dara života je pitanje ispita savjesti pred Gospodinom" istaknula je Vitturi. U održavanju naravnog ritma tijela, onoga što je Bogom dano, Vitturi je ukazala na metode prirodnog planiranja obitelji koje nisu pobuna protiv Božjeg reda i ispunjenja bračne ljubavi u tjelesnom sjedinjenju, koje u sebi ima smisao i vrednotu, bez obzira na rađanje. Vitturi je istaknula da je Hrvatska bila prva zemlja u Europi, izvan Australije, u kojoj je održan prvi simpozij o Billingsovoj metodi.

Sudionicima susreta posvjedočila je i Josipa Razlog. Sa suprugom Franom očekuje njihovo prvo dijete u četverogodišnjem braku. Pohađali su FertilityCare program u Centru za skrb o plodnosti, a pruža individualnu pomoć parovima, istražujući stanje svakog supružnika. Neplodnost se javlja zbog fizičkih razloga, a razlog

može biti i duhovne naravi, ili pak neke parove Bog poziva da služe zajednici na drugi način. Josipa i Frane nisu išli na umjetnu oplodnju, molili su za začeće djeteta te se trudnoća dogodila po blagoslovjenom i zavjetnom zagovoru sv. Mihovila arkandela, kome ih je duhovnik uputio da se mole u prevladavanju njihovih prepreka duhovne i tjelesne naravi. Sudionike je pozdravio i fra Bojan Rizvan, župnik Srca Isusova. Ohrabrio ih je rekavši da je veliko to što čine u zaštiti života. Potaknuo ih je da ne podlegnu strahu koji je kočnica za život niti napastima kojima đavao potiče na odustajanje.

Susret je počeo misnim slavlјem u crkvi sv. Šimuna u Zadru koje je predvodio mons. Josip Lenkić, upravitelj svetišta sv. Šime. „Slavlјem Dana života Crkva želi posvijestiti svetost života. Na Dan života posvijestimo da su ugrožene obitelji, jer prilike u kojima se nalazimo ne pogoduju obitelji i rađanju djece. Obitelji s više djece uglavnom su predmet čuđenja i ironije, umjesto odobravanja, divljenja i pomoći. A obitelj je temeljna stanica Crkve i društva. Mora joj se vratiti prioritet u svakom pogledu. Mora joj se pomoći da bude oaza ljubavi i života, da znaju cijeniti dar života koji im Bog dariva preko supružničke ljubavi. Moramo više pomagati obitelji u nevolji i one koji žive u neznanju, da se bolje zaštite nerođena djeca, da se iz našeg naroda iskorijeni zlo pobačaja i da naše obitelji budu promicatelji života. Borimo se svi zajedno protiv 'kulture smrti' i založimo se još više za 'kulturnu života i ljubavi'. To je dužnost svih Kristovih učenika“ rekao je mons. Lenkić u propovijedi, istaknuvši odgovornost obitelji pred Bogom, Crkvom i hrvatskim narodom.

Don Josip je potaknuo na potrebu osobne molitve, molitva spada u bit kršćanina i kršćanstva. „Za kršćanski život postoji opasnost, obuzeti i zarobljeni poslovima, da skraćujemo trenutke tišine i molitve. Je li u našem životu ima trenutaka mira, tišine i molitve? To pitanje upućuje našoj savjesti evanđelje o Isusu, koji je neumorno djelovao, ali se i molio. Uz molitvu, od čovjeka se zahtijeva i rad. Molitva je jedno krilo, a rad drugo krilo koje ljude dovodi do neba. Bog, molitva, požrtvovnost i rad idu skupa. Tko se moli i radi, taj vjeruje u

Božju stvarnost, Božju moć i pomoć, Božju prisutnost, osjeća je i proživljava“ rekao je mons. Lenkić. Nakon mise sudionici su izrazili čašće u ophodu pred tijelom sv. Šimuna.

Regionalni susret održava se dva puta godišnje, uoči svake molitvene kampanje, kako bi sudionici kampanje zajedno molili, razmijenili iskustva, ideje i odredili smjernice za nadolazeće molitveno bdjenje.

ZADAR: PREDSTAVLJENA KNJIGA ‘HRVATI POD KOS-ovim KRILOM’ VIŠNJE STAREŠINE

Knjigu ‘Hrvati pod KOS-ovim krilom’ autorice Višnje Starešine čiji je suizdavač Hrvatsko katoličko sveučilište, u utorak 6. veljače u velikoj dvorani Kazališta lutaka u Zadru predstavili su prof. dr. Mladen Ančić, dr. Ivica Šola i autorica Starešina.

Dr. Mladen Ančić je citirao podatak iz knjige, Jamesa Mattisa, američkog ministra obrane, koji je za hrvatsku oslobođilačku akciju Oluju rekao: „Ta se operacija u Americi proučava na vojnim učilištima i pokazuje što dobro predvođena, dobro opremljena i dobro istrenirana snaga, politički dobro predvođena, može napraviti i preokrenuti“. Nasuprot toj stvarnosti u kojoj je Hrvatska postala članica Nato saveza i EU-a, drugu ‘stvarnost’ koja zapravo ne postoji proizvodio je stroj KOS rekao je Ančić, a temelji se na optužbama i nametanju krivnje Hrvatskoj da se strategijsko ubilački odnosila prema Srbima. Ilustracija toga je izjava Svetozara Boraka koji kaže: „Hrvati samo stjecajem okolnosti nisu ubili milijun Srba. Ali metode obračuna sa starim i nemoćnim ili sa zarobljenim srpskim borcima bile su iste kao i u onom prethodnom ratu, prepune nečuvene surovosti i nekrofilnog cinizma“. Ančić je rekao da je „KOS proizvodio sobu sa zrcalima u kojoj ste cijelo vrijeme bili žrtva iluzije i na kušnji da se utvrди jeste li ili niste neprijatelj. Potkraj 1980-ih godina taj je pokret ostao bez svoje glave. Sustav je nastojao ostaviti Tita na životu, govorili su ‘Poslije Tita, Tito’. KOS je u toj situaciji bio sve manje kontroliran i nadziran od točke s koje ga se dotad nadziralo i postao je inercija krvnog saveza koji se jasno očitovao u Vukovaru, Srebrenici“ rekao je Ančić.

Podsjetio je kako je admiral JNA Branko Mammula za Slobodnu Dalmaciju rekao što se dogodilo s Lorom u kojoj je ubijeno dvoje ljudi, „a nije spomenuo svoje naslijednike koje je istrenirao u Lori i koji su učinili pokolje od Vukovara do Srebrenice. Činjenica da taj svijet još nije uvidio koji je trag ostavio, govori da ćemo imati još puno problema s njim. Da će još dugo u našim životima biti ljudi koji potječu iz te mreže, da će ti ljudi nastojati stvoriti slike prošlosti koje odgovaraju njihovim interesima. Ali, ostaje činjenica koju je rekao Mattis. Haški tribunal ostaje prikaz KOS-a s njegovom sobom zrcala i iluzija koje je stvarao. Ljudi koji su u tom kontekstu osuđeni su žrtva, a haški sud više ne postoji. Sve gluposti koje su se tamo mogle čuti polako tonu u zaborav i postaju predmet istraživanja knjiga poput Starešinine. To daje nadu da će naš svijet ipak puno više ovisiti o stvarnosti, nego o sobi s iluzijama koje je proizvodio KOS“ rekao je Ančić, istaknuvši da je ta dokumentarna knjiga kao djelo profesionalnog povjesničara, a čita se kao kriminalistički roman.

Dr. Ivica Šola je rekao da knjiga govori o žalosnoj istini naše prošlosti, o hrvatskoj naivnosti i o genijalnosti zla. „Kad je Hannah Arendt govorila o banalnosti zla, u procesu njemačkom ratnom zločincu Eichmannu, ja bih kod KOS-a govorio o genijalnosti zla. Nažalost, zlo je često genijalnije od dobra. Ali to ne znači da zlo pobijeđuje. Hrvatska je u Haagu razapeta. Ali križ nije kraj. Istražujmo, pišimo, govorimo, borimo se, za ponovno oživjelu Hrvatsku. Još nije gotovo. Bitka se nastavlja“ poručio je Šola. Rekao je da je u početku on osobno bio sumnjav prema tajnim službama, pričama o udbašima, KOS-u, teorijama zavjere. No, kad je i osobno upoznao Mustafu Čandića, kojeg u knjizi spominje Starešina, koji mu je potvrdio da je KOS u akciji Proboj 1 i Proboj 2 u Hrvatskoj posjao sto kontraobavještajnih grupa na institucijama te i danas djeluju, shvatio je i spoznao koliko je postojanje KOS-a činjenica. Čandić je bio svjedok u procesu protiv Slobodana Miloševića i imao je jedno otvoreno svjedočenje, a drugo zatvoreno za javnost. Na zatvorenome je govorio o novinarima koje je KOS imao u Hrvatskoj i preko kojih je vodio obavještajni rat. Šola je počeo istraživati otkud u medijima

izvrnute teze, kad su 'istaknuta pera' medija u Hrvatskoj pisali da je napad na Vukovar opravдан, budući da su tamo Hrvati provodili i ubijali Srbe, pa je JNA morala krenuti štititi Srbe. Neki novinari su pisali da se tamo vodio srpski obrambeni rat, a ne agresija.

Šola je došao u posjed dokumenta Čandića, majora KOS-a. Taj transkript nije smio objaviti, ali je uz pomoć jednog obavještajca došao osobno do Čandića da dobije potvrdu imena u dokumentu. Čandić je bio jedan od ključnih autora scenarija raspada Jugoslavije preko tzv. KOG-ova, kontraobavještajnih grupa, kad je KOS u vrijeme Jugoslavije raspoređivao svoje ljude na sveučilišta, medije i pravosuđe u Hrvatskoj. „Ta mreža je i danas živa i ta veza nije razbijena. To što je bilo u Vukovaru i na Ovčari, JNA je isto učinila i 1945. g. u Vukovaru, s masovnom grobnicom Adica. Bio je isti način likvidacije i trijaže, kako su oni to zvali, razvrstavanje. Tamo je ubijen otac varaždinskog biskupa Josipa Mrzljaka koji je bio civil“ rekao je Šola.

Naglasio je da je snaga KOS-a velika i na razini međunarodne pravde, što je pokazano u presudi hrvatskoj šestorci u Hagu. KOS-ova mreža je pratila taj proces. „Danas imamo apsurdnu situaciju koja svjedoči o moći KOS-a, ne samo unutar, nego i izvan granica bivše Jugoslavije, da su spremni i danas, kako se vidi u procesu hrvatskoj šestorici, upravljati procesima. A pokajani KOS-ovci, poput Čandića, štiteći istinu o mnogim hrvatskim sveučilišnim profesorima, mnogim hrvatskim sucima i novinarima, čija imena znam, zapravo štite sebe, jer oni se još uvijek drže. Snaga KOS-a je fascinantna i to nije teorija zavjere, nego istina. Knjiga govo-

ri o snazi KOS-a i zato danas vidimo izvrnutu stvarnost u medijima. Vidimo kako su oni, ne samo u Hrvatskoj, u stanju usmjeravati i međunarodne procese. Haški sud je bio nastavak rata drugim sredstvima, gdje je ključnu ulogu igrao KOS“ upozorio je Šola, istakнуvši da je Srbija shvatila da je Haški sud politički i djelovali su politički, trgovali, a hrvatska vlast je nezakonito izvozila dokumente i vjerovala u pravo i pravdu. „Postoji krivnja hrvatske politike, posebno nakon 2000. g. Znatan dio političara bili su visoki hrvatski politički službenici koje je UDBA ili KOS držao u reketu. Epilog je sljedeći. Srbija nije agresor, čak ni u Hrvatskoj. Jedini agresor na BiH je zemlja koja je uložila u BiH, u prognane i izbjegle, milijardu dolara – Hrvatska. Naoružavali smo Armiju BiH, obučavali smo ih u Hrvatskoj, a mi smo bili agresori“ rekao je Šola. Posljedica je amnestija srbjanskog i jugoslavenskog vojnog vrha. „Aleksandar Vasiljević postao je koristan Haškom суду i prošao je neokrznut, preko njega cijela Srbija. Mustafa mi je rekao, ‘Pa to nije pravo. Aco će se izvući’. Mustafa je sve znao. Aco se izvukao“ rekao je Šola, podsjetivši na paradoksalnu situaciju u Vukovaru. Nakon što je bivša glavna haška tužiteljica Louise Arbour podigla optužnicu za Vukovar i Ovčaru, Carla del Ponte je shvatila da je to politički sud, išla je u trgovinu i Del Ponte je odvojila optužnice za Vukovar od Ovčare. Tako za Vukovar nitko nije presuđen.

Autorica Višnja Starešina je rekla da transkripti jasno pokazuju „koliko su obavještajne službe upravljale procesima da bi se došlo do presude hrvatskoj šestorci kojom je Hrvatska politički implicirana kao jedini agresor i jedina sudionica međunarodnog sukoba u BiH, a njeno državno i vojno vodstvo kao sudionici udruženog zločinačkog pothvata“. Istaknula je da su zločini u Vukovari i Srebrenici učinjeni po istom modelu, u njih je uključena ista organizacija. „Kad se transkripti i dokumenti poslože po datumima, osobito se vidi u kojoj mjeri je KOS udaljavao odgovornost od JNA, od svoje službe, odgovornost od Srbije i Beograda i na koji je način Hrvatskoj pakirana Oluja. Kako nijedna hrvatska služba, osobito obavještajne službe ili DORH, nisu primjetili da je Oluja

IZ ŽIVOTA ZADARSKE CRKVE

jedina vojna operacija koja je optužena pred Haškim sudom? Kako naš DORH nikad nije optužio nijednu vojnu operaciju JNA, nego se sve svodilo na pojedinačne ekscese i pojedinačne zločine? Takve optužnice, uključujući i optužnicu protiv kapetana Dragana, vrlo lako se brane i vrlo lako padaju na višim instancama, u Hrvatskoj ili Strasbourg“ rekla je Starešina, istaknuvši da saznanja opisana u knjizi nisu ni blizu svih segmenata koji pod djelovanjem KOS-a postoje.

„Utjecaj koji su te strukture imale na presude, a zadnja presuda nije nimalo bengina za hrvatsku politiku i hrvatsku budućnost, na tome se vidi u kojoj mjeri je potrebno danas rasvijetliti KOS. Nemam iluzija da se pojedinačno može doći do raščićavanja na tom planu, ali potrebno je rasvijetliti KOS-ov mehanizam djelovanja. Kao što vidimo iz mnogih događaja, poput srpske izložbe u UN-u u New Yorku, kako ništa nije pripremljeno da bi Hrvatska takve stvari učinila bespredmetnim, nego poslije izražavamo žaljenje, u kojoj mjeri je Hrvatska danas svedena na ljušturu od države. Dok se ne očisti KOS iz njene jezgre, taj mehanizam djelovanja, ako se to ne učini, bojim se da nije pretjerano reći da će kroz deset, petnaest godina, Hrvatima ponovno biti nametnuta stigma kolektivnih ratnih zločinaca“ upozorila je Starešina te je promatraljući procese iznutra poručila: „Dugo nisam mogla povjerovati da država može tako nestati iznutra“.

Gledajući transkripte i memoarsku građu, Starešina je otkrila i podatak koji je u Hrvatskoj prošao nezapaženo. U slučaju suđenja hrvatske šestorke u Haagu, glavni operativac, zamjenik Glavnog tužitelja haškog suda, bio je australac Graham Blewitt. U Australiji je bio blizak australskoj komunističkoj partiji, a u obavještajnoj službi bavio se progonom naciističkih zločinaca. Na te je ratne zločince ukazala komunistička partija Australije u suradnji sa Sovjetskim Savezom, nastojeći prije rasпадa komunizma prikazati baltičke države kao sljednice fašizma i spriječiti njihovo osamostaljenje. U to je vrijeme u Australiji najpoznatiji proces protiv državnog terorizma bio proces protiv hrvatske šestorke.

„Hrvatska šestorka je pojam u kaznenim procesima protiv državnih terorista. Radilo se o šestorici Hrvata iz Australije. Kasnije se pokazalo da je slučaj montiran, da ih je optužio ubačeni Srbin koji se predstavljao kao Vico Virkez, a pravo ime mu je Vitomir Misimović. Pronašli su ga australski novinari u BiH u vojsci Republike Srpske 1992. g. Danas vodi nogometne klubove po Republici Srpskoj. Hrvati su bili osuđeni na 15 godina, a proveli su manje u zatvoru, nakon otkrivanja Misimovića kao udbinog agenta u Australiji koji je podmetnuo slučaj. Australija nije htjela napraviti reviziju procesa, nego ih je prijevremeno pustila iz zatvora. Odmah nakon što je taj slučaj u Australiji raskrinkan, Graham Blewitt i njegova ekipa dolaze u Haag i tamo počinje priča o hrvatskoj šestorci. I da to nikome nije bilo sumnjivo“ upitala je Starešina.

Autorica je rekla kako, kad je počela pisati knjigu, nije mislila da će njen središnji dio obuhvatiti obavještajne službe. Zadnjih 3000 znakova u toj knjizi napisala je poslijepodne u danu kad je izrečena presuda šestorici Hrvata u Hagu, 29. studenog 2017. g. Aleksandar Vasiljević, nekadašnji šef Kontraobavještajne službe JNA, bio je u Vukovaru noć prije zločina na Ovčari. On je to osobno svjedočio više puta pred Haškim sudom, kao svjedok optužbe. „Nije jasno kako nekome tko poznaje strukturu, nijednoj hrvatskoj instituciji, stvari koje su toliko očite, nisu bile sumnjive 15 godina? Kako joj nije bila čudno da vojska koja je razorila Vukovar i njene najveće jedinice objedinjene oko Prve gardijske brigade, uz kontraobavještajni vrh na licu mjesta, u jednom trenutku prepuštaju zapovjedništvo lokalnom skladištaru iz Pačetina, inače svom agentu, Goranu Hadžiću“ upitala je Starešina. Spomenula je i da su dvojica glavnih osuđenika, prema presudi za Srebrenicu general Zdravko Tolimir i general Ljubiša Beara, splitski kadrovi. Otišli su početkom rata, Tolimir uz Ratka Mladića, u Knin, a Beara je čekao u Splitu. Otišao je u BiH i završili su u Srebrenici.

Prisutnima se obratio i zadarski nadbiskup Želimir Puljić. Čestitao je autorici što je „jasnom obradom KOS-ovih krila u završnom računu

Haaškog suda opisala i dokumentarno upozorila na aktivno djelovanje KOS-a koji u areni obavještajnih službi i danas aktivno vodi rat poslije rata, a državne institucije su slabe da otkriju i spriječe KOS-ovo razorno djelovanje“. Knjiga je vodič kroz politički motivirane optužnice, montirane procese i nepravedne presude Haaškog suda, rekao je mons. Puljić, čemu u prilog ide i mnoštvo medijskih napisa koji Hrvatsku denunciraju kao fašističku zemlju, a Domovinski rat prikazuju kao građanski. „Autorica je pokazala i na slabosti državničke politike koja je oslabila procesom detudžmanizacije, a u tomu su bili angažirani brojni kosovci unutra i izvan zemlje. Tom je studijom opisala ulogu KOS-a koji je stručno i lukavo upravljaо procesima pred Haaškim sudom, da i zadnja presuda šestorici Hrvata iz BiH ostavlja dojam ‘kao da ju je donio vojni sud bivše JNA po boljševičkom pravu kolektivizirane krivnje’“ rekao je nadbiskup Puljić, istaknuvši: „Datum presude kad je šestorka proglašena krivom, a vrh JNA, koji je vodio planove okupacije i razaranja gradova i sela, amnestiran je kao ‘garant jugoslavenske sigurnosti’, bio je 29. studenoga (dan utemeljenja Jugoslavije). A slavna oslobođilačka akcija Oluja bila je zaustavljena pred Banja Lukom, u blizini Jajca gdje su udaren temelji te masonske tvorevine. Spomenuta podudarnost ima svoju utemeljenost“.

Događaj su organizirali Sveučilište u Zadru i Zadarska županija te su prigodne riječi uputili i dr. Dijana Vican, rektorica Sveučilišta u Zadru i zadarski župan Božidar Longin. “Knjiga donosi dio najaktualnije hrvatske povijesti napisane najprofesionalnijom publicističkom dioptrijom i kritičkom tankočutnošću autorice. Neravnodušnost dijela hrvatskog puka spram puno događaja tijekom i poslije Domovinskog rata, a osobito dramatskih zbivanja u haškom sudu, dovode do toga da je to važna problematika. Knjigu se čita u jednom dahu jer autorica dovodi na čistac narušene pravde, dramaturški stapa prošlost i sadašnjost” rekla je dr. Vican, istaknuvši da nam treba visoki stupanj političkog, građanskog i akademskog razbora te gorljiva istinoljubivost, kako je knjiga i napisana.

Na promociji su prikazani video ulomci iz dva dokumentarna filma Starešine: ‘Zaustavljeni glas’ (2010.) koji je rekonstrukcija razvrstavanja i odvođenja ranjenika iz vukovarske bolnice i njihova egzekucija na Ovčari te iz filma ‘Treći pohod’ (2008.) koji pokazuje kako je iza paravana muslimansko – hrvatskog rata u srednjoj Bosni, uz sudjelovanje stranih islamskih boraca, posijano sjeme radikalizacije. U tom filmu nagrađenom u Houstonu korišteni su i video materijali s haških suđenja i bivšeg propagandnoog centra Al Kaide snimljeni u vrijeme rata u BiH. Predstavljanje knjige je vodila Hloverka Novak Srzić.

ZADAR: PREDSTAVLJANJE KNJIGE ‘KOMUNISTIČKI PROGON I MUČENIŠTVO BLAŽENOGLA ALOJZIJA STEPINCA’

Knjigu ‘Komunistički progon i mučeništvo blaženoga Alojzija Stepinca’ autora mons. dr. Jurja Batelje u svečanoj dvorani na Sveučilištu u Zadru u srijedu 7. veljače predstavili su mons. dr. Mile Bogović, prof. dr. Neda Aberle i autor dr. Batelja.

„U knjizi dr. Batelja prikazuje odnos Stepinca prema komunističkoj državi i odnos komunističkog sustava prema njemu. U tom sustavu Stepinac je vjerno pratio svoj narod na njegovom križnom putu i dorastao do sveca i mučenika. Istina u Hrvatskoj nije nepoznata, nego nepriznata, nema pravo koje bi trebala imati“ upozorio je mons. Bogović, istaknuvši da bi po zagovoru Stepinca trebalo provesti delažaciju hrvatske povijesti. „Tako su debele naslage laži na osobama i događajima iz naše povijesti.

Totalitarni sustavi, kakav je komunizam, gledaju kakva im ‘istina’ treba i takvu proizvode. U takvim sustavima sudstvo je organ za istrjebljenje političkih protivnika, pod izlikom kažnjavanja ratnih zločina. Tako je i Stepinac ubrojen među zločince. Put prema istini bio je zabranjen i zakrčen. Batelja je jedan od delažatora. U tome nam pomaže i papa Franjo time što je razgovor dignut na višu razinu, ne samo vjersku, nego i znanstvenu. Time se jača obostrani doseg istine. Stepinac je veći čim ga bolje upoznaš“ poručio je mons. Bogović, istaknuvši da u hrvatskom narodu „nema boljeg svjedoka

kako se treba postaviti prema raznim ideološkim i političkim nastranostima. Teško je naći i u Europi čovjeka kojeg bismo u onim turbulentnim godinama vidjeli ispred Stepinca“.

Stepinac je svijetli uzor po svom odnosu prema narodu i prema vjeri u teškom 20. st., „primjer kako se voli svoj narod a da to nikada ne vodi prema netrpeljivosti spram drugog naroda, kako se svjedoči svoja vjera a da se poštuje vjera svakog čovjeka“ rekao je mons. Bogović, istaknuvši da je Stepinac bio najdosljedniji u hrvatskom i vjerničkom svjedočenju. „Mnogi žele sačuvati lažne slike o Stepincu i našoj prošlosti. Teško je doći do istine, ali kada do nje dođeš, ona se ne prihvata, nepoželjna je. Zato je potrebna delažacija. Stepinac je volio istinu, borio se za nju, govorio svojim tužiteljima da će odgovarati za laži pred Bogom i pred poviješću. Čovjek ima obveze prema istini. Treba je tražiti i kad se do nje dođe, kad se ona spozna, treba je prihvatići. Stepinac se uvijek opirao pravu jačega da proizvodi sovju ‘istinu’ i nameće je drugima“ poručio je mons. Bogović.

Dr. Aberle je rekla da je život Stepinca bio određen za likvidaciju. Izbjegao je nekoliko atentata, a kad to nije uspjelo, na montiranom procesu učinili su pravno ubojsvo nevinog čovjeka. Za petogodišnjeg zatočeništva u Lepoglavi njegovo zdravstveno stanje bilo je zadovoljavajuće. Pretpostavlja se da je kardinal zadnje godine u Lepoglavi bio diskretno radioaktivno ozračen. Zbog toga se kasnije razvila bolest policitemija rubra vera. Agenti Udbe, Vinko Masle i Rifat Pašić, za što su naknadno bili svjedoci na crkvenom sudištu, u svom su se društvu više puta hvalili da su imali „veliki

partijski zadatak i čast da truju kardinala Stepinca“ u Lepoglavi.

Komunisti su trovali kardinala teškim metalima te je počeo poboljevati po dolasku u Krašić: nesanica, glavobolja, bolovi u nogama i trbuhi, loš apetit, kašalj, tromboza itd. Počele su djelovati nus pojave trovanja teškim metalima i došlo je do simptoma multiorganskog zatajenja. U Krašiću su mu istočili 36 litara krvi. „Smrt kardinala Stepinca bila je polagana, bolna, vrlo mučna. Umirao je jako polako, tri dana je trajala smrtna agonija. Prema službenom nalazu, kardinal je umro od embolije plućnih vena. No medicinska analiza pokazuje da ta službena dijagnoza nije točna“ rekla je dr. Aberle.

Na obdukciji je nađen kamenac u mjehuru, teško oštećenje bubrega, jetre, puno patoloških nalaza. Sve je to potvrđivalo multirogansko zatajenje. Za sustavno trovanje dokazi su utvrđeni 1993. g., kad je izvršena ekshumacija. U službenom zapisniku Udbe piše da je bio balzamiran, konzerviran, no kad se otvorio lijes, on je bio destruiran. Oni su sve organe bacili. Čak i instrumente s kojima su radili za vrijeme obdukcije, da bi prikrili tragove, da ne bi moglo doći do analize toksikoloških nalaza. Stoga su uzete kosti za analizu kardinala i poslane su u međunarodni laboratorij, u Institut za sudsku medicinu u Rimu i za forenziku u Torontu.

Analiza kostiju kardinala pokazala je visoke koncentracije antimona, kroma, karmija, arsena i olova, jakih kardiotoksičnih agensa. Koncentracija olova u kostima bila je 23 puta veća od normalne vrijednosti, koncentracija kroma 22 puta veća od normalne, antimona 19 puta povećana, karmija 13 puta veća, a arsena četiri puta veća od normalnih vrijednosti. „To potvrđuje da je Stepinac bio trovan i da je njegova smrt mučenička. Možemo reći da su to nepobitni dokazi da je kardinal trovan. Izvršene su dodatne analize stručnjaka iz Instituta Ruđer Bošković. Analiziralo se tlo, voda, lijes, da ne bi bili vanjski čimbenici koji utječu na te koncentracije. I ti su nalazi bili normalnih vrijednosti. Smrt kardinala Stepinca, na temelju kliničke slike i obduktijskog nalaza, nije bila nagla, kako je službeno navedeno, nego je bila uslijed

multiorganskog zatajenja, uz osnovnu bolest policitemiju rubra veru, koja je bila dugotrajna, mučna i polagana. Oni koji su mu slomili tijelo, mislili su da će prikriti svoj zločin. Ali mrtve kardinalove kosti potvrđuju i poručuju da je mučeničku smrt podnio za Katoličku Crkvu i za vjernost dragom Bogu“ poručila je dr. Aberle.

Dr. Batelja je zahvalio vrhunskim stručnjacima iz Italije, SAD-a, Toronto, Zagreba, autoritetima iz toksikologije i drugih medicinskih znanosti, koji su dorađivali ono što je mons. Batelja napisao kao temeljni tekst, povezujući činjenice povijesnih izvora. Svi ti dokumenti predstavljeni su i obrađeni u poziciji za proglašenje blaženim i svetim kardinala Stepinca. Podsjetio je i kako je tzv. đavolji odvjetnik naстојao da Stepinčeva kauza ne prođe kao mučenička, iako su u Kongregaciji za svece svih sedam članova komisije glasovali u prilog mučeništva. Prelat je opet bio nezadovoljan pa je imenovao novu komisiju u kojoj su bila trojica novih članova. I ta su trojica glasala u prilog mučeništva. „To je jedna od rijetkih kauza u povijesti da je imala dvije provjere“ istaknuo je mons. Batelja.

„Kardinal Franjo Kuharić na jedno Stepinčevu je rekao: ‘Stepinčevim mrtvim tijelom postala je jača zemlja u kojoj on počiva’. To osjećamo i zato idemo hrabro i odvažno za svime što je Stepincu bilo sveto, veliko i za što je položio svoj život. Znao je da samo u slobodnom narodu može biti slobodna i Katolička Crkva. Prvotno je, dakle, teološki razlog. Zbog te vjernosti komunisti su na obdukciji u kardinalove vene uštrcali dvanaest litara karbolne kiseline i formalina. Nije nađen zapisnik s obdukcije, oni to zovu balzamiranje. Kasnije su rekli konzervacija, a radilo se o potpunom uništenju mrtvog Stepinčevog tijela“ rekao je mons. Batelja, poručivši: „Stojimo pred svjedočanstvom koje, poučeno Kristovom ljubavlju s križa, danas preko nas želi tu ljubav učiniti djelatnom u našem vremenu i društvu. U suživljenosti s Kristovom patnjom i križem, moguće je u životu i društvu podnositi sve nepravde koje nam se nanose, ali i sačuvati prizemnost duha, da se sačuva Kristovo ime na ovoj zemlji i u ovoj

zemlji, s čijom ljubavlju se ne trguje, nego ako treba, za nju se ide i u smrt“.

Mons. Batelja je rekao da je u Zadru u župi Srca Isusova na Voštarnici bila prva javna tribina o Stepincu održana u hrvatskom narodu, a u Zadru je i prva crkva u Hrvatskoj posvećena bl. Alojziju, te je nadbiskupu Puljiću darovao Stepinčev misal s misnim tekstovima.

Na predstavljanju je sudjelovala i Claudia Stahl, njemačka sutkinja koja je posvjedočila da je po zagovoru bl. Stepinca položila sudački ispit. Zalaže se da se Stepinca proglaši zaštitnikom sudaca i odvjetnika. „Njemica sam, nisam hrvatskog podrijetla. Ponekad sam nailazila na ime kardinala Stepinca u Njemačkoj u kontekstu Trećeg Raicha. Kad je bio proglašen blaženim, čitala sam o jakoj kontroverzi oko njega. Shvatila sam da postoji kontroverza. Htjela sam znati istinu. To je bio poticaj da počнем istraživati o Stepincu. Nekoliko puta sam pročitala njegovo ime, ali u jednom trenutku htjela sam znati više. To je bio duhovni dodir. Tijekom istraživanja, vidjela sam da činjenice ne odgovaraju slici koja je o njemu plasirana.

Vidim kardinala Stepinca u njegovim sobicama u Krašiću. Osuđen, u kućnom pritvoru, izoliran, smrtno bolestan. Ali ipak, tako optimističan, strpljiv, vjeran Bogu i Svetom Ocu. Osam tjedana prije svoje smrti, priznao je u jednom pismu što je značila komunistička presuda za njega. Bilo je to jedini put u njegovom životu kad je to mogao očitovati. On, koji se nikad nije htio tužiti. Pisao je da je njegova osuda bila političko ubojstvo nevinog čovjeka i da je posljedica te osude bila da je njegov fizički život dospio na rub groba. To mora biti upozorenje svima nama pravnicima, cijelom pravosuđu. Zato ga molim kao zaštitnika i zagovornika sudaca, da sudimo uvijek neovisno, da zastupamo kao suci samo istinu i pravednost“ rekla je Stahl u obraćanju prisutnima.

Claudia Stahl je rođena u Hamburgu, živi u Berlinu, a kao sutkinja na upravnom суду radi u Cottbusu, gradu 125 km udaljenom jugoistočno od Berlina. Kad se studirajući pravo pripremala za državni ispit, tražila je na internetu opet Stepinčevu ime i htjela je doznati više o

njemu. Nabavila je stare knjige na engleskom i francuskom. Hrvatske knjige zbog jezika nije razumjela. Počela je 2008. g. učiti Hrvatski jezik koji izvrsno govori samo da bi mogla pročuti dokumente na temelju kojih bi saznala više i autentično o životu Stepinca. „Molila sam Alojziju za njegov zagovor i za njegovu pomoć na ispitu. Obećala sam mu da će posjetiti njegov grob te da će nešto i napisati o njemu. Uspjela sam na ispit i dobila sam posao sutkinje. Taj uspjeh na ispitu je bio veliki znak i potresao me. Bio je dodir! Duhovni dodir!

Htjela sam, morala sam više znati o Alojziju. Htjela sam održati svoje obećanje. Zato sam počela učiti hrvatski u Berlinu, jer sam vidjela da bez znanja hrvatskog jezika neće razumjeti što je bilo s njim. Putovala sam u Hrvatsku, vidjela sam njegov grob u katedrali te dvije male sobe i krevet u župnom dvoru u Krašiću, gdje je umro. Od samog početka, Krašić me najviše dirnuo. Prije osam godina sam postala sutkinja. To zahvaljujem dragom Bogu i bl. Alojziju. Nikad mu neće to zaboraviti. Sretna sam da sam mogla održati svoje obećanje, pokazati mu svoju zahvalnost. Kad sam bila na Stepinčevom grobu, kako me dirnulo vidjeti ljudi koji su uvijek dolazili, neprestano. Neprestano dolaze. To me veseli. Stepinac je umro izoliran i sad svaki trenutak ima posjetitelja. On to zalužuje. On je vrlo vjeran prijatelj“ poručila je Stahl.

Prisutnima se obratio i zadarski nadbiskup Želimir Puljić. Zahvalio je Stahl na svjedočanstvu rekavši: „To nas veseli, da Stepinac nije samo naš svetac, naš mučenik. On je zaista sveeuropski i katolički svetac“. Istaknuo je da je Stepinac živio otajstvo patnje koju je prihvatio poput Krista, svjestan da patnjom sudjeluje u spasenju svijeta. „Zahvalni smo za tog Božjeg viteza koji je bio jasan i glasan. U teškom vremenu rata i porača upućivao svoju pastirsku riječ svima. Jedanaest godina nakon zatvora, na etape je pomalo umirao, od trovanja, u bolevima i patnjama. I u to vrijeme upućivao je svoju riječ, pisao je, odgovarao svima koj su mu pisali.

S kakvim je ponosom trpio za Crkvu i svoj narod?! Branio je Božja prava i ljudsko dostojanstvo“ rekao je nadbiskup, podsjetivši da je

ovoga listopada, 20. godišnjica kako je sv. Ivan Pavao II. u Mariji Bistrici 3. listopada 1998. g. Stepinca proglašio blaženim. To je datum kad se Stepinac branio pred komunističkim sudom u Zagrebu 1946. g., kad je osudio komunizam i najavio njegov kraj. Rekao je: ‘Volim umrijeti, nego im i za čas dati dojam da Crkva popušta. I to radi kukavnog zdravlja jednog biskupa’. Nadbiskup je ponovio Wojtiline riječi kako je u liku Stepinca sažeta „cijela tragedija koja je pogodila Europu 20. st., obilježenu velikim zlima fašizma, nacizma i komunizma. U kardinalu Stepincu blista u punini katolički odgovor: vjera u Boga, poštivanje čovjeka, ljubav prema svima potvrđena praštanjem, jedinstvom s Crkvom vođenom Petrovim nasljednikom“.

Dr. Dijana Vican, rektorica Sveučilišta u Zadru, zahvalila je Batelji na njegovoj zadivljujućoj posvećenosti u rukopisima, materijalima i građi koje dokumentirano iznosi. Istaknula je da je Sveučilište u Zadru počašćeno što je odabran biti višestrukim domaćinom predstavljanja Bateljinih knjiga, da bi se promicala još dublja, veća i šira istina o Stepincu. „Ne susrećemo često ljudi koji su cijeli svoj život, profesionalni život, posvetili krčenju puteva do istine, usmjereni samo na jedan cilj, kao što je to dr. Batelja.

Zadivljeni smo i zahvalni Vam što nam znanstvenim svjedočenjem i zbirom činjenica oštirete spoznaje i budite intelektualno čuvstvo, napose onima kojima su istina i laž iste boje“ rekla je dr. Vican, dodavši da su ljudi bl. Stepinca sa svojim saznanjima o njegovom mučeništvu držali skrovito u srcu, a tu su „kolektivnu šutnju neki drugi iskoristili za prekrivanje plaštevima laži i konstrukcijama kojekakvih mitova, opterećujući i tako teške puteve do istine“. „Vaša gorljiva istraživačka istinoljubivost iskazana u svakoj riječi knjige, razdanila je besmisao prekoravanja samih sebe zbog šutnje. Sve nas to učvršćuje u stavu da je istina jača kad je glasna. Naučili ste nas da, kad su putevi do istine bremeniti, tanki, nećemo se sklanjati s nje, nego živjeti po načelu podijeljene odgovornosti, jer je živa riječ najplodnoscija. Ostajemo domaćini vaše znanstvene riječi i dijaloga“ rekla je dr. Vican u obraćanju mons. Batelji.

U glazbenom dijelu večeri sudjelovao je Zbor Klasične gimnazije Ivan Pavao II. Zadar pod vodstvom prof. Grge Ivkovića. Program je vodio dr. don Zdenko Dundović.

ZADAR, SMILJEVAC: PREDSTAVLJEN FILM ‘LICA PUNA NADE’ O BENINU, ZA POMOĆ MISIJAMA

Dokumentarni film ‘Lica puna nade’ u produkciji Hrvatskog katoličkog sveučilišta i Papinskih misijskih djela u Hrvatskoj predstavljen je u petak 9. veljače u dvorani pastoralnog centra sv. Ante Padovanskog na Smiljevcu u Zadru. Redatelj, snimatelj i scenarist tog filma je doc. dr. Krunoslav Novak s Odjela za komunikologiju HKS-a. Sugovornici u filmu govore o načinu i poteškoćama školovanja djece i mladih u afričkoj zemlji Benin. Osobito je predstavljen Dom za djevojčice sv. Ivan Pavao II. kojeg je osnovao vlč. Odilon Singbo, svećenik iz Benina koji trenutno djeluje u Hrvatskoj kao sveučilišni kapelan na HKS-u.

Vlč. Singbo u filmu govori o svom školskom odrastanju i požrtvovnosti da se uzdrži kao srednjoškolac kako bi mogao plaćati školariju koju je zarađivao radeći. Dom za djevojčice podigao je na zemljištu svoga oca, a građen je od 2013. do 2015. g., kad je otvoren. Od deset djevojčica prve godine, Dom sada pohađaju 22 djevojčice pod vodstvom redovnica. Htio je osigurati školovanje djevojčicama jer se ženama generalno u Beninu teže omogućava pravo na pohađanje škole.

Benin je zemlja na zapadu Afrike i naziva se demokratskim laboratorijem tog kontinenta. Od deset milijuna stanovnika, kršćana je 30-35 %, među njima najviše katolika. Muslimana je 24 %, a animista 20 %. O vjerničkom životu u Beninu u filmu govori mons. Aristide Gon-sallo, biskup biskupije Porto Novo u kojoj živi 1 600 000 stanovnika. Od toga je 650 000 katolika (45 %). Uz autentične kadrove susreta s tamošnjim ljudima, film donosi niz zanimljivih podataka, poput činjenice da je obrazovanje u Beninu vezano baš za katolištvo. Prva škola u Beninu bila je katolička, osnovana 1862. g., a prva državna škola javlja se trideset godina poslije. Prve obrazovane ljude u Beninu formira-

la je, dakle, Katolička Crkva. Crkva je prisutna tamo gdje država nije, jedna je od snažnih poruka. Benin ima deset biskupija, postoje brojni katolički vrtići, katolička sveučilišta, 208 osnovnih katoličkih škola i 118 srednjih škola. Sveukupno, u crkvenim ustanovama u Beninu školuje se 82 000 učenika i studenata.

U Beninu se svi rado i zahvalno sjećaju dvojice hrvatskih svećenika koji su тамо djelovali. Franjo Jačmenica služio je u Beninu 22 godine, od 1981. g. Bio je prvi svećenik misionar iz Zagrebačke nadbiskupije te don Antun Štefan, u Beninu je djelovao 18 godina.

Prisutnima su se obratili vlč. Antun Štefan, nacionalni ravnatelj Papinskih misijskih djela u Hrvatskoj i redatelj Novak. Vlč. Štefan je izrazio priznanje djelovanju hrvatskih misionara, rekavši da su oni „puni Boga, ponikli među nama. Naša braća i sestre, izabrani iz našeg naroda, da budu Božji predstavnici“. Istaknuo je da misionari imaju dodatno snagu kad znaju da se za njih moli. Misionari grade škole, bolnice, mostove, ceste, bunare, čine sve da se Božja riječ proširi i kazuju ljudima za Isusa. Istaknuo je hrabrost hrvatskih misionarski Školskih stara franjevki Krista Kralja u Kongu koje više od dvadeset godina žive u nemirnom prostoru biskupije Bukavu, ali od tamo ne žele otići.

Vlč. Štefan je potaknuo na razvoj misijskog duha molitvom Bogu i davanjem novčanih priloga za misionare i potrebe u misijama, rekavši: „Dok moliš, imaš vjeru i uvijek ćeš davati. Kad ljevica ne zna što čini desnica, bit ćeš stostruko blagoslovljen! Dajemo im budućnost tako da im pomognemo“. Istaknuo je veličinu afričkog davanja od onoga malo što imaju, rekavši

da su ga u Beninu kao svećenika hranili siromasi. Ljudi u Beninu svaki dan svećeniku daju milostinju za Crkvu. Vlč. Štefan je naglasio da su u svakoj zemlji samo dvije ustanove papinskog prava. To su nuncijatura, veleposlanstvo Svetog Oca i Papinska misijska djela. „Isus je zapovjedio ‘Idite po svem svijetu i propovijedajte Evanđelje’. Budimo u zajedništvu sa Svetim Ocem. Svaki prilog koji se daje u Papinska misijska djela mi proslijedujemo direktno u misije“ rekao je vlč. Štefan.

Vlč. Novak je rekao kako ljudima u Beninu puno znači susret sa svećenikom, imaju osobito poštovanje prema svećeniku, istinsku ljubav za Boga. Spremni su za Boga dati najviše i najbolje. Doživio je njihovu neposrednost u iskuštu vjere. „Ne mjere vrijednost po onome koliko imaju, nego po onome što jesu. Za njih ne postoji vrijeme, u smislu sata kojeg spremite u džep, nego vrijeme koje imaju jedni za druge. Stalno su u pokretu“ rekao je vlč. Novak. Poželio je da film bude poticaj u prepoznavanju potreba čovjeka, da budemo hrabri u poslanju u kojem živimo, jedni drugima braća i sestre.

„Misionari su zahvalni najprije za ono malo, zato i puno dobivaju. Budimo zahvalni. Ako ni smo zahvalni u onome malo što imamo, neće nam biti povjereni ni puno“ podsjetila je uvodno na riječi vlč. Štefana, Ines Šoša Meštrović, tajnica Nacionalnog ureda PMD u Hrvatskoj.

Susret je počeo molitvom za misionare koju je predvodio don Mladen Kačan, smiljevački župnik. Don Mladen je rekao da film prikazuje kakvo dobro se ostvaruje po onome što i mi u Hrvatskoj činimo, kad molitvom i materijalno pomažemo misije.

U filmu beninska djeca na hrvatskom jeziku pjevaju ‘Servus dragi Zagreb moj’ i mole Zdravo Marijo. Kadrovi filma snimljeni su za vrijeme boravka vlč. Novaka u južnom dijelu Benina 2017. g. Vlč. Novak je i autor filma o hrvatskim misionarkama u Ekvadoru. Priloge koje su ostavili posjetitelji projekcije namijenjeni su školovanju djece u misijama. Kupnjom DVD-a tog filma i preplatom na misijski časopis ‘Radosna vijest’ na još jedan način pomažu se misije. Predstavljanje filma je organizirala

Nacionalna uprava Papinskih misijskih djela u Hrvatskoj.

ZADAR: BLAGDAN BL. ALOJZIJA STEPINCA NA BILOM BRIGU U ZADRU

Blagdan bl. Alojzija Stepinca u subotu 10. veljače svečano je proslavljen u župi bl. Alojzija Stepinca na Bilom Brigu u Zadru. Koncelebrirano misno slavlje u OŠ ‘Zadarski otoci’ na Bilom Brigu predvodio je zadarski nadbiskup Želimir Puljić jer je u tijeku gradnja župne crkve za taj gradski predio. Nakon mise nadbiskup Puljić je blagoslovio gradilište uz polaganje kamena temeljca za izgradnju župne crkve bl. Alojzija Stepinca, kojeg je blagoslovio sv. Ivan Pavao II. na misi Stepinčeve beatifikacije u Mariji Bistrici 3. listopada 1998. g. Od studenoga 2017. g. u zadarskoj Stepinčevoj župi mise se služe u OŠ ‘Zadarski otoci’ na Bilom Brigu, jer je počela gradnja nove župne crkve na mjestu gdje je osamanest godina bila montažna crkva u kojoj se puk okupljao.

„Blaženi Alojzije je službu navještanja Evanđelja ispunio prije svega svojom patnjom za Crkvu, a svoju je poruku vjere zapečatio smrću. Draža mu je bila tamnica nego sloboda, i to samo zato da bi obranio slobodu Crkve i njeno jedinstvo. Nije se strašio okova, kako ne bi bile okovane riječi Evanđelja“ rekao je mons. Puljić u propovijedi, istaknuvši da se Stepinac izložio opasnostima i radije pošao u tamnicu i smrt, nego da prihvati odvajanje Katoličke Crkve u Hrvatskoj od Svetе Stolice.

„Njegova savjest i katolički odgoj rekli su mu, poći radije u zatvor i patnju, nego odvojiti se od Rima. Radije smrt, nego sloboda i ‘darovi’

koje su mu nudili. Stepinčeva hrabrost u tom teškom i mračnom razdoblju bila je izvorom nade za potlačene i ugrožene. Branio je dostojanstvo čovjeka, nije se dao slomiti. Bio je vjeran idealima. Branio je slobodu ljudi i svoga naroda. Potaknuti Stepinčevim primjerom, učimo kako vjerovati, poput njega biti mirotvorci i mironosci u svijetu, vjerni njegovoj poruci i njegovom evanđelju. On nas uči kako ljubiti Boga i čovjeka“ poručio je nadbiskup, istaknuvši da se Stepinčeva oporuka narodu da se međusobno ljubi, uklapa u Isusov govor na Posljednjoj večeri kad svojim apostolima preporuča da se ljube.

Nadbiskup je govorio i o Stepinčevom odnosu prema otajstvu Crkve, rekavši da Božjeg junaka Alojzija ništa nije moglo slomiti u njegovoj ljubavi prema Kristu i Božjem narodu kojem je vjerno i odano služio, „osobito prema Crkvi koju je iz duše volio. Znao je da ona nije proizvod povjesnog slučaja, nego izvorni Božji naum. Otajstvo Crkve, produljenog utjelovljenja Isusa u povijesti, jedino se vjerom može shvatiti i objaviti. Zato su navjestitelji toga otajstva svjedoci koje je Isus izabrao i poslao da idu i to objave ljudima“. „Zbog toga je Crkva znak i čuvan transcedentnosti osobe koja je pozvana pružati svijetu dokaze otajstvenog zajedništva. Nigdje kao u crkvi oko oltara, ljudi se ne osjećaju jedno. Zajedno. Jer Krist nas okuplja, ujedinjuje. Tu prestaju sve razlike, rasne, dobne, nacionalne. Svi su jedna, Božja obitelj koju je Bog odvijeka zamislio“ istaknuo je mons. Puljić.

„U brojnim povjesnim iskušenjima kada je bila ušutkivana ili isključivana iz javnosti, ograničavana u poslanju i do krvi progonjena, Crkva je po svojim herojima, po svojoj hrabroj djeci, branila dostojanstvo i slobodu svakog čovjeka. Jedan od tih izabranih Božjih ugodnika, njenih hrabrih sinova i svjetlih likova naše narodne povijesti je blaženi Alojzije Stepinac. Živio je u vrlo teškom i kompleksnom povijesnom vremenu. Bio je nadbiskup u Zagrebu u tri suslijedne diktature. Kad je preuzeo upravu zagrebačke Crkve, iz Njemačke se širio zadar nacizma i fašizma, a iz Rusije bezbožna ideo logija komunizma. Žestoko se protivio jednoj,

drugoj i trećoj ideologiji braneći ljudska i narodna prava“ rekao je mons. Puljić, upozorivši da i danas postoje opasnosti, stupice i zavođenja kojima smo izloženi.

Kao poticaj da se ne damo zavesti od izdajnika, nadbiskup je citirao ulomak iz Stepinčeve duhovne oporuke koji „potvrđuje o kakvom se velikanu radi“. „Dragi moji vjernici, pod svaku cijenu, pa i uz cijenu života svoga, ostanite vjerni Kristovoj Crkvi koja ima svoga vrhovnoga pastira, Petrova nasljednika! Naši su očevi kroz tolika stoljeća prolili potoke krvi kako bi očuvali sveto blago katoličke vjere i ostali vjerni Kristovoj Crkvi. Nitko neće biti dostojan imena otaca naših, ako dopusti da ga netko otrgne od pećine na kojoj je Krist sazidao Crkvu svoju. Ukoliko netko među vama, laik ili svećenik, bude i na časak kolebao u ovoj točki, neka mu kuća bude daleko od vaše“.

U tom smislu je i poruka navještene Božje riječi na Stepinčevu. U Drugoj knjizi Makabejaca majka čiji su sinovi bili osuđeni jer nisu htjeli žrtvovati poganskim božanstvima, potiče sina da ne izda Boga i vjeru, da se ne boji: „Sinko moj, ne boj se krvnika, nego budi dostojan svoje braće“. Ista je poruka i u evanđelju, gdje Isus svojim učenicima kaže: ‘Ne bojte se onih koji ubijaju tijelo, a duha ne mogu ubiti’. U Poslanci Rimljanima Pavao pita, tko će nas rastaviti od Krista. “Stepinac se hrvarao s moćnicima da zaštiti nemoćne. Povijest Crkve i svijeta upisat će ga u najhrabrijе biskupe Europe onog tragičnog vremena.

O njegovom neslomivom duhu govore ‘Pisma iz sužanjstva’ u kojima treperi njegova duša. Dok je bio u zatvoru i pritvoru, primao je pisma i na sva je odgovarao. U njima je pokazao svoju dušu i svoj herojski stav. Biskupu Čekadi piše: „Stavljam Ti toplo na srce, da budeš potpuno vedar s obzirom na budućnost naše Crkve. Ako ja umrem ovdje, rado ću položiti svoj život za Boga i Crkvu Katoličku. Bog bitke nikada ne gubi, rekao sam više puta, a to ponavljam i sada. Neće je izgubiti niti u borbi s Komunističkom partijom Jugoslavije“.

„Očinske riječi bl. Alojzija uvijek su aktualne. Osobito u obrani kršćanske antropologije koja

IZ ŽIVOTA ZADARSKE CRKVE

je danas ugrožena. Stoga su vrlo suvremene njegove propovijedi, poruke i pouke. Stepinac je poruka istine i dobrote. Istine koju je propovijedao o Bogu i čovjeku, dobrote kojom je prolazio sve nevolje. Ni u jednom njegovom pismu i propovijedi ne osjeća se trunka prezira ili mržnje protiv onih koji ga progone. Dapače, poput Isusa i sv. Stjepana, oprašta i moli za njih“ istaknuo je mons. Puljić. Potaknuo je vjernike da se, poput Stepinca, na čiji su grob prema vlastitoj želji hodočastili i sv. Ivan Pavao II. i umirovljeni papa Benedikt XVI., druže s Isusom u molitvi i euharistiji, hrane Božjom riječju i ne umore biti dosljedni, jer Isus je jedini otkupitelj čovjeka i on nosi ključeve povijesti.

Nakon mise, nadbiskup, svećenici i puk, pjevajući u čast Stepinca predvođeni župnim zborom, krenuli su iz škole u procesiji na obližnje gradilište koje je nadbiskup Puljić blagoslovio. Završetak radova koji su počeli početkom studenoga 2017. g. predviđa se do veljače 2018. g. Prigodnu riječ je uputio i bilobriški župnik Mario Sikirić. Župa bl. Alojzija Stepinca u Zadru prva je župa u Hrvatskoj posvećena Stepincu. Utemeljena je 1998. g., a polumontažnu crkvu koja je sad u cijelosti uklonjena, na prvu go-dišnjicu Stepinčeva po beatifikaciji, 10. veljače 1999. g., blagoslovio je blagopokojni zadarski nadbiskup Ivan Prenda.

Idejni projekt za budući župni pastoralni centar bl. Alojzija Stepinca izradio je Aleksandar Bašić, dipl. ing. arh. iz Zagreba. Projektnu dokumentaciju izradilo je poduzeće Modulus iz Zagreba. Glavni projektant je Oskar Fleischer, dipl. ing. arh. Centar je projektiran tako da se u središtu nalazi crkva s pjevalištem. Desno od ulaza smještene su vjeronaučne dvorane. U prizemlju je smještена multimedijalna dvorana koja može koristiti za proširenje lađe crkve (u slučaju većeg broja vjernika).

Na katu se nalazi jedna veća i jedna manja dvorana. Veća dvorana na katu također se može kliznim vratima pretvoriti u dvije manje. Lijevi od ulaza je stambeni dio pastoralnog centra. U prizemlju se nalaze prostorije župnog ureda, kuhinja, blagavaonica i garaža. Na katu su stambene jedinice za župnika, župnog vikara i gosta. Površina prizemlja u kojem se nala-

zi lađa crkve iznosi 1 128 četvornih metara, a kata na kojem su dvorane 509 četvornih metara. Troškove gradnje crkve u iznosu od petnaest milijuna kuna snosi Zadarska nadbiskupija. Do sada su izvedeni građevinski radovi u vrijednosti od dva milijuna kuna. Komunalni doprinos plaćen je Gradu Zadru u iznosu od 1.548.105,00 kn. Građevinske radove izvodi poduzeće Barić gradnja d.o.o. iz Zadra. Stručni nadzor je povjeren Željku Čirjaku, dipl. ing. građevine.

ZADAR, CRKVA SV. MIHOVILA: BLAGDAN GOSPE LURDSKE I SVJETSKI DAN BOLESNIKA

Blagdan Gospe Lurdske i Svjetski dan bolesnika proslavljen je u nedjelju 11. veljače svečanim misnim slavlјem u samostanskoj crkvi sv. Mihovila u središtu Zadra gdje djeluju franjevci trećoredci glagoljaši, a puk se pred kipom Gospe Lurdske tradicionalno utječe Gospinom zagovorom. Zbog svakodnevne stalne raspoloživosti franjevaca za sakrament isповijedi, ta se crkva naziva ‘ispovijedaonicom grada’ te je mons. Puljić zahvalio franjevcima što požrtvovno i spremno „izvršavaju povjerenim veliko sveto poslanje odrješenja, a što je svetije i veće od opruštanja grijeha“.

„Vrhovni poglavari franjevaca trećoredaca na susretu mi je rekao da mu je od svih najdraži samostan sv. Mihovila u Zadru, baš zbog toga što su braća tu stalno na raspolaganju za ispuštenje. U toj crkvi mislimo i na patnje koje Gospodin milošću odrješenja po sakramantu ispuštenje daje svima koji dolaze moliti njegovo oproštenje. Zato je ta crkva ljudima draga, bliska, jer u njoj nalaze onoga koji je došao zbog toga da nas ozdravi, ne samo tjelesno, nego u pravom duhovnom smislu, da nas osloboди zla, grijeha i svega što ranjava našu dušu“ rekao je mons. Puljić.

Nadbiskup je poručio da „čovjeka ne ozdravlja ako izbjegava trpljenje ili ne prihvata bol, nego trud da se prihvati nevolje i sazrijeva u njima poput Krista koji je patnje podnio beskrajnom ljubavlju“. Istaknuo je da „Svjetski dan bolesnika daje dobru priliku otkrivati koliko je važno s vjerom, optimizmom i vedro stajati uz

ljude koji leže u krevetima i proživljavaju teške trenutke umora i ranjivosti. To se može samo u svjetlu Kristovog križa s golgotu na kojem je skupljena sva težina patnje cijelog čovječanstva koju je Krist na sebe preuzeo i prinio Ocu u svojoj muci i smrti na križu“. U tajni Isusove muke, smrti i uskrsnuća, ljudsko trpljenje, patnja i bolest nalaze smisao i puninu svjetla. Mir i radost tada bivaju prosvijetljeni sjajem uskrsnuća.

„Bog Otac je po svome Sinu Isusu otajstveno preuzeo krivicu svijeta i svakog ljudskog stvorenja. A u predokusu križa Isusove napuštenosti, u pitanju ‘Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio’, nalazimo odgovore i na brojna naša uznemirujuća pitanja“ rekao je mons. Puljić, istaknuvši da „Krist trpi za nas, trpi s nama i daje nam mogućnost podijeliti s njim svoje patnje. Tako ljudska patnja sjedinjena s Kristovom postaje sredstvom spasenja, pa vjernik skupa s Pavlom može govoriti ‘Radujem se sada dok trpim za vas’. Bol vjerom prihvaćena pretvara se tako u vrata koja uvode u otajstvo Gospodinovog otkupljujućeg trpljenja“.

Naglasivši da je Svjetski dan bolesnika na tragu spasenjskog poslanja božanskog liječnika Isusa koji je prošao zemljom čineći dobro i ozdravlja, nadbiskup je rekao da je Isus, prije nego se vratio nebeskom Ocu, u dvorani Posljednje večere oprao noge apostolima i pozvao ih da tako ljube, osobito najmanje i ljude u potrebi. Isusov sljedbenik pozvan je istom logikom provoditi u djelo čin milosrdnog Samarijanca koji se nad polumrtvim čovjekom sažalio, pristupio mu, oprao rane, namazao uljem i zavio ih. Kad prepoznamo Gospodnju prisutnost u bolesnoj

braći, pružamo svjedočanstvo dobrog Samarijanca iz evanđelja, rekao je nadbiskup. „Isus kaže ‘Idi, pa i ti čini tako’. Isus i nas upućuje i potiče pragnuti svoje srce i glavu nad ranama tolike braće. Jer iskustvo bolesti i trpljenja postaje školom nade onima koji trpe i onima koji pomažu ljudima podnositi trpljenje“ poručio je mons. Puljić.

Govoreći o ulozi Gospe, nadbiskup je rekao da Marija ide ususret potrebama djece i u svojim svetištima liječi patnje, trpljenja i bolesti. „Kad njeni štovatelji ne dobiju dar tjelesnog ozdravljenja, svjesni su da su dobili puno važniji dar obraćenja srca, što je izvor mira i unutarnje radosti. To je dar koji preobražava njihov život pa i njih čini apostolima Kristovog križa, barjaktarima nade u svijetu beznadu i u najtežim životnim iskušenjima“ rekao je mons. Puljić.

Prije rastanka s ovog svijeta, Isus je vidi svoju majku u bolima i učenika koji predstavlja Crkvu a povjerio mu je Majku. „Marija je na osobit način sudionica u patnji svoga sina i predodređena biti majkom trpećeg čovječanstva. Od časa kad je bila slavno uzensena na nebo, Marija ne prestaje zauzimati se za svakoga od nas, osobito za one koji trpe. Marijanska svetsta su mjesta djelovanja osobite Božje milosti. Bolnice i liječilišta su osobita svetišta ljudske patnje gdje bolesnici sudjeluju u Kristovom uskrsnom otajstvu“ podsjetio je nadbiskup na misao sv. Ivana Pavla II. koji je prije 26 godina utemeljio spomen Svjetskog dana bolesnika uz blagdan Gospe Lurdske i osnovao Papinsko vijeće dušebrižništva zdravstvenih djelatnika. Nadbiskup je podsjetio i da su koncilski oci po završetku Drugog vatikanskog sabora uputili dirljive riječi ljudima koji pate i trpe: ‘Vi koji osjećate teret križa i plačete, budite hrabri. Vi ste miljenici Božjeg kraljevstva, vi ste braća trpećeg Krista. S njim, ako to želite, vi spašavate svijet’.

„Molimo Gospodina neka čuje i usliši molitve ne vapaje koje se dižu iz brojnih svetišta patnje i neka otare suze svima koji trpe. Gospa Lurska neka pomaže onima koji rade u području zdravstvene skrbi i bdije uz one koji su sami“ poželio je mons. Puljić, zazivajući na bolesnike zaštitu Marije i poželjevši Božji blagoslov

ljudima, da nam ne dojadi činiti dobro onima koji traže i mole našu pomoć. Prigodnu riječ na kraju mise uputio je fra Nikola Barun, gvardijan samostana sv. Mihovila.

KARIN: 25. GODIŠNJICA RAZARANJA FRANJEVAČKOG SAMOSTANA I CRKVE U KARINU

Dvadeset i peta godišnjica razaranja franjevačkog samostana Svetе Mariјe Bezgrešne i samostanske crkve Bezgrešnog začeća BDM u Domovinskom ratu obilježena je u utorak 13. veljače u samostanu u Karinu u zadarskom zaleđu. Tim povodom, misno slavlje za domovinu u karinskoj franjevačkoj crkvi predvodio je zadarski nadbiskup Želimir Puljić. Suslavili su fra Joško Kodžoman, provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja, karinski gvardijan fra Petar Klarić, braća franjevcu i zadarski svećenici.

„Gradimo domovinu s Božjom pomoću i da bude osjetljiva na dimenziju transcendencije i Božje prisutnosti. Zahvaljujemo Bogu za dar mira i slobode. Molimo za napredak u kojem će biti pravda, poštovanje i u središtu Bog s kojim gradimo budućnost. Molimo za domovinu i njene žitelje, da budu trajno zahvalni za silna djela koja nam je iskazao Gospodin. U slobodu koju nam je Bog dao ugrađeno je puno suza, žrtava i krvi. No, brojna stradanja, žrtve i patnje imat će puni smisao ako se povežu i umreže s kalvarijskom žrtvom Sina Božjega. Prijateljstvo s Isusom bilo nam je izvorom sigurnosti u teškim danima. Ono neka ostane i zalогом naše budućnosti“ rekao je mons. Puljić u propovijedi.

S ciljem čuvanja sjećanja na žrtvu hrvatskog naroda i franjevaca u tom kraju, ta se godišnjica, drugu godinu u nizu, obilježila u spomen na 13. veljače 1993. g., kad su pobunjeni Srbi učinili veliki kulturocid rušenjem crkve i karinskog samostana koji je hrvatski spomenik kulture nulte kategorije, kao osvetničku odmazdu za poraz koji su doživjeli po djelovanju hrvatske vojno redarstvene oslobodilačke akcije ‘Maslenica’ u kojoj je poginulo 127 hrvatskih branitelja. Rušenjem samostana srpski pobunjenici htjeli su zatruti katolički i hrvatski

identitet i trag u tom kraju. „Taj događaj nije važan samo za franjevce, nego za cijeli hrvatski narod, osobito za katolike Ravnih kotara, Bukovice i šire. Dogodilo se zločin, obilježavanjem činimo znak sjećanja u želji da se takvo zlo više ne ponovi. Želimo čuvati spomen u zahvalnosti Bogu, braniteljima i svima koji su nam omogućili da živimo u Hrvatskoj u miru. Zbog svog povijesnog, ustrajnog duhovnog i domoljubnog svjedočenja, samostan i njegovi franjevci kroz burnu i patničku prošlost doživljavali su teške križeve, razaranja, pljačkanja, prognanstva, ali se samostan uvijek iznova dizao iz pepela i obnavljao, usprkos razaranjima neprijatelja i protivnim vjetrovima. U tome je uvijek imao snažnu zaštitu svojih duhovnih pastira franjevaca, provincijala, nadbiskupa i hrvatskog naroda“ rekao je fra Petar Klarić.

Karinski samostan jedan je od 122 sakralna objekta u sastavu Franjevačke provincije presvetog Otkupitelja sa sjedištem u Splitu koji je stradao u srbijanskoj agresiji na Hrvatsku. To je bilo najveće razaranje u njegovoju šest stoljeća dugoj povijesti. Najstariji je samostan od njih petnaest u sastavu te provincije. U taj samostan franjevci su došli 1429. g. i uvijek je imao veliku duhovnu i nacionalnu ulogu. Npr. uprava Provincije sa svog je zasjedanja u Karinu 1797. g. poslala zahtjev caru u Beč da se Dalmacija sjedini s Hrvatskom.

Samostan je bio mjesto pohoda katoličkih i pravoslavnih vjernika. Provincijal Kodžoman istaknuo je svjedočanstvo pravoslavnog paroha Vladimira Garića iz 1974. g., da je „kao nekadašnji svećenik za pravoslavne vjernike u Karinu, više puta sprječio da samostan

bude srušen i zapaljen. Nažalost želja nekih u 1990.-im godinama da učine taj barbarski čin se i ostvarila“ rekao je provincijal Kodžoman. „Htjeli bismo pamtitи samo lijepе događaje, ali život nas prisiljava da čuvamo uspomenu na ono što nas je i ražalostilo, povrijedilo. Na ovom je svetom mjestu ljudska mržnja progovorila na najokrutniji način. Samostan koji je bio poznato i priznato mjesto mira, pomoći i utjehe svakom putniku, pao je u osvetničkom pohodu dezorientiranog agresora. Događaji kojima svjedočimo posljednjih dana i godina, još nas više utvrđuju u vjeri i nastojanju da nikad ne zaboravimo što se tu dogodilo. Ljudski se sjećati, ljudski je i kršćanski moliti za sebe i za druge, kako se više ne bismo morali suočavati sa sličnim iskušenjima“ rekao je provincijal Kodžoman u pozdravnoj riječi, istaknuvši da smo kao narod i Crkva pretrpjeli velika zla, nepravde i nevolje.

Nakon mise, nadbiskup Puljić i provincijal Kodžoman otkrili su prigodnu spomen-ploču na zidu samostanskog dvorišta, na kojoj je uklesan tekst o stradanju i obnovi samostana. U toj je prigodi Kodžoman podsjetio kako je 26. kolovoza 1991. g. karinski gvardijan fra Albert Marić pješice s vrećicom u ruci, prema Pridrazi, napustio karinski samostan u 18,30 sati. Njegov zadnji čin bio je ulazak u samostansku crkvu u pratnji dvojice naoružanih srpskih vojnika. Kleknuo je pred oltar, izmolio Zdravo Marijo, rekao: ‘Gospe, čuvaj ovu našu crkvu i naš samostan’ i pustio suzu.

„Bio bi grijeh i zločin zaboraviti tu prošlost i te strašne događaje, jer vidimo što se s tom poviješću i našom prošlošću događa. Kako je ljudi olako zaboravljuju. Ljudi s tom prošlošću manipuliraju. Tu ploču otkrivamo da ostane trajni znak i podsjetnik što se s crkvom i samostanom dogodilo. Neka taj čin bude pouka da budemo zahvalni svim ljudima koji su nam omogućili slobodu i život u našoj slobodnoj Hrvatskoj. Pozivam sve da čuvaju uspomenu na sve naše poginule branitelje“ rekao je provincijal Kodžoman, poželjevši da se hrvatska povijest nikad ne zaboravi, u osobitoj zahvalnosti Hrvatskoj vojsci i policiji.

Nakon desetogodišnje ponovne gradnje, obnovljeni samostan i crkva u Karinu posvećeni su na Gospu od Andela, 2. kolovoza 2006. g. Nekad je u njemu postojala biblioteka od pet tisuća primjeraka knjiga, tu je djelovao studij filozofije i humanističkih znanosti i svojevrećeno živjelo osamnaest profesora. Sadržaj sve te bogate i vrijedne biblioteke, dragocjene inkunabule, knjige, umjetničke slike, zavjetni darovi vjernika primani tijekom šest stoljeća njegovog postojanja su opljačkani. Arhiv više ne postoji. Nadbiskup Puljić, provincijal Kodžoman i gvardijan Klarić pozvali su odgovorne da učine napor da se opljačkano sakralno i kulturno blago vrati, jer još ništa nije vraćeno. U tom smislu, to je sad najsiromašniji samostan provincije.

Srbijanski agresor najprije je samostan opljačkao, devastirao, a onda ga razorio minama kojima se ruše avionske piste. Nekoliko neeksplođiranih mina kasnije su otkrivene na ruševini samostana. Provincijal je najavio da će odlikovati francuskog časnika koji je, nakon dvije godine neizvjesnosti franjevaca koji nisu znali što se dogodilo sa samostanom, Provinciju izvijestio o devastaciji samostana u Domovinskom ratu. Taj otac osmero djece spasio je vrijednu sliku Gospe od Andela, čuvao je u svom francuskom domu i nakon puno godina vratio je samostanu.

„To je jedini samostan izvan Zadra u Zadarskoj nadbiskupiji koji je miniran, razoren, a bio je stjecište vjernika toga kraja. Planiramo uređiti samostansku zbirku i biblioteku kako bismo samostan više otvorili kulturnoj i svekolikoj javnosti. Jubilarna, 25. obljetnica poveznica je naše mukotrpne prošlosti, razaranja i obnavljanja naše domovine i duhovne snage hrvatskog naroda u prošlosti i budućnosti. Zato hvala svima koji sudjeluju u tom obilježavanju“ rekao je gvardijan Klarić.

Provincijal Kodžoman je zahvalio ondašnjoj Vladi RH koja se zauzela da se samostan obnovi i provincijskoj upravi toga vremena na čelu s tadašnjim provincijalom fra Željkom Tolićem, tadašnjem karinskom gvardijanu fra Frani Samodolu, Miljenku Domjanu koji je bio glavni konzervator i nadgledao proces restauracije,

Ministarstvu kulture RH, Konzervatorskom zavodu Zadar, znam i neznam dobrotiteljima koji su pomogli da samostan otvoru novu stranicu.

Cijeli događaj glazbeno je animirala klapa HRM-a 'Sveti Juraj'. Među uzvanicima su bili i general bojnik Mladen Fuzul, izaslanik Ministarstva obrane RH, gradski i općinski čelnici, među kojima zadarski gradonačelnik i župan Branko Dukić i Božidar Longin te hrvatski branitelji. Za sve sudionike Hrvatska vojska je pokraj samostana podigla šator i skuhala grah.

Obljetnica je počela hodnjom sudionika sa stjegovima postrojbi od raskrižja u Donjem Karinu do samostana. Potom su izaslanstva položila vijence i svijeće na franjevačku grobnicu ispred samostana, a fra Petar je izmolio molitvu odrješenja za sve pokojne i preminule franjevce. Inače, iz Provincije Presvetog otkupitelja sa sjedištem u Splitu, između 1942. i 1948. godine ubijeno je 44 braće franjevaca, mnogi među njima u mlađoj životnoj dobi.

KORIZMENA AKCIJA ZADARSKE NADBISKUPIJE ZA POMOĆ GRADNJI CRKVE MISIJI U TANZANIJI

Ovogodišnja korizmena akcija Zadarske nadbiskupije namijenjena je za pomoć u izgradnji crkve u Misiji Svetoga Križa u Kisongu, u nadbiskupiji Aruša u Tanzaniji, koju vode hrvatski misionari don Velimir Tomić i don Bernard Marjanović. Kamen temeljac za tu crkvu položen je u rujnu 2017. g. O požrtvovnosti hrvatskih misionara u tamošnjem služenju i radu govori i činjenica da je don Velimir boravio krajem 2017. g. u Hrvatskoj, zbog operacije ruke koju je teško ozlijedio tijekom rada na krovu te crkve. Operacija je uspješno obavljena i don Velimir se u prosincu vratio svojoj službi o kojoj je za svog zadnjeg boravka u Hrvatskoj rekao: "Na odlazak u misiju Kisongo u Tanzaniji potaknula su me pisma i iskazi naših misionara. Tanzanija je država na istočnoj obali Afrike. To je posve drugačiji svijet od našeg. Najveći dio zemlje je bez struje, a dijelovi koji struju imaju, više vremena su bez nje. Nema asfalta, nestaćica je hrane, lijekova, svega. U početku mi se bilo teško priviknuti na takvu kulturu,

prehranu, uvjete života. Međutim, vidjeti po-make, uspjehe, promjene na bolje, motiviralo me i dalo snagu da ostanem. Brzo sam naučio i njihov jezik, svahili".

Don Velimir ističe da se misionari trude pomoći koliko god mogu. „Kada neki naš projekt uspije, nema sretnijega od nas. U tom dijelu Tanzanije četiri su hrvatska misionara, dvojica iz Mostarsko-duvanjske biskupije i dvojica iz Splitsko-makarske nadbiskupije. Svima je zajednički cilj – pomoći koliko možemo, pa kad dolazimo na godišnji odmor u Hrvatsku, sa sobom nosimo projekte koje predstavljamo našim ljudima. Nikada se ne vratimo praznih ruku, uvijek ima ljudi željnih pomoći“ rekao je vlč. Tomić za svog boravka u Hrvatskoj prije pola godine. Za tog je boravka u pojedinim hrvatskim sredinama predstavio projekt izgradnje crkve u Kisongu. Tu je potrebu odlučila podržati i Zadarska nadbiskupija. Tim povodom, zadarski nadbiskup Želimir Puljić poslao je dopis svim župnim uredima i upraviteljima crkava u Zadarskoj nadbiskupiji, vjeroučiteljima koji će akciju provoditi s djecom u osnovnim i srednjim školama te gradovima i općinama u Zadarskoj županiji, u kojem potiče na nesebično davanje za pomoć misiji u Tanzaniji. Nadbiskup Puljić poručuje: "Naša materijalna pomoć misijama znak je zajedništva i uzajamne skrbi među Crkvama, naročito prema mladim i siromašnim biskupijama u Africi, Aziji, Latinskoj Americi i Oceaniji. Župnicima stavljam na srce provođenje te akcije tijekom korizme na način koji odgovara prilikama u župi. Ulazeći u sveto korizmeno vrijeme, potaknuti željom da nam korizma bude u postu, molitvi i bratskoj ljubavi, i ove godine nastavljamo s korizmenom ak-

cijom koja se u Zadarskoj nadbiskupiji uspješno provodi puno godina. U njoj sudjeluju odrasli, djeca, mladi, župe, škole, ustanove i ljudi dobre volje koji pomažu u raznim društvenim potrebama, u domovini i misijama diljem svijeta". Nadbiskup podsjeća kako su biskupi svijeta na Drugom vatikanskom saboru rekli da je Crkva misionarska te da su svi kršćani pozvani aktivno sudjelovati u njenom misijskom poslanju. Svi mogu molitvama i materijalnim prilozima pomagati njeno misijsko djelo.

Don Velimir djeluje u misijama 29 godina. I za svog zadnjeg boravka u domovini zahvalio je Nacionalnoj upravi PMD-a Hrvatske, Bosne i Hercegovine i svim darovateljima koji priložima pomažu misije. Tanzanija ima 34 biskupije, a sve ih vode domaći biskupi. Imma više od 1600 domaćih svećenika. Za velik broj domaćih svećenika, redovnika i redovnica zaslužno je Djelo sv. Petra koje u sklopu Papinskih misijskih djela skrbi za materijalnu i duhovnu potporu svećenika u misijama te nova svećenička zvanja kojima je potrebna pomoć. Korizmena akcija Zadarske nadbiskupije dar je Tanzaniji i ususret proslavi 150. obljetnice katoličke nazočnosti u Tanzaniji koju će proslaviti ove, 2018. godine. Naime, prije sto godina, u kolovozu 1917. g., u Tanzaniji su zaređena prva četiri domaća svećenika. Evangelizaciju Tanzanije provele su osobito tri religijske kongregacije u 19. st.: Oci Svetoga Duha, Bijeli oci i benediktinski redovnici. Bijeli oci otvorili su prvo sjemenište 1904. g. u Rubya – Bukoba. Bukoba je 1952. g. dobila prvog domaćeg biskupa, Laureana Rugambwu, kojeg je papa Ivan XXIII. 1960. g. proglašio prvim afričkim kardinalom.

Crkva u Hrvata Tanzaniji je dala puno misionara. Bili su to Drago Bevanda, Ivan Štironja, Andrija Iličić, Stipe Ivančić, Sebastijan Lončar, Boško Obradović i Juro Tokalić. Trenutno u Tanzaniji djeluje sedmero misionara: Ante Batarelo, Nikola Sarić, Dražen Klapež, Velimir Tomić, Bernard Marijanović, Tomislav Mesić i s. Kaja Perić.

Uz niz potreba koje je proteklih trideset godina svog održavanja Korizmena akcija pomogla u zdravstvenim i socijalnim ustanovama u Zadarskoj nadbiskupiji, akcija je pomogla i Vuko-

var i BiH. Više puta plodonosno su pomognute misije u kojima djeluju hrvatski misionari. God. 2008. pomognuta je izgradnja i opremanje škola u Kongu, u pokrajini Luhvinja, gdje djeluju Školske sestre franjevke Provincije Presvetog Srca Isusova, djelatne i u Zadarskoj nadbiskupiji. U Kongu je i misionarka rodom iz Poljica, s. Erika Dadić. Koliko ta akcija bude učinkovita, potvrđuje da je za Kongo bilo prikupljeno čak 500,000 kn. God. 2011. Korizmena akcija pomogla je obnovu škole i sportske dvorane u Maipu u Čileu, koju je godinu prije bio razorio potres. U toj školi rade misionarke Kćeri Milosrđa, djelatne i u Zadarskoj nadbiskupiji, čija je utemeljiteljica bl. Marija Propetog Isusa Petković. Korizmena akcija 2013. g. organizirana je za pomoć djece i mlađih u Kampali, glavnom gradu Ugande, obnovom Centra za smještaj i školovanje siromašne djece i mlađih u Kampali koji vode misionarke Kćeri Božje ljubavi. Među njima su i hrvatske redovnice. Akcija je 2015. g. pomogla djecu u sirotištu 'Kardinal Alojzije Stepinac' u Bon Reposu u nadbiskupiji Port-au-Prince na otočju Haiti, koje vode Služavke Malog Isusa iz Provincije Bezgrešnog začeća BDM Sarajevo.

Svi koji žele sudjelovati za pomoć misije u Tanzaniji, prilog mogu dostaviti u župni ured ili uplatiti na žiro-račun Zadarske nadbiskupije, s naznakom 'Za izgradnju crkve u Kisongu':

Nadbiskupski ordinarijat Zadar.

HR5324070001100041082 Poziv na broj: HR00 00755877 – 536

O svim informacijama o djelovanju hrvatskih misionara može se pročitati na stranici www.misije.hr

ZADAR: SUSRET MINISTRANATA U NADBISKUPSKOM SJEMENIŠTU 'ZMAJEVIĆ'

Nadbiskupsko sjemenište 'Zmajević' Zadar u subotu, 17.-og i nedjelju, 18. veljače posjetilo je trideset dječaka iz Benkovačkog (župa Benkovac i Kistanje), Novigradskog (župa Jasenice) i Zemuničkog dekanata (župa Zemunik i Gorica-Raštane). Susret je počeo kratkim upoznavanjem sjemenišnog života o kojemu su govorili duhovnik sjemeništa, don Zvonimir

Mikulić i rektor, don Roland Jelić. Nakon zajedničke okrepe uslijedile su sportske aktivnosti u nogometu i stolnom tenisu. Sjemeništari su ministrante proveli u obilazak sjemeništa i znamenitosti Zadra u pojedinim grupama. Usljedila je molitva krunice i prigoda za sakramenat pomirenja. Prvi dan susreta završen je gledanjem filma.

Drugi dan počeli su svečanom molitvom Jutarnje u kapelici koju je predvodio duhovnik Mikulić. Pohodili su i Klasičnu gimnaziju Ivana Pavla II., gdje je rektor Jelić ukratko predstavio povijest Gimnazije a ministranti su mogli pogledati i prostorije škole. Potom su se okupili u velikoj dvorani sjemeništa, gdje je rektor Jelić posvjedočio o svom pozivu, kao i sjemeništarac I. razreda Marko Butković iz Gospica. Usljedila je podjela prigodnih uspomena i medalja za pobjedničke ekipe. Jutro su zaključili svečanom misom koju je predslavio rektor Jelić, a u njoj su sudjelovali i neki roditelji. Susret je završen ručkom a svi su izrazili zadovoljstvo pohodom sjemeništu te su sklopljena i nova prijateljstva.

ZADAR: RELIKVIJA SV. IVANA PAVLA II. U ZADRU S MOLITELJIMA '40 DANA ZA ŽIVOT'

Relikviju sv. Ivana Pavla II. zadarskim moliteljima inicijative '40 dana za život' u utorak 20. veljače u Zadar je donijela regionalna koordinatorica te inicijative za Dalmaciju, Marija Šošić. Relikvija se od 15,00 do 17,00 sati nalazila na mjestu bdjenja gdje molitelji mole, kod ulaza zadarske Opće bolnice. Molitelji su

molili litanije sv. Ivanu Pavlu II., za obitelji, život, majke i očeve, pobačenu djecu, zacijeljenje rana od pobačaja. Razmatrali su i papin govor obiteljima te druge poruke koje je za svog pontifikata uputio u prilog životu.

„Sv. Ivan Pavao II. je veliki zagovornik života, promicatelj pro lifea, puno je pisao i molio o toj temi. I njegovo majci su u trudnoći s Karolom savjetovali da pobaci jer je liječnik rekao kako postoji mogućnost da oboje izgube život. Ali, njegova majka je stavila svoje pouzdanje u Gospodina i rodila je jednog od najvećih ljudi, papu i sveca. Papa Ivan Pavao II. je rekao da je hitno potrebna velika svjetska molitva za nerođeni život. Mi u tim njegovim riječima vidimo uporište za svoje djelovanje. '40 dana' je velika svjetska, afirmativna pro life organizacija i molitva za život. Papa je napisao i encikliku 'Evangelje života' u kojoj govori o potrebi zaštite nerođenog života“ rekla je Marija Šošić, istaknuvši da je velika milost da je baš relikvija sv. Ivana Pavla II. s moliteljima u kampanji, da se svetom papi i na izvanjski način iskaže veće štovanje i utječe njegovom zagovoru.

U kampanji se ističe poruka sv. Ivana Pavla II.: „Život se povjerava čovjeku kao blago koje se ne smije gubiti, kao talent s kojim ne treba trgovati. O njemu čovjek treba položiti račun svome Gospodaru. Svaki je čovjek 'čuvar brata svoga' jer Bog povjerava čovjeka čovjeku“.

Tu je relikviju inicijativa dobila na poticaj njihovog duhovnog savjetnika p. Marka Glogovića, koji je dobio nadahnuće da papina relikvija obide sva mesta bdjenja u Hrvatskoj. Ta se relikvija inače nalazi u pavlinskom samostanu u Sveticama. To je tkanina natopljena krvlju sv.

Ivana Pavla II., u srebrnom relikvijaru koji prikazuje lik pape kako je naslonjen i pridržava se za svoj pastirski križ s Raspetim. Relikvija je u pohod po Hrvatskoj krenula iz Splita, gdje je bila prvog dana bdjenja, 14. veljače. Uslijedili su Imotski, Makarska, Dubrovnik i Metković. Nakon Zadra, relikvija će pohoditi mjesto bdjenja u Šibeniku, Kninu, Slavoniju pa druge gradove. Relikviju donesu na mjesto bdjenja regionalni koordinatori, voditelji gradova ili Ante Čaljkušić, predsjednik kampanje i voditelj '40 dana' za Hrvatsku. „Molitelji zahvalno reagiraju. Ljudi su oduševljeni, svi žele dotaknuti relikviju. Bude dostojanstveno, svečano, okupi se veliki broj molitelja i osobiti je blagoslov u ovoj kampanji. Osjeća se posebna lakoća u molitvi dok je papina relikvija s nama“ rekla je Šošić.

Šošić je izrazila zadovoljstvo i s razvojem inicijative u Njemačkoj gdje ju je pokrenuo Boris Đeferović, još dok je sudjelovao u kampanji u Sisku. Kad je otišao živjeti u Njemačku, uključio se u HKM i pokrenuo prvu kapmanju ispred bolnice u Münchenu, odakle se inicijativa proširila i u druge njemačke gradove. Sada više u '40 dana' ne mole samo Hrvati, nego im se priključuju i Nijemci.

Nakon boravka pred zadarskom bolnicom, gdje molitelji u kampanji mole svaki dan od 6,00 do 18,00 sati, relikvija je odnesena na čašćenje u katedralu sv. Stošije u Zadru. Misno slavlje za sudionike inicijative, u kojem su sudjelovali i brojni vjernici koji su htjeli počastiti papinu relikviju, predvodio je katedralni župnik don Josip Radojica Pinčić.

Don Josip je zamolio svečev zagovor u zaštiti života od zaćeća, potaknuo je na molitvu za odgovorno roditeljstvo i požrtvovno služenje životu u obiteljima. Istaknuo je da je sv. Ivan Pavao II. bio veliki prijatelj Hrvatske koji nas je puno volio i našoj zemlji i hrvatskom narodu puno pomogao. Nakon mise, mnogi vjernici, koji su došli na misu u katedralu baš kao poštovatelji sv. Ivana Pavla II., zadržali su se u molitvi pred relikvijom sv. Ivana Pavla II., što je još jednom pokazalo koliko je taj papa voljen i koliko mu se puk zahvalno, u molitvi i s ljubavlju utječe.

ZADAR: TRIBINA ‘POSTABORTIVNI SINDROM I ŠTO O NJEMU TREBATE ZNATI’

Tribina o temi ‘Postabortivni sindrom i što o njemu trebate znati’ te svjedočanstvo splitske obitelji Bošnjak predstavljeni su na susretu zainteresirane javnosti u utorak, 20. veljače u dvorani samostana sv. Frane u Zadru. O programu ‘Oprostom oslobođene’ za žene ranjene pobačajem, primjerima iz prakse žena koje su javno posvjedočile o posljedicama učinjenog pobačaja, govorila je Lidija Dugan, provoditeljica tog programa. Dugan je vukovarka i ujedno koordinatorica inicijative '40 dana za život' za Slavoniju te je iznijela ohrabrujuće najnovije podatke u prilog otvorenosti životu.

Jedna ginekologinja članovima Inicijative rekla je kako je trenutno u Vukovaru porast trudnoća s četvrtim i petim djetetom te blizancačkih trudnoća, što se u Vukovaru nije dogodilo desetljećima. Također, ove školske godine u Vukovaru je prvi put u prvi razred upisano više djece nego inače. Upisano je četrdeset djece više nego prethodne godine. Inicijativa u porastu od 40 novih vukovarskih prvašića vidi simboličan znak, čemu su i oni doprinijeli kao plod molitvi, jer provode baš 40-dnevne molitvene kampanje za život.

„Ljekarnici traže priziv savjesti i ne žele prodavati kontracepcija sredstva. Cijele obitelji se obnavljaju. Za žene koje su učinile ili namjeravaju učiniti pobačaj, molitelji ispred bolnica su posljednji znak nade i prvi znak milosrđa. Poslanje inicijative '40 dana' je bdjeti kao vidljivi znak, da se sačuva svetost ljudskog života. Ženama puno znači naša podrška i riječ ‘Nisi sama, mi smo uz tebe’. Ako molitelji i nemaju vlastitih sredstava kojima bi nekome pomogli, Bog ima sve. Bog svime obiluje i po Providnosti pomaže tim ženama da im se osigura potrebno. To je naše iskustvo. U molitvi i zajedništvu puno možemo učiniti i izvojevati za Božje kraljevstvo. Nas Crkva održava na životu“ rekla je Dugan, istaknuvši da je tijelo Kristovo kojim se hrane u pričesti snaga za njihovo djelovanje u tom teškom apostolatu u kojem nailaze na protivštine i među bliskim ljudima u svom okruženju.

IZ ŽIVOTA ZADARSKE CRKVE

Podsjetila je da je 2016. g. u Vukovaru pobačeno 64 djece, to je šest vukovarskih razreda, podatak koji se službeno zna. Prema službenim podacima Svjetske zdravstvene organizacije, dosad je ove godine učinjeno 5,5 milijuna pobačaja. Svake godine pobaci se više od pedeset milijuna djece. U Americi je dozvoljen pobačaj sve do devetog mjeseca trudnoće, a svaka američka zemlja pojedinačno odlučuje do kojeg mjeseca se pobačaj može učiniti.

Govoreći o programu ‘Oprostom oslobođene’, rekla je da je to i vid grupne terapije u kojoj se žene međusobno ohrabruju i razumiju što je osoba prošla. To su i duhovne vježbe u šutnji, gdje žena razmatra svoj život uz pomoć biblijskih tekstova i biblijskih osoba koji su prošli gubitke. „Bog dolazi u srce žena po tom programu. Najčešće žene sebi ne mogu oprostiti taj grijeh. Više puta ga isповijedaju. S prihvatanjem oprosta, u srce tih žena dolazi oslobođenje. Po tom programu, žena zadobiva svijest trenutka u kojem se tada bila našla, svijest o tome kolika je krivnja na njoj a koliko je krivnja podijeljena s drugima koji su sudjelovali u nagovoru na pobačaj. Ali zadobiva i svijest tko sve to kao teret diže s nje, Isus“ istaknula je Dugan.

Među simptomima koje proživljavaju, navela je primjer žene koju je muž nagovorio da pobači njihovo četvrtu dijete. Posljedice su bile da je pila tablete, pomicala na samoubojstvo, nije mogla gledati djecu. Rekla je da je tim činom ona sama umrla. Zaciјilila je prošavši program ‘Oprostom oslobođene’, a liječnik je u medicinski nalaz te žene napisao: ‘Ozdravila uz pomoć Crkve’. Prvi takav program 2016. g. pohodilo je 14 žena u Vukovaru, u dobi između 20 i 75 godina. Deset tjedana u nizu susreti su održavani jedanput tjedno. Tih četrnaest žena sveukupno je pobacilo više od trideset djece, jedna među njima pobacila je četvero djece.

„Život donosi plod i rod kad se služi drugima. Svakome od nas Bog je dao talente koji su potrebni da osoba do tebe živi ljepše. Život koji je u služenju i požrtvovnosti prema drugima donosi višestruko plodova“ poručila je Dugan. Jelena Bošnjak iz Splita posvjedočila je kako je njen sin Bepo rođen u 27. tjednu trudnoće,

težak 1 kg i dug 38 cm. Dva mjeseca je bio na odjelu neonatologije i još dva mjeseca na intenzivnoj. Tata je bio pozvan doći u bolnicu da ga vidi, jer je prognoza bila da dijete neće dočekati jutro. Želja roditelja je bila da dijete odmah krste. Bepo je kršten na blagdan sv. Rite i sada je zdravi, vedri šestogodišnjak. Bio je uz majku i na susretu, dok je svjedočila. Poslije je zdravstvene teškoće imala i majka Jelena i njihovo drugo dijete, kćer Rita, no sve su prevladali u pouzdanju u Boga i odvažnosti da se bore za život.

Prigodnu riječ prisutnima na susretu kojeg su pohodila i petorica svećenika uputio je fra Bojan Rizvan, župnik zadarske župe Srce Isusovo. „Pred nama je izbor život ili smrt, radost ili prokletstvo. Želimo izabrati život i svojim životom stati u obranu života, jer to nam je i sam Krist objavio i učinio da i mi idemo tim putem. Udruga ‘Hrvatska za život’ u sklopu koje inicijativa ‘40 dana’ djeluje, konkretno pokazuje kako se život brani, štiti i čuva. Lidija Dugan je opisala dramu boli koju proživljavaju osobe koje su pobacile. Život je vrijednost koja nikad ne zastarjeva i prioritet je kojem treba služiti. Unatoč pritiscima svijeta i javnosti, moguće je živjeti kao Božji i pokazati da imamo hrabrosti štititi život“ poručio je fra Bojan, istaknuvši da je postabortivni sindrom velika rana, ali može biti iscjeljena Božjim milosrđem i praštanjem. „Ako svoje životne rane sakrijemo u Kristove rane, onda one bivaju iscjeljene i postaju znak Božje ljubavi i milosti“ rekao je fra Bojan.

Podsjetivši da je sv. Ivan Pavao II. bio veliki borac za život, jer njegova relikvija se nalazila na tom susretu, fra Bojan je rekao da je relikvijar kako Ivan Pavao II. stoji pod križem lijepa slika svih naših životnih križeva. „Grijeh u našem životu napravi sjenu. Ali te sjene mogu nestati onog trenutka kad dođemo pod sjenu Kristovog križa. Ako smo pod sjenom Kristovog križa, nećemo vidjeti našu sjenu“ rekao je fra Bojan.

Zahvalio je inicijativi ‘40 dana’ na svemu što rade sa ženama, „što ih vuku pod Kristov križ, da više ne vide svoje sjene, nego da znaju dočekati svjetlo i zoru uskrsnog jutra koje donosi radost u život“. „Svi smo pozvani biti oprostom oslo-

bođeni, da i mi jedni drugima otpuštamo grijehe. Moćna je molitva pravednika. Stajanjem pred bolnicom u molitvi postajemo živi Božji znak u ovoj povijesti, u gradu, u našem vremenu. Nemojmo zaboraviti biti proroci. Možda baš pred bolnicom naše stajanje može biti pročki znak u ovom svijetu, koje nekome donosi iskustvo milosrđa, koje ga poziva na obraćenje“ poručio je fra Bojan.

Poželjevši da Gospodin posveti naše životne križeve, zahvalio je Isusu što je cijenu svoje neprocjenjive krvi izlio na naše živote. „Molimo te da u sjenu svoga križa i u sjenu svoje ljubavi zakolniš sve majke koje trpe jer su pobacile djecu. Daruj im da osjete snagu tvoga milosrđa koje iscijeljuje, donosi praštanje i obnavlja ljubav. Molimo za obitelji koje iščekuju djecu. Odagnaj od njih đavolske napasti, da ne pomisle ubiti svoje dijete. Posveti nas svojom ljubavlju, ohrabri, učvrsti naša srca, da budemo tvoji proroci, tvoji svjedoci, navjestielji tvoje svete ljubavi koja se izlijeva na ovaj svijet“ zaključno je uputio Bogu molitvu fra Bojan, poželjevši svima da imaju ljubavi koja će odgajati u vjeri i istini koja se neće bojati.

SADRŽAJ

SVETA STOLICA	5
HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA	
BOŽIĆNA ČESTITKA PREDSJEDNIKA HBK	
MITROPOLITU SPC PORFIRIJU I EPISKOPU NIKODIMU	11
UZVIŠENOST, LJEPOTA I SNAGA MAJČINSKOGA ODGOJA	14
ZADARSKA NADBISKUPIJA	
SVETKOVINA MARIJE BOGORODICE I SVJETSKI DAN MIRA	16
MUDRACI S ISTOKA POČETAK SU HODA ČOVJEČANSTVA PREMA KRISTU	18
BLAGDAN KRŠTENJA GOSPODINOVA	20
MISA ZA DOMOVINU POVODOM 25. OBLJETNICE AKCIJE MASLENICA	21
KROZ MNOGE NAM JE NEVOLJE PLOVITI OVIM SVIJETOM!	22
HRVATSKA POD KOS-OVIM KRILOM: ZAVRŠNI RAČUN HAAŠKOGA SUDA	24
REDSTAVLJANJE KNJIGE mons. J. BATELJE	
‘KOMUNISTIČKI PROGON I MUČENIŠTVO BL. ALOJZIJA STEPINCA’	25
STEPINAC JE PORUKA ISTINE I DOBROTE	25
25. GODIŠNICA RAZARANJA FRANJEVAČKOG SAMOSTANA I CRKVE	27
PROROK JONA I MIROSLAVOVA „OSVETA“- PORUKA ZA SVA VREMENA	29
47. SVEĆENIČKA SKUPŠTINA	30
ODLUKA EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA EU	31
ODREDBE	34
IMENOVANJA I RAZRJEŠENJA	42
KRONIKA	44
IZ ŽIVOTA ZADARSKE CRKVE	45